

Moord in de Choorstraat

Een maçonnieke thriller

Chroniqueur

Hoofdstuk 1

~ Juni ~

Toen Johan struikelde in de tuin van de Voorhof en voorover viel, had niemand nog iets in de gaten. De jaarlijkse barbecue was in volle gang, om de grote tafel zaten de mensen levendig te praten, rond het rooster van de barbecue stonden de gasten met hun bordjes om het grillen van het vlees af te wachten. De rook sloeg van de houtskool af en dreef over de stadstuin en over het logegebouw.

Maar toen twee van de omstanders Johan wilden helpen, sloeg de schrik toe. Paniek zelfs... Uit zijn rug, door zijn overhemd heen, stak een stalen spits omhoog. Voordat ze beseften wat er aan de hand was, kwam er bloed opwellen. Het bloed verspreidde zich over zijn overhemd en vloeide over de tegels op de grond. De verschrikte kreten van de twee omstanders deden de mensen aan de tafel omkijken en aarzelend opstaan. De gasten bij de barbecue draaiden zich ook om en keken niet begrijpend toe. Er was iets aan de hand, maar wat? Langzamerhand drong het tot de feestgangers door dat er iets ernstigs gebeurd was.

In de Voorhof speelde de kapel in zijn rode vestjes. Door de openstaande deuren klonk hun muziek naar buiten en zorgde voor een zorgeloze, zomerse atmosfeer. Binnen zat een groepje liefhebbers van de muziek te genieten.

De twee violen, panfluit, hakkebord en bas hadden nog niets gemerkt en speelden gewoon door. Even was het alsof er twee werelden bestonden,

die van toenemende paniek in de tuin en die van zorgeloos vermaak in de Voorhof.

De primas van het orkestje zette net de overgang van F groot naar D mineur voor zijn csardas in toen de kreten van buiten hem afleidden. Hij zag de mensen verschrikt naar één punt lopen en hoorde hen roepen. Hij vergat zijn volgende noot in te zetten, de rest van de kapel raakte in de war en kwam haperend tot stilstand. Een schrille noot tot slot, de paniek was nu ook naar binnen overgeslagen.

In de tuin stonden de omstanders hulpeloos om Johan heen, niemand wist zo gauw wat hij moest doen. Er was veel bloed gevloeid en *Johan zag er zo levenloos uit dat niemand* hem durfde te helpen. Eindelijk pakte er iemand zijn mobieltje en belde één – één - twee.

'Ernstig ongeluk,' meldde hij. 'Levensgevaar... Logegebouw in de Choorstraat.'

Hij luisterde naar het antwoord:

'Welke Choorstraat...?'

Geïrriteerd:

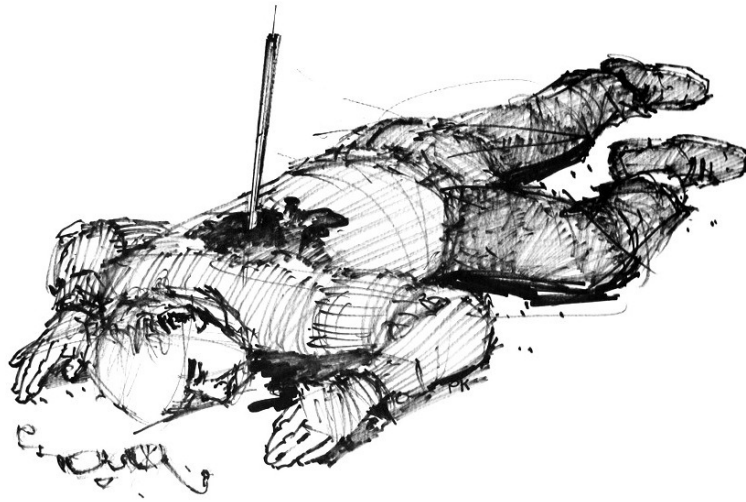
'Hier in Delft natuurlijk.'

Het apparaat tetterde terug. Door de vele fusies van politie- en hulpdiensten wist de meldkamer de weg in zijn eigen regio niet meer.

Eindelijk kwam er antwoord en kon de beller zeggen: 'Komt u eraan?'

Hij droogde zijn voorhoofd af.

Niet lang daarna klonken sirenes in de Choorstraat. Ambulance... Even later de politie. Twee ziekenbroeders met een rijdende brancard werden door de gang en de Voorhof naar de tuin geleid. De politie volgde. In een paar minuten was het loge-feest in een nachtmerrie veranderd.

...Johan zag er zo levenloos uit dat niemand...

Het was allemaal zo goed begonnen. De hele dag was het prachtig zomerweer geweest, Br.: Hofmeester^{*)} had inkopen gedaan en samen met een paar jongere Br.:s de barbecue opgesteld. Hij had het vlees in de ijskast gedaan en daarna een buffet in de Voorhof ingericht. Een lange, forse man met een voorschoot die met overwicht zijn jongere companen bestuurde.

De Br.: Keldermeester had een bijbehorende wijn uitgezocht, daarna was Br.: van Talent voor komen rijden met zijn Volkswagen-busje, had hakkebord, bas, violen en panfluit uitgeladen en klaargezet in de Voorhof. De Br.:s muzikanten hadden hun rode vestjes aangetrokken en waren speelklaar toen de gasten even na zessen binnenkwamen.

Loge Solentium^{*)} hield – zoals ieder jaar – rond Midzomer een barbecue voor de Br.:s en hun partners en aanhang. Dit jaar was er zelfs een hond meegekomen en liepen de twee kindertjes van Br.: Opziener tussen de gasten door. Het was – zoals ieder jaar – volgelopen met zomergasten en er was de zorgeloze sfeer van een zwoele zomeravond ontstaan.

Het licht van de avondzon was door de bladeren van de bomen gevallen. De Br.:s hadden dat alles met welgevallen bekeken, mannen van jong tot middelbaar, die elkaar bij inwijdingen in rokkostuum en bij comparities in dagelijkse kledij ontmoetten, maar nu in een zomers shirtje rondliepen.

Tussentijds mengden de Br.:s muzikanten zich in hun rode vesten met de gasten van de barbecue. Als volleerde muzikanten wisten ze waar Abraham de mosterd haalde, en een muzikant zijn maaltijd.

De tafels waren steeds voller geworden, de gesprekken drukker, de muziek vrolijker. De zonneklok achter de muzikanten, boven de noordelijke deur van de Voorhof, had half negen aangegeven. De

^{*)} Voor de niet-maçonnieke lezer: de lettercombinatie Br.: wordt als 'Broeder' gelezen

^{*)} Solentium, een woordspeling op Silentium

Voorzittend Meester van de loge had zijn ronde gemaakt. Hij had met iedereen een praatje gemaakt en tevreden vastgesteld dat alles goed liep en loge Solentium weer een mooie zomeravond tegemoet ging. Tien minuten later was alles misgegaan.

Met grote zorg, maar hoofdschuddend hadden de twee ziekenbroeders hun patiënt op de brancard geladen – noodgedwongen met zijn gezicht naar beneden, de stalen spits stak uit zijn rug omhoog. Voordat de gasten het wisten, was Johan uit hun midden weggereden. Niemand mocht met hem mee.

Na één blik op het slachtoffer waren de agenten van de patrouillewagen zenuwachtig geworden en hadden versterking aangevraagd, geen mens mocht het gebouw verlaten.

Alleen het slachtoffer hadden ze moeten laten gaan. Het was niet duidelijk of Johan dood was of dat hij nog te redden viel: hij moest zo gauw mogelijk naar het ziekenhuis. Later zou dat nog tot onzekerheid aanleiding geven, niemand wist precies waar en hoe Johan gevallen was. Alleen de plas bloed gaf aan waar het gebeurd was.

Als in een vertraagde film hadden de omstanders doorgekregen wat er gebeurd was. Een vrouw die bij het eerste teken van onraad gegild had, begon te jammeren en moest door de omstanders gekalmeerd worden. Anderen gingen zwijgend in een hoekje zitten waar ze dof voor zich uitstaarden.

De hond die aan het bloed van Johan geroken had, was jankend weggeslopen, zijn bazin had hem aan de riem gelegd. Eén van de kindertjes had gevraagd: 'Waarom is die meneer op de grond gaan liggen, mammi?' waarna ze door hun moeder onder de arm genomen waren en naar binnen gebracht.

Overal heerste verslagenheid, diepe verslagenheid. De activiteiten waren tot stilstand gekomen. Het vlees op de barbecue lag te verbranden, de

scherpe stank verspreidde zich over de tuin, Br.: Hofmeester kwam aanrennen om het brandje te blussen.

Na enige tijd, waarin de verslagen feestgangers in treurige groepjes bijeen zaten, kwam er een hoofdinspecteur van politie binnen. Een inspecteur van de afdeling zware delicten. Hij werd gevolgd door een aantal specialisten van de Technische Dienst in hun witte pakken, en nog een paar gewone rechercheurs. De hoofdinspecteur was een onopvallende man die er kleiner uitzag dan hij in werkelijkheid was.

'Wie is er verantwoordelijk hier?'

De Br.:s keken elkaar aan. Na enige aarzeling kwam de A.: Mr.: naar voren^{*)}. Een lange, nog jonge, man met kortgeknipt haar, zo kort dat men nauwelijks kon zien of hij donker- of lichtharig was. Hij had het feest wel niet georganiseerd – hij was alleen de dankbare gastheer geweest – maar in de gegeven omstandigheden kon hij niet ontkennen dat hij de hoogste in rang was. Hij riep Br.: Hofmeester erbij, samen met de hoofdinspecteur gingen ze in een hoekje zitten.

'Wie is het slachtoffer?'

Zo goed en kwaad als ze konden, somden ze naam, leeftijd, beroep en woonplaats van Johan op. Voor zijn geboorte-datum en -plaats moesten ze Br.: secretaris erbij roepen, zo weinig waren ze op zulke vragen voorbereid. De secretaris, een man met een beginnend embonpoint en een tevreden gezicht, zei:

'Broeder Johan is geboren in Amsterdam, de vijfde...'

De inspecteur trok bij het horen van het woord 'broeder' zijn wenkbrauwen op maar kon er vooralsnog geen kwaad in zien.

'Wat is er precies gebeurd...?'

Geen van beiden konden het hem vertellen; op het moment van het ongeval waren ze niet ter plaatse geweest. Ze wilden net de twee Br.:s

^{*)} A.: Mr.: wordt hier als 'Achtbare meester' gelezen: de voorzitter van de Loge

erbij halen die er wel bij waren geweest toen de mobiele telefoon van de inspecteur ging. Hij luisterde even en keek zijn getuigen somber aan:

'Uw medelid... Uw medebroeder,' verbeterde hij, 'is overleden.'

Br.: Hofmeester en de A.: Mr.: keken elkaar verslagen aan.

'Had meneer Johan... ik bedoel uw broeder... ook vijanden?'

Dat was weer zo'n vraag. Wat moesten ze daarop zeggen?

'Voorzover u weet, natuurlijk,' ging de inspecteur verder.

Ze konden merken dat deze inspecteur hen maar een vreemd gezelschap vond. Mensen die elkaar 'broeder' noemden en die achter een anonieme deur in de Choorstraat een riant onderkomen bleken te hebben. Alleen al die mooie 19^e-eeuwse zaal en die grote tuin daarachter... Het wekte zijn beroepsmatige wantrouwen.

Vagelijk stond hem iets bij van geheimzinnige genootschappen, en van een loge die P2 genoemd werd en Italië onveilig had gemaakt. Bovendien, was er niet onlangs een wereldberoemd boek uitgekomen over vrijmetselaren die in Washington hun hoofdkwartier hadden? En zich met Amerikaanse staatsgeheimen bezig hielden?

En juist deze mensen hielden zich van de domme...?

De aanwezigen werden verhoord, hetgeen zelfs met drie inspecteurs een urenlange bezigheid bleek te zijn. Iedereen moest naam, adres en personalia opgeven en zijn identiteitspapieren laten zien, wat in de luchtige kledij van een zomeravond nogal eens moeilijkheden gaf; velen hadden geen papieren bij zich. Het onderzoek duurde uren, niemand mocht naar huis.

Alleen de moeder met de twee kindertjes hadden ze moeten laten gaan. Als een getergde leeuw was ze voor haar kinderen opgekomen, de dienstdoende agent had haar met een schouderophalen doorgelaten.

In de stille avond was het kwetteren van de vogels te horen – die hadden geen last van menselijke drama's – de gasten zaten in verslagen groepjes

bijeen. Lege glazen en etensresten stonden nog op de tafels. Om het half uur hoorden ze de klokken van de Oude en Nieuwe Kerk die hen er nog eens aan herinnerden hoe langzaam de tijd voort kroop. Wat eens een feest was geweest, was nu doffe berusting geworden, met als dieptepunt de herinnering aan Br.: Johan zoals hij daar bloedend gelegen had.

Uit al die urenlange ondervragingen kwam eigenlijk maar één ding vast te staan, namelijk dat er niets vaststond. Niemand had iets gezien, niemand had iets gehoord. Zelfs de mensen die aan de grote tafel in het midden hadden gezeten, hadden niets gemerkt, ondanks het feit dat het vlak bij hen gebeurd was.

Br.: Redenaar werd ondervraagd, een oudere heer met grijzende haren. Hij had naast Johan gestaan, maar ook niets gemerkt. Niets... totdat Johan viel. De inspecteur, wantrouwig door de inbreng van Br.: Redenaar, had hem aan alle kanten uitgevraagd. Ten einde raad had hij de Br.: Leerling, die ook naast Johan gestaan had, wantrouwig aangesproken:

'Uw broeder Redenaar...' bij het woord Redenaar had hij zijn ogen ten hemel geslagen, '...heeft niets gezien en niets gehoord. Dat heeft hij me in veel woorden verteld...' hij keek de Br.: misprijzend aan:

'...bent u misschien broeder de Zwijger en heeft u ook niets gezien of gehoord?'

De arme Br.: Leerling, een jonge man die nog maar net lid was, zweeg inderdaad. Hij had niets te melden. In zijn onervarenheid (deze barbecue was de eerste die hij meemaakte) en zijn onbekendheid met de loge, had hij zich nog meer overrompeld gevoeld dan de andere Br.:s. En nu deed die inspecteur tegen hem alsof *hij* het gedaan had...

Ook de ondervraging van de Br.: van Talent verliep niet vlekkeloos. Hij was de primas van het orkestje en lid van de loge en stond daar in zijn

rode vestje, de viool nog in de hand. Een man met wit haar en een melancholiek gezicht.

'Waarom speelde u door terwijl er een ernstig ongeluk gebeurd was?'

'Eh...'

'Sommige omstanders hebben zich daaraan geërgerd, heb ik begrepen.'

'Ik kon toch niet weten dat...'

'Wat niet?'

'Dat er zo'n ernstig ongeluk gebeurd was. Ik was net bezig om van F-groot naar D-mineur te moduleren...'

de inspecteur keek hem vernietigend aan,

'...toen ik lawaai hoorde en de mensen in de tuin zag samenklitten. Ik vergiste me in mijn volgende noot, mijn spelers kwamen in de war... even later zijn we gestopt.'

'Maar u overstemde met uw lawaai toch de geluiden in de tuin. Was dat opzet?'

De Br.: van Talent voelde zich bedreigd. Waren zij nu daders en was de loge dan geen slachtoffer? Hij wist het niet meer.

De witte mannen van de technische recherche hadden – zo goed en kwaad als dat ging – de omtrek van het slachtoffer op de tegels opgetekend. En ze hadden – aangenomen dat hij recht voorover gevallen was – een bordkartonnen figuur opgericht, die Johan moest voorstellen vlak voordat hij getroffen werd. Er was maar één conclusie mogelijk. Er was een projectiel geweest – wat het dan ook geweest mocht zijn – dat vanaf de tussenmuur van de tuin ernaast was afgeschoten.

'Van wie is die tuin?' vroeg de hoofdinspecteur.

'Van de tearoom *Lous* naast ons. 's Zomers gebruiken ze die tuin als openlucht-café en kunnen de gasten daar hun tea, high-tea en andere hapjes gebruiken. Maar 's avonds zijn ze gesloten, gasten van *Lous* kunnen het dus niet geweest zijn.'

'Wie dan wel?'

Dat was een vraag die de inspecteur wel kon stellen maar waar hij ook geen antwoord op kreeg. De 'pijl' zoals hij de stalen spits noemde die in Johan's rug gezeten had, was daar vandaan gekomen, dat waren ze met elkaar eens. Maar waarom en door wie?

Hij luisterde argwanend naar Br.: Redenaar die betoogde dat het geen pijl was geweest, maar een spits: glad en zonder veren aan het eind.

'Mijn wachtmeester...' de inspecteur bedoelde de agent van de patrouillewagen die als eerste op de plaats delict was geweest, '...heeft wel degelijk een pijl gezien.'

Br.: Redenaar liet zich niet van de wijs brengen. In het dagelijks leven was hij onderzoeker in het Hoogspanningslab van de universiteit en was gewend om onverwachte en kortstondige verschijnselen waar te nemen. De vorm van het projectiel dat Johan gedood had, was in zijn geheugen gegrift: een stalen spits. Maar hij beriep zich maar niet op zijn ervaring; alles wat hij zei maakte het wantrouwen van de hoofdinspecteur alleen maar groter.

'De sectie van het stoffelijk overschot zal het wel uitwijzen,' zei hij daarom maar, maar ook dat kwam hem op een wantrouwige blik van de inspecteur te staan.

Geen wonder, want de inspecteur had zich door die opmerking gerealiseerd dat hij tegen het ziekenhuis had moeten zeggen dat ze het lichaam niet meer mochten aanraken. En dat ze het aan het Forensisch lab moesten overdragen.

Hij verwijderde zich en ging in een hoekje staan bellen. Eerst naar het ziekenhuis, waar hij na veel ergernis doorverbonden werd met de juiste afdeling. En daarna met zijn vaste contactman in het Forensisch lab die hij beknopt vertelde wat er gebeurd was en wat hij gedaan wilde hebben.

Nog diezelfde avond werd Lous, eigenaresse van de tearoom *Lous*, overvallen door een groepje politiemensen en technische rechercheurs. Haar bedrijf werd afgegrensd en haar tuin tot verboden gebied verklaard. Ze moest mee naar haar tuin: een goed geklede, knappe zakenvrouw die niet blij was met deze aandacht.

Toen ze bij de scheidingsmuur naar de loge-tuin aangekomen waren, vonden de rechercheurs een partij antieke stenen die daar tegen de muur opgestapeld stond.

'Van wie zijn die stenen?' wilden ze weten.

'Van mijn man,' wilde Lous zeggen, 'die heeft de antieke waterput hier in de tuin gemetseld...' maar het hoefde al niet meer. De politiemensen hadden gezien dat de stenen met mos overgroeid waren en er kennelijk al jaren lagen.

De schutter die het projectiel – of de pijl, of wat het ook was – afgeschoten had, had gemakkelijk op die stapel stenen kunnen staan en daar een stevige basis voor zijn schot gehad. Dat hij door niemand gezien was, was niet zo vreemd. Er was struikgewas, de muur was verbrokkeld en in de loge-tuin was iedereen met zijn eten, zijn feestgenoten of zichzelf bezig geweest. Het geroezemoes van gesprekken en de muziek van het orkestje hadden het weinige geluid dat de schutter kon hebben gemaakt, gemaskeerd.

Het was een ideale standplaats voor de dader geweest. Hij had gemakkelijk vanuit de andere tuinen hier naartoe kunnen komen, over een paar lage schuttingen. Hij had zo vanuit de stegen daarachter binnen kunnen dringen en even zo snel weer kunnen verdwijnen. Een paar minuten waren genoeg geweest. Eén keer richten, een schot... vlak over de hoofden van de gasten aan de grote tafel heen, recht in de rug van... Maar waarom Johan?

Of was het niet voor Johan bedoeld en had de dader in het wilde weg op het gezelschap geschoten?

Of op iemand anders? Of was het zomaar een gewelddadige actie geweest?

Zinloos geweld? Niemand die het zeggen kon. Hoe meer er bekend raakte, hoe raadselachtiger het werd.

Hoofdstuk 2

~ Juni ~

Br.: Redenaar lag nog maar net in zijn bed toen hij alweer wakker gebeld werd, althans zo leek het hem. Hij was 's nachts pas om half twee thuisgekomen. Pas nadat de laatste gast de loge had mogen verlaten, was hij naar huis gegaan. Iedere gast was tot in details over zijn aanwezigheid ondervraagd, zelfs van de hond hadden ze willen weten van wie die was en waarom hij daar was geweest. Het ontbrak er nog maar aan dat ze hadden willen weten of er wel hondenbelasting was betaald.

En nu ging 's morgens om negen uur de telefoon naast het bed van de Redenaar.

De A.: Mr.: was aan de lijn en riep hardop, zoals een voorzitter dat kan doen:

'Ik werd net gebeld door het ochtendblad ~~De~~ *Stenograaf* die van alles over gisteravond wilde weten. Ik heb maar gezegd dat ze beter om tien uur naar de loge konden komen... Anders kwam ik niet van ze af.'

De Redenaar zuchtte, maar de A.: Mr.: ging door:

'Kom je ook?'

Verzoekend, desnoods gelastend, zo luidt het woord van de voorzitter dacht hij in stilte, maar hardop zei hij: 'Ja.'

Toen hij bij de loge aankwam, stond de deur al open en was de voorzitter bezig koffie te zetten. Hij liep door naar de Voorhof. De openslaande deuren naar buiten waren door de politie verzegeld en rood-

witte linten in de tuin gaven aan dat die nog steeds afgegrendeld was. Het was nog goed weer, maar de wind was opgestoken. De tuin lag er rommelig bij met onopgeruimde bordjes, glazen, bestek... En papieren servetten die over de grond dwarrelden. Het barbecue-rooster stond er nog, alleen het vlees was weggeborgen.

'Ik heb een e-mail verstuurd...' zei Br.: Redenaar, toen de Achtbare voorzitter met zijn koffie binnenkwam, '...naar de drie Nederlandse persbureaus. Daar had ik de adressen van. Nog van ons 200-jarig bestaan.'

'Ja?'

'Als ~~De~~ Stenograaf op oorlogspad is, komen de anderen natuurlijk ook. Dan kunnen we ze maar beter voor zijn. Persconferentie hier om twee uur, heb ik gezegd, als je het goed vindt.'

In dit stadium had hij niet veel meer goed te vinden, maar de Achtbare was blij dat zijn Redenaar het initiatief genomen had.

De koffie stond te pruttelen toen de bel ging en ze meteen daarna de voordeur hoorden opengaan. Twee mannen stapten binnen, één omhangen met een buitenmaats fototoestel, de ander met een blocnootje in de hand.

'Insinger van ~~De~~ Stenograaf,' zei de man met de blocnote, hij bleek een katachtig uiterlijk te hebben, 'ik heb mijn camera-man maar meegenomen.'

'De Boer,' zei de ander en gaf een hand, 'waar is het gebeurd?'

'Als u uw eigen kopje voor de koffie meeneemt, gaan we in de Voorhof zitten. Dan ziet u het vanzelf.' De A.: Mr.: vond dat, als zijn gasten zo kort door de bocht waren, hij het ook wel kon zijn.

In de Voorhof zagen ze de zegel van Justitie op de openslaande deuren:

'Mogen we de tuin niet in?'

Ze zagen het ook aan de rood-witte linten.

'Geeft niet,' zei de fotograaf, een grote kerel met een door het vak versleten gezicht, 'ik fotografeer het wel door het raam en daarna zie ik wel verder...'

De reporter ging aan de lange tafel zitten, met zijn gezicht naar het raam, en nam de tijd om zijn koffie te drinken. De fotograaf bewoog druk fotograferend voor de ramen; hij nam nog een shot van de zaal en verdween:

'Ik heb het... Bedankt.'

De Achtbare en zijn Redenaar hadden het gevoel dat ze bij zichzelf op visite zaten, zo weinig trokken de gasten zich van hun gastheren aan.

'Wat is er gebeurd?' De Stenograaf-journalist ging onverbiddelijk door; een werklustig kereltje.

De Redenaar gaf een kort verslag van wat er gebeurd was en voegde eraan toe:

'Wij waren net zo verstomd als iedereen.'

Hoofdschuddend: 'Begrijpen doen we het nog steeds niet. En volgens ons begrijpt de politie het ook niet.'

'Dat zullen we wel zien,' vond de reporter en keek in de Voorhof rond. Br.: Redenaar en de Achtbare dronken hun koffie, het ochtendlicht speelde door de zaal alsof er niets gebeurd was.

'Ik begrijp het niet...' vroeg de reporter, '...de vrijmetselarij is toch voor mannen? Wat deden die vrouwen daar? En twee kinderen... En zelfs een hond.'

De Redenaar voelde zich klem gezet. Hij kon nu wel vertellen dat het een niet-maçonnieke (weer zo'n zwaar woord) bijeenkomst was geweest. Een onofficiële bijeenkomst, juist om de vrouwen en partners een plezier te doen en bij de loge te betrekken. Maar hij vermoedde dat er meer achter die vraag zat:

'Waarom vraagt u dat?'

'Dat is toch niet van deze tijd? Alleen voor mannen...'

Ah, waait de wind uit die hoek, dacht hij. Maar de reporter ging verder: 'En als het dan gevaarlijk wordt, laat u wel vrouwen toe. En zelfs kinderen...'

En een hond, dacht de Redenaar, maar hij zei het niet. Met ~~De~~ *Stenograaf* kon je maar beter voorzichtig zijn anders stond je, voordat je het wist, op de voorpagina met koppen als:

'Ritualen van Vrijmetselaren, levensgevaarlijk! Delftse Loge onverantwoord bezig! Onze correspondent te Delft...'

Dat samen met levensgrote foto's.

'U hebt gelijk,' zei hij verzoenlijk, 'wij zijn een mannenclub. Maar daardoor hebben we nog geen hekel aan de Vrouw.' Hij sprak het woord vrouw uit alsof het met een hoofdletter gespeld was. 'Integendeel, mag ik wel zeggen. Vandaar dat we twee keer per jaar onze vrouwen – of onze partners – ontvangen met een feestelijke bijeenkomst. Ook kinderen zijn dan welkom. Dat was hier ook het geval.'

De reporter mopperde nog wat verder, ook al was de angel uit het gesprek gehaald:

'Maar jullie spelen toch met de dood. In jullie ritueel...' de reporter had zich via Google allerlei enge beelden laten aanpraten, '...in het ritueel, zoals jullie dat noemen, komt dat toch ook voor. De Dood...' Hij keek zijn gastheren beschuldigend aan.

Daarna stond hij op en wees, toen ze naast hem kwamen staan, theatraal naar buiten:

'Jullie hebben kennelijk een fout gemaakt... een fatale vergissing. Er is toch maar een broeder van jullie...'

Er flitste licht vanaf de andere kant van de tuin. Fotograaf de Boer was kennelijk op zoektocht gegaan en had het terrein achter de logetuin ontdekt. Vandaar af fotografeerde hij (stond hij op een trapje?) de plaats des onheils en nam tegelijkertijd de twee Delftse broeders mee die

droevig achter de ramen stonden. Het was eersteklas paparazzi-werk, behendig geholpen door de reporter die hen voor het raam gelokt had. De reporter was nu tevreden, zijn beschuldigende vragen droogden op. Hij had alleen nog maar zakelijke vragen die gauw afgehandeld konden worden. Binnen tien minuten was hij verdwenen, de Br.:s in verwarring achterlatend. Ze voelden zich gemanipuleerd.

's Middags kwamen de journalisten van de locale commerciële krantjes, net zo goed als de verslaggevers van de regio-pagina's van de grote bladen, en tot hun verwondering een vertegenwoordigster van het weekblad ELSENEUR. Slordig geklede mannen, een enkele vrouw, en een vrolijk meisje als reporter van de ELSENEUR. Leuk, spits gezichtje, goedlachs en goed gekleed in zwarte pantalon en jasje: Jantine Zomers. De Br.:s leefden op: 'Hoe komt de ELSENEUR ertoe om hiernaartoe te komen? Jullie verslaan toch geen misdaad, of ongelukken of zo...'
'Nee, dat is ook zo, maar we waren net van plan om een *special* over jullie te maken. Dit geval is een mooie aanleiding om daar aandacht voor te vragen.'

Bij het woord 'mooie aanleiding' vertrok het gezicht van de Redenaar, zo 'mooi' was die aanleiding niet, maar hij begreep haar wel.

'We ruimen een kwart kolommetje in het eerstvolgende blad in, en dan willen we de week daarop met een groot artikel komen...' ze lachte onschuldig, '...tenminste als jullie daaraan willen meewerken.'

'Publiciteit is nooit weg,' dacht de Redenaar, 'en dit belooft nog positieve publiciteit te worden ook.'

'Graag,' zei hij daarom. 'Dan zal ik ook één van onze jonge leden erbij halen om te laten zien dat onze loge van alle leeftijden is. Vind je dat goed?' Jantine was verbaasd dat *zij* iets goed moest vinden,

...toen ze de deur van de Loge achter zich dichttrokken...

Br.: Redenaar had het initiatief handig naar zich toegetrokken, maar ze lachte haar aanstekelijke lach weer:

'Graag meneer. Hoe moet ik u noemen?'

Hij schudde zijn grijze manen: 'Noem me maar Br.: Redenaar, dat zeggen ze hier allemaal.'

Opnieuw had hij het initiatief naar zich toe getrokken. Met dat 'Br.: Redenaar' had hij zijn ondervraagster de gemeenschap van Br.:s ingetrokken. Haar aandeel in de berichtgeving kon niet meer stuk.

Er volgden obligate vragen van de verzamelde journalisten over de dramatische gebeurtenis van gisteren, de rol van de barbecue in het leven van de loge, het verschijnsel Vrijmetselarij, en dergelijke. De stemming was welwillend, in tegenstelling tot wat die bij *De Stenograaf* geweest was. Ze zaten ongedwongen achter de grote tafel, dronken hun koffie en bleven vriendelijk.

Er werd nog een vraag gesteld over de symbolen:

'Iedereen weet dat de *Passer met Winkelhaak* het symbool van de Vrijmetselarij is. Het staat zelfs in glas-in-lood boven jullie voordeur... Bestaan er nog meer van die symbolen? Herkenbaar voor ons als buitenstaanders?'

'Officieel niet, maar zelf zou ik er nog wel één weten: de *Hamer met de Beitel*, kruislings over elkaar.'

'Waarom?'

'Met Hamer en Beitel wordt aan jezelf gewerkt – aan de ruwe steen zoals wij dat noemen – dat is pas arbeid voor de Vrijmetselaar.'

Toen de Redenaar en de A.: Mr.: aan het eind van de middag *de deur van de Loge achter zich dichttrokken*, konden ze terugzien op een goed bestede dag en een afspraak met Jantine van de ELSENEUR.

De volgende ochtend kochten de Br.:s zo gauw ze konden ~~De~~ **Stenograaf**. Het viel hen mee, maar tegelijkertijd tegen. Tegen, omdat ze er met een levensgrote foto op de eerste pagina opstonden. Met bedroefde gezichten achter de ramen en met de 'plaats delict' op de voorgrond zoals het blad dat noemde. De fotograaf had de situatie goed uitgebuit en de verslaggever had er een suggestieve tekst onder gezet:

Teneergeslagen leden van de Vrijmetselaarsloge Solentium in hun Logegebouw in de Choorstraat in Delft – Gewelddadige aanslag op een Mede-broeder.

Verder werd het verhaal op de bekende **Stenograaf**-manier met veel bloed en tranen opgediend.

Toch viel het artikel mee omdat over de suggesties van 'spelen met de dood' en 'betrokkenheid van de ritualen' bij die dood met geen woord meer gerept werd. De omstandigheden en de gebruiken van ~~De~~ **Stenograaf** in aanmerking genomen, waren ze er nog goed vanaf gekomen.

Niet alleen de Br.:s van de loge maar ook de bewoners van de Choorstraat waren in rep en roer geraakt. Politie, ambulance en het af en aan rijden van recherche hadden gisteravond de straat in opschudding gebracht. Later had de politie de straat afgezocht en voor nog meer onrust gezorgd.

Veel van de bewoners wisten niet eens dat er in hun straat een loge was, of wisten zelfs maar *wat* een loge was.

'Een soort kerkje,' zei iemand.

'Dat nou net niet,' vond een ander.

'Ze houden van een borreltje...'

'...en van lekker eten.'

'Aan de Phoenixstraat heb je er ook één. In dat kleine gebouwtje met die voortuin...'

'Nee,' vond een ander, 'dat is de Rotarie... of zoiets.'

Ze kwamen er niet uit, maar dat was niet zo belangrijk. Belangrijk was dat er in hun straat iets ernstigs gebeurd was. Maar wat? De agent die de voordeur van het gebouw bewaakt had, wilde niets zeggen. Toch waren er berichten naar buiten gesijpeld.

Ook vandaag was de rust nog niet weergekeerd. Er stonden mensen bij de ingang van de loge te kijken, hoewel er niets te zien was. Zelfs waren er ramptoeristen op komen dagen, maar die waren gauw weer afgedropen omdat er zo weinig te beleven viel.

In de winkels en in de woonhuizen boven de winkels bleef de moord het gesprek van de dag. Er gingen geruchten, maar niemand wist er het fijne van. Pas nadat de kranten en de locale TV erover hadden bericht, begreep men wat er gebeurd was en keerde de rust langzaam terug. Een rust die bij een straat als de Choorstraat hoorde en daar al eeuwen geheerst had.

Hoofdstuk 3

~ September ~

Br.: Redenaar zat in de kolommen van de Rouwloge. De zwarte gordijnen waren voorgeschoven, het tableau met zijn symbolen lag als altijd in het midden, de vertrouwde wanden van de Tempel omsloten de Br.:s die in hun maçonnieke kleding binnengekomen waren. Het zwart van hun rokkostuums en het wit van hun schootsvellen staken sober af bij het gedempte licht dat bij de rouwloge hoorde.

Tussen de Br.:s in, in de kolom tegenover de Redenaar, stond een stoel die leeg gebleven was. Daarop lagen het schootsvel en de handschoenen die Br.: Johan bij zijn leven gedragen had.

De A.: Mr.: had zoals gebruikelijk de Loge geopend met de voorgeschreven woorden, er hadden klanken van vervlogen herinnering en gedoofd licht geklonken. Zijn rijzige gestalte beheerste de ruimte.

De Achtbare had geconstateerd dat ze 'op een ongebruikelijk uur' bijeen waren en had vastgesteld dat 'de bouw geen voortgang kon vinden' omdat één van de Br.:s niet op het werk verschenen was. Daarna had er rouwmuziek geklonken.

Dit keer kwam de muziek niet uit de luidsprekers, maar de Br.: van Talent was met enkele van zijn medespelers naar de Tempel gekomen omdat, zoals bekend was, Br.: Johan veel van hun muziek gehouden had. Niet alle instrumenten hadden de trap naar de Tempel opgekund, het hakkebord was te zwaar geweest en van de piano was het al helemaal ondenkbaar geweest dat die boven zou kunnen komen. Maar de Br.:s

van Talent verrichtten nu wonderen met twee violen en een bas in een klassiek oud-Hollandse opstelling.

Tijdens de dramatische scène waarbij de Br.:s Opziener de lege stoel met ongebruikt schootsvel en handschoenen ontdekten, gleden de gedachten van de Redenaar weg.

'Ik moet er bij blijven, dit gebeurt toch ter ere van Johan...' dacht hij nog. Maar hij kon niet voorkomen dat zijn gedachten steeds afgleden naar de afgelopen weken, naar de weken waarin zoveel gebeurd was.

De begrafenis van Br.: Johan was indrukwekkend geweest. Hij was altijd vrijgezel gebleven en had geen familie, maar er waren wel ontelbare vrienden, relaties, clubgenoten, voormalige collega's, chefs en medewerkers geweest, en bovenal de broeders van de loge. De Aula in Ockenburg had tot op de laatste bank vol gezeten. Veelvuldig en prijzend waren de redevoeringen geweest, mooi stemmig de muziek die bij hem gepast had. En aan het slot waren daar de drie witte rozen die door de A.: Mr.: op de kist gelegd werden, vergezeld van de oude, rituele bewoordingen. Menige Br.: had een traan niet kunnen weerhouden.

De week daarop had zich een verrassing voorgedaan, Br.: Redenaar was bij de notaris geroepen. Hij had de hardstenen stoep van het notarishuis beklommen, dat met zijn smeedijzeren hekwerk en zijn voornamen gevel aan de belangrijkste gracht van Delft lag. Daar had hij – tezamen met een verre neef van Johan – de inhoud van het testament horen voorlezen. Het bleek dat Br.: Johan vijf procent van zijn vermogen aan de loge nagelaten had. Met de spaarzame levenswijze van Johan was dat nog een aardig bedrag geweest, bestemd voor onderhoud en verfraaiing van het logegebouw.

De notaris had deftig achter zijn grote, antieke bureau gezeten en minzaam zijn – met houten panelen en gestuukte plafond ingerichte – kamer rondgekeken. Hij vertelde dat Johan vergaande plannen had gehad om een ideële Stichting op te richten waaraan hij het grootste deel van zijn geld had na willen nalaten. Maar die plannen waren nog niet uitgewerkt zodat hij als voorlopige bepaling in zijn testament opgenomen had dat de gelden zouden toevallen aan 'wie het wettelijk recht op zijn nalatenschap had'. Het was de bedoeling geweest dat hij het testament een paar maanden later zou veranderen, als deze stichting zijn beslag zou hebben gekregen. Maar de tijd had hem ingehaald... of beter gezegd zijn onverwachte en gewelddadige dood had dat gedaan.

Nu bleek de aanwezige achterneef de wettelijke erfgenaam te zijn, hij was daarom ook uitgenodigd: een vergeten kleinzoon van een overleden broer.. Zelfs na aftrek van een hoog percentage successierechten zou hij een aanzienlijk bedrag erven. 'Een klein vermogen bijna,' had de notaris zuinigjes gezegd. Hij was kennelijk niet blij met dit testament, de ongewilde uitkomst ervan sloeg natuurlijk ook op hem en zijn vakmanschap terug.

Br.: Redenaar had zwijgzaam in de deftige notariskamer gezeten en soms naar buiten gekeken, naar de mooie 17^e-eeuwse tuin die in het najaarszonnetje lag te koesteren. Hij had geen prettige indruk van de neef gekregen, maar hij realiseerde zich dat zijn mening door de onverwachte en gewelddadige gebeurtenissen negatief gekleurd was. Als goed maçon zou hij beter moeten weten...

Wel had hij duidelijk de indruk gekregen dat de notaris ook niet blij was met deze uitkomst, maar als goed staatsambtenaar niet anders kon doen dan het testament uitvoeren.

Hij schrok op uit zijn overpeinzingen, de Rouwloge was toegekomen aan de rituele herinnering aan de overleden Br., een vaste tekst die bij iedere overledene uitgesproken werd. De A.: Mr.: droeg die voor.

'Ik moet toch bij de les blijven,' dacht hij en schoof ongemakkelijk op zijn stoel heen en weer.

Hierna kwam de levensschets van Br.: Johan. Als Redenaar had hij die zelf moeten houden, maar er was een Br.: geweest die Johan zo goed gekend had dat hij liever die herinneringsrede wilde uitspreken. Br.: Redenaar had daar geen moeite mee gehad.

Nu moest hij zich echter dwingen om de levensbeschrijving te volgen. Er was iets dat hem steeds uit zijn gedachten wegtrok... Iets dat bij de notaris gebeurd was.

Hij zag zichzelf weer in dat stemmige kantoor zitten, tegenover de notaris achter zijn antieke bureau, en dan die verre neef...

Het was die neef, besepte hij, die hem van het gebeuren in de Rouwloge afhield... Die neef had nogal triomfantelijk gekeken toen de notaris de inhoud van het testament bekend gemaakt had. Dat had hem tegen de borst gestuit.

En toen had die neef gezegd:

'Wat kan een stalen spits toch een verschil maken voor iemands leven... En voor iemands dood.'

Ineens ging Br.: Redenaar rechtop zitten... met een ruk. Zijn buurman in de Rouwloge keek hem verstoord aan, maar hij merkte het niet eens:

'Dat is het... dat zit me dwars...' dacht hij.

Inmiddels had de muziek van de Br.:s van Talent de taak van de spreker overgenomen. Een pizzicato-melodie van de violen klonk door de loge; een blijmoediger melodie dan hiervoor, een muziek die iets van lichtheid bracht in de droeve stemming die de Rouwloge beheerste.

'Dat zat me dwars...' realiseerde hij zich, '...hoe kon die neef nu weten dat Johan door een spits geraakt was? Een 'stalen spits' nog wel, zoals hij bij de notaris zei.

Hoofdinspecteur Muizelaar had het in het persbericht van de politie een 'pijl' genoemd: een pijl waardoor Johan gedood zou zijn. Ook bij de persconferentie was over niet anders dan een 'pijl' gesproken, waarbij iedereen zich een houten schacht voorstelde, met veren aan het eind. Hij had dat niet tegengesproken, de inspecteur wilde er immers niet van weten. En wat deed het er ook toe, Johan was dood.

Maar nu: hoe had die neef – die verre achterneef – dat kunnen weten? Juist die neef die er zoveel belang bij had gehad? Wist die er meer van? Was hij er op een of andere manier bij betrokken?

Opgewonden wilde hij opstaan. De Rouwloge was echter net aan het ogenblik toegekomen waarop de arbeid symbolisch hervat wordt en de keten van Br:s gesloten wordt. Hij stond op en deed nu mee aan de broederketen.

Daarna kwam de sluiting. In eeuwenoude formuleringen werden de herinneringen aan de overleden Br:. ingebed in de gebruikelijke bewoordingen van een maçonnieke sluiting.

Plechtig verlieten de Br:s de tempel – in maçonnieke stijl – onder de klanken van de muziek van de Br:s van Talent. Gezamenlijk, en nog onder de indruk, stommelden ze de monumentale trap af. Op weg naar de Voorhof.

Maar Br:. Redenaar was klaarwakker... hier moest hij werk van maken.

Hij dacht na. Nu hij zijn Br:s bij elkaar had, moest hij snel handelen.

Hij schoot de A:. Mr:. aan:

'Achtbare, ik moet je spreken.'

Die zag wel aan zijn gezicht dat er iets ernstigs aan de hand was:

'Wat is er ...?'

Hij vertelde wat hem tijdens de rouwloge ingevallen was.

'Dat lijkt me wel belangrijk...'

'Ja, ik kan er niet omheen. Nu ik het eenmaal weet... of denk te weten...'

'Wat dan? Wat stel je voor?'

'Ik wil Br.: bibliothecaris erbij halen, Br.: Bieb zoals we hem altijd noemen.'

'Waarom? Hier heb je toch geen bibliothecaris voor nodig?'

'Nee, maar jij kent Br.: Bieb niet. Hij lijkt een stille, meestal zit hij zwijgend in de kolommen. Maar als hij loskomt...'

'Ja, dat herinner ik me. Toen we die Br.: uit Den Haag hadden die ons met een bouwstuk over 11 dimensies beoordeelde...'

'Nou ja, beoordeelde.'

'...dat hield toen niet op.'

'Toen stond Br.: Bieb op en zei iets allervriendelijkst; maar afdoende...'

'Toen was het ineens afgelopen en kon ik als voorzittend meester een eind aan de avond maken.'

'Met mij als Redenaar... De getuigenis van de Redenaar viel me toen niet mee. Eerlijk zijn... en toch beleefd.'

'En dat alles dankzij Br.: Bieb.'

'Achtbare, weet je wel wat hij van beroep is?'

'Zoiets als administrateur. Heeft hij niet een eigen administratiekantoor of zo?'

'Ja, maar meer dan dat. Daar ben ik bij toeval achter gekomen. Zijn administratiekantoor behandelt vaak faillissementen en daardoor ook fraudegevallen. Daar is hij heel goed in...'

De Achtbare knikte, hij wist dat niet maar hij kon het zich voorstellen.

'...daar bijt hij zich dan vast. Hij ziet er heel ongevaarlijk uit, die fraudeurs hebben niets in de gaten. Totdat het te laat is: dan heeft hij hun spelletje door en toont feilloos aan hoe hun bedrog in elkaar zit.'

De Achtbare knikte weer: 'Dat wist ik niet. Moeten we hem erbij halen?'

'Ja, Br.: Bieb moet meedoen,' vond de Redenaar, 'al was het alleen maar om zijn ervaring. En ook uit trouw aan Br.: Johan die 't slachtoffer geworden is. We gaan een driemanschap vormen dat die neef...'

'...die achterneef...'

'...nog zal heugen.'

'Maar we moeten wel oppassen,' de Achtbare keek zorgelijk, 'als het waar is wat jij denkt, dan is die man gevaarlijk. Levensgevaarlijk zelfs.'

'We zullen het net zo kleurloos doen als Br.: Bieb altijd doet. We vangen die boef...'

'...die achterneef...'

'voordat hij het zelf in de gaten heeft.'

'Als hij tenminste de boef is...'

Hoofdstuk 4

~ September ~

Ze trokken zich terug in de bibliotheek, zoals de bestuurskamer voorin in het logegebouw ook wel genoemd werd. Als vrije mannen van goede naam, zoals dat maçonniek heet, vormden ze een driemanschap:

- de A.: Mr.:, in de wandeling de Achtbare genoemd,
- Br.: Red.:, de Redenaar van de Loge,
- en Br.: Bieb, de bijnaam van de bibliothecaris.

De lange gestalte van de A.: Mr.: beheerste de kamer en de Redenaar zag eruit als de verstrooide wetenschapper die hij was, hij keek afwachting in het rond.

Br.: Bieb, met zijn randloze bril en zijn bijna onzichtbare snor, voelde zich thuis in zijn eigen domein, de bibliotheek. Hij was verbaasd toen hij hoorde wat er aan de hand was. Zwijgend keek hij door de glasgordijnen naar buiten waar de Choorstraat onschuldig lag in het licht van de straatlantaarns.

Br.: Red.: werd praktisch:

'Hebben we hier wel voldoende tijd voor? We hebben allemaal ons werk, en dit gaat ons tijd kosten... erg veel tijd. Wat mij betreft is dat niet zo erg, op mijn hoogspanningslab ben ik eigen baas, maar hoe staat 't met jullie?'

Ook de Achtbare zag er geen probleem in, hij was een kleine zelfstandige die vanuit huis zijn werk deed.

'Ik regel het wel met mijn werk,' zei hij, 'en natuurlijk met mijn thuisfront.'

Br.: Bieb had zijn administratiebureau, hij was druk bezet.

'Maar,' zo zei hij, 'als het moet, maak ik tijd vrij. Bovendien kan ik de faciliteiten van mijn kantoor gebruiken.'

'En wat minstens zo belangrijk is,' hij glimlachte, 'mijn vrouw zal er volkomen achter. Ze was razend toen Br.: Johan neergeschoten werd en de politie wel veel *fuss* maakte maar weinig deed. Niet dat die er veel aan kon doen,' hij glimlachte nog eens, 'maar toch...'

De anderen knikten begrijpend, zij herkenden dat. Hun achterban was al net zo verontwaardigd als zij.

'Laten we dan maar aan de gang gaan.'

De Achtbare herinnerde zich een verhoor, een paar dagen na het ongeval. Inspecteur Muizelaar was weer eens komen opdagen en had tussen allerlei andere vragen door opeens gevraagd:

'Is er iemand van u lid van een schietvereniging?'

'Schietvereniging...?'

'Ja, ik bedoel een club die aan schieten doet met een handboog. Of misschien wel met een kruisboog...'

'Handboog? Kruisboog? Waar denkt u aan, inspecteur?'

Maar dat had de inspecteur niet willen zeggen. De Achtbare was toen een beetje nijdig geworden en had gezegd:

'Als u niet vertelt wat u denkt, kunnen wij u ook niet helpen. En helpen willen we wel... Ook *wij* willen Br.: Johan gewroken hebben.'

Bij het woord 'broeder' had Muizelaar weer gekweld opgekeken en het begrip 'wreken' was hem ook niet bevallen, maar hij was toch een beetje losgekomen. Niet veel, dat lag niet in zijn aard, maar hij had met zijn ingebouwde wantrouwen gezegd:

'Ja, hmm, dat projectiel kan niet met een handboog – pijl en boog, weet u wel – afgeschoten zijn. Daar was het te kort voor. Maar er bestaan ook kruisbogen die met een mechaniek gespannen worden. De pijlen zijn dan veel korter en kunnen veel harder afgeschoten worden dan met een handboog.'

Maar verder was er niet veel uitgekomen.

'Waarom vraagt hij of "iemand van ons" lid is van een schietvereniging? Hij verdenkt toch niet een van ons?' zei de Achtbare nu ze in de bibliotheek bijeen zaten, 'dat is toch belachelijk. We zijn toch slachtoffer, geen dader?'

'Misschien legt hij het verband wel anders...' Br.: Bieb bracht het op zijn bedachtzame wijze naar voren, '...stel dat iemand van ons lid van zo'n schietvereniging is. Die met handbogen bijvoorbeeld, dat kan hier in Delft, er is zo'n vereniging aan de Rotterdamseweg.'

Hij dacht nog eens na. 'Of misschien wel van een vereniging van kruisboogschutters, ergens anders in het land...'

'Van die middeleeuwse dingen die je eerst op moet winden voordat je schiet?'

'Ja, precies.' Br.: Bieb keek in het rond. 'Dat met die kruisbogen wordt in de provincie gedaan, vooral in Brabant en Limburg, maar ook in het Oosten van het land. Een beetje folkloristisch... maar vergis je niet, die dingen zijn levensgevaarlijk.'

'Dat geloof ik graag.'

'Stel nu dat iemand van ons daar lid is. En dat één van de andere leden erachter is gekomen dat die iemand vrijmetselaar is. Dat andere lid zou dan een vijand van de vrijmetselarij kunnen zijn, die heb je nog wel in het Zuiden. Dan heb je toch een link tussen zo'n schietclub en ons? Daar zou die inspecteur weleens aan gedacht kunnen hebben.'

'Ik vind het ver gezocht,' de Redenaar viel in hun gesprek in.

'Dat is 't ook, maar die inspecteur Muizelaar lijkt me een fanatiek mannetje – en niet al te snugger – een gevaarlijke combinatie. Als die zoiets in zijn hoofd zet, komt het er niet zo makkelijk meer uit.'

De anderen kreunden: 'Daar hebben we de laatste jaren al veel te veel van gehad – tunnelvisie heet dat in de media – de Schiedammer parkmoord, de veroordeling van Lucia de B. wegens kindermoord, en meer van die voorbeelden...'

'Maar wat moeten wij er nou mee? Met onze verdenking van die achterneef... Daar hoeven we heus niet bij inspecteur Muizelaar mee aan te komen.'

'Hóófdinspecteur nog wel.'

'We zullen er zelf op af moeten, of die Muizelaar het nou leuk vindt of niet...'

'Ik ben blij dat je het zegt, Br.: Bieb. Tot die conclusie was ik ook gekomen, daarom heb ik je er ook bij gevraagd. Jij weet meer van die dingen dan wij...'

Br.: Bieb keek hem vragend aan.

'...meer van fraude, en dus van misdaad. Meer dan wij.'

Dat kon Br.: Bieb niet ontkennen, en dat wilde hij ook niet. Hij wilde net als de anderen de zaak maar al te graag opgelost zien. En Br.: Johan gewroken hebben, ook al klonk dat niet erg humaan voor een maçon.

Twee dagen later riep Br.: Bieb het driemanschap weer bijeen:

'Je gelooft het niet, maar ik heb nu al beet.'

'Ja?'

'Ik heb het ledenbestand van die Delftse handboogschietvereniging nagegaan en wat inside-information ingewonnen. Vraag me niet hoe, dat is mijn geheim, zoals ieder beroep zijn geheimen heeft.'

De andere twee keken hem vragend aan.

'Eén van die leden heet Malpré of zoiets, een veel te mooie Franse naam. Hij schijnt een soort godsdienst-fanaat te zijn, Jonas heet hij van zijn voornaam, erg Bijbels...'

'Van Jonas en de wallevis?'

'Ja. Hij ziet eruit als een Oudere Jongere, zoals dat heet. Met een verwaarloosd uiterlijk, ongewassen, en niet al te populair in de club...

...en nou komt het: weet je waar die woont?'

'Nee.'

'Hierachter in één van die straatjes...

...vanuit zijn raam kijkt hij zo bij ons naar binnen, in de tuin en in de Voorhof. Alleen staan er wat struiken tussen.'

'Het is niet waar!'

'En er is meer. Herinneren jullie je niet dat we een paar jaar geleden last hebben gehad van een zeurpiet die op Dinsdagavond steeds bij ons aan de deur stond? Die wachtte ons op en als er dan iemand naar binnenging begon hij te schreeuwen en te schelden. Zo van: "Geheimzinnig zootje... Wat doen jullie daar in dat kerkje van jullie? Vrij metselen hè. Bah..."

Onsamenhangend was het, en soms agressief.'

De Redenaar kon het zich nog herinneren, de Achtbare niet meer, die was jonger en had dat niet meer meegemaakt. Maar er kwam wel iets anders in hem op:

'Was dat niet in de tijd dat de E.O. een paar vijandige T.V. programma's over de Vrijmetselarij maakte?'

'Ja, dat had je toen nog. Orthodoxie en Loge... dat ging niet goed samen.'

'Dat van die scheldende man aan de deur heeft niet lang geduurd. De broeders die de loge binnengingen, hebben hem altijd genegeerd. Dat hielp. Na een paar weken was het over en hebben we hem niet meer gezien.'

'Maar nu blijkt hij achter ons te wonen...' de Redenaar keek peinzend voor zich uit, '...en hij is nog lid van een schietclub ook.'

'Ja, en uit de wedstrijdverslagen die ze daar bijhouden – die zijn openbaar, kijk maar op internet – blijkt dat hij er nog goed in is ook. Hij scoort altijd hoog.'

Zijn medebroeders keken hem verschrikt aan:

'Maar dat kan toch geen toeval zijn... Hebben we de moordenaar van Johan dan te pakken?'

'Ik weet het niet. Hij is een handboogschutter, niet een schutter met een kruisboog... Met een handboog schiet je lange pijlen, met veertjes eraan.'

'Zoals vroeger bij de Indianen?'

'Ja, zoiets.'

'En Johan werd geraakt met een veel kleiner projectiel, een spits. Die kan niet op die manier afgeschoten zijn.'

'Maar wel met een kruisboog, dat dacht die politie-inspecteur tenminste.'

'Ook dat weten we niet zeker. Dat moet ik nog onderzoeken... ook bij kruisbogen schieten ze met pijlen – of een soort pijltjes – die langer zijn dan dat projectiel bij ons.'

'Bij ons?'

'Bij Johan, bedoel ik.'

'Maar het blijft toch wel toevallig: een boogschutter, of het nou met een handboog of een kruisboog is, en een hater van de vrijmetselarij... en dan woont hij nog achter ons ook.'

'Ja, vooral dat laatste. De mensen van de politie – en wij – hebben altijd gedacht dat de schutter door de straatjes hierachter, en via een paar tuinen, hier naartoe gekomen is. Maar voor die Jonas zou het nog gemakkelijker geweest zijn: hij hoefde alleen maar het stukje grond achter zijn huis over te steken, over de schutting naar de tuin van *Lous*... en hij was waar hij wezen wilde.'

Ze keken elkaar verbijsterd aan:

'Wat nu?'

'Bij inspecteur Muizelaar hoeven we niet aan te komen. Bovendien, we hebben niets... alleen maar vermoedens.'

'Ik weet wel wat...' zei Br.: Bieb, '...we moeten infiltreren.'

'Infiltreren?'

'Ja in die handboogclub. Proberen het vertrouwen van die Jonas te winnen. Dan vinden we allicht meer...'

'Ja, maar hoe?'

'Ik had gedacht...' onwillekeurig liet Br.: Bieb zijn stem dalen en kropen ze dichterbij elkaar, '...onze jongste Br.: Leerling is pas bij ons; die Jonas zal hem nog wel niet kennen. Ons herkent hij direct, hij heeft ons natuurlijk gezien toen hij obstructie voerde bij ons voor de deur. En bovendien, hij kan nog steeds bij ons de Voorhof binnenkijken. Vooral 's winters als de bladeren van de struiken zijn.'

'Dat is wel zo,' vond de Redenaar, 'maar onze Br.: Leerling is ook goed herkenbaar. Hij heeft zo'n kort geknipt koppetje. Bijna kaal en goed te herkennen. Die Jonas hoeft maar één blik in onze Voorhof te slaan en hij weet wie er bij hem in de schietclub gekomen is...'

'Dat heb ik ook gedacht, we moeten met hem praten. Maar zou hij niet in die schietclub kunnen infiltreren met een pruik op? Een hele goeie natuurlijk, één die niet opvalt.'

'En niet *af*valt.'

Ze glimlachten.

'Is dat niet gevaarlijk? Die Jonas lijkt me een eng mannetje, een gevaarlijke gek.'

'Onze Br.: Ll.: is een stevige vent. Niet groot van stuk maar wel stevig, heel stevig zelfs.'

'Maar...'

'We moeten het met Br.: Ll.: bespreken. Hij is in militaire dienst geweest bij een speciale eenheid. Die zijn niet zo bang uitgevallen... Bovendien kan hij daardoor goed schieten.'

'Met een geweer?'

'Precies, maar dan kun je volgens mij ook goed boogschieten. Een vaste hand... dat is wat je nodig hebt. Dan kan hij bij die boogschietclub snel promotie maken...'

'En met die Jonas kennis maken,' vond Br.: Redenaar.

'En het vertrouwen van hem winnen,' zei de Achtbare.

'Goed plan,' vonden ze alle drie.

'De ELSENEUR van deze week is uit,' zei Br.: Red.:, hij had het tijdschrift bij zich.

'Staan we er goed in?' vroeg de Achtbare.

'Nou en of.'

Hij sloeg het blad open en liet het artikel zien. Met twee mooie, paginagrote foto's:

'Kijk, daar sta jij met je beide Opzieners.'

Het was nog een heel karwei geweest om die foto te maken. De fotograaf had gewild dat de drie hoofdpersonen er goed op zouden staan; maar het interieur van de Tempel had hij er ook op willen hebben. Na veel passen en meten en na verschillende proefopnamen was dat gelukt. Nu stonden ze er stralend op – in vol ornaat – in een indrukwekkende Tempel.

'Wat zeggen ze over ons in dat artikel?'

'Wat te verwachten was... Ik heb 't voorgaande artikel in de ELSENEUR, van dat meisje Jantine Somers, namelijk ook gelezen.'

'En?'

'Ze heeft het over het hoge spelgehalte van de Vrij:.'

'Spelgehalte?'

'Ja, ze leunt zwaar op dat bekende boek van Huizinga, *Homo Ludens*...

'*Homo Ludens*... de *Spelende Mens*?'

'Ja. Daarin laat Huizinga zien dat er veel maatschappelijke gebeurtenissen zijn die een hoog spelgehalte hebben. Denk aan een promotie bij een universiteit, of de gang van zaken bij een rechtbank. Of het spel van de politici in de Kamer, en ga zo maar door.'

'Hij maakt een paar belangrijke opmerkingen over het begrip Spel,' de Redenaar somde ze punt voor punt op, 'zoals:

- Spel is een verschijnsel op zich. Het is niet afgeleid van iets anders; het is de gelijke van wetenschap, religie, amusement en noem maar op.
- Spel heeft geen doel, het streeft niets na. Muziek, schilderen, dans als spel... Die zouden ook bestaan als er geen geld mee te verdienen was. Of belangstelling, of aanzien, of wat dan ook.
- Spel is een oerinstinct, het is ouder dan de mens. Dieren spelen immers ook.'

De A.: Mr.: knikte, hij herinnerde zich dat nog van *Homo Ludens*.

'En voor ons geldt hetzelfde,' vulde hij aan.

'Precies. Dat laat die Jantine in haar artikel ook zien. Het spel dat wij met onze inwijdingen spelen is een Spel. Ernstig, maar wel een spel, dat heeft ze goed begrepen.'

'Mooi zo.'

'De tweede foto in het artikel is van een Comparitie. Weer zo'n typisch woord: "comparitie"... Daar valt ze over, over ons woordgebruik.'

'Ja?'

Br.: Red.: liet een foto zien waar de Br.:s om de hoefijzervormige tafel in de Voorhof zaten. De A.: Mr.: aan het hoofd, de beide Opz.:s aan de uiteinden van het hoefijzer. Goed opgenomen, de grote zaal mooi weergegeven.

Br.: Red.: ging verder:

'Herinner je je nog dat Huizinga het ook over de eenheid van *ruimte*, *tijd* en *handeling* in het Spel heeft? Die eenheden zijn volgens de ELSENEUR bij ons bij uitstek te vinden:

Eenheid van *ruimte* binnen de vier muren van onze tempel, eenheid van *tijd* tussen de hamerslagen van opening en sluiting, en eenheid van *handeling*: alles draait immers om de inwijding van een kandidaat.'

'Ze heeft gelijk.'

Samen keken ze het artikel door, met zijn twee grote foto's en nog een paar kleinere. En een verhaal over de ceremonieën en de symbolische betekenis ervan.

'Goed gedaan,' vond de A.: Mr.:

Aan het eind van haar artikel maakte Jantine nog een interessante opmerking:

'Wat mij opviel toen ik de Loge bezocht, was dat de Vrij:. op één plaats afwijkt van alle andere spelen....'

'Hoe dan?' vroeg de Achtbare nieuwsgierig.

De Red:. las verder: '... de Vrij:. is het enige spel dat ik ken waarbij de hoofdrolspeler zijn rol niet kent – zelfs niet måg kennen. Een voetballer die niet weet welke kant hij uit moet spelen is ondenkbaar, een toneelspeler die zijn rol niet kent... onmogelijk. Maar bij de Vrij:. komt de inwijddeling onvoorbereid de Tempel binnen. Van moment tot moment weet hij niet wat er gaat gebeuren, hij geeft zich volkomen aan de Br.:s over. Dat onverwachte *en* de symbolische inhoud van die inwijding zijn de essentiële onderdelen van het Vrij:.-spel.'

'Wel, wel,' zei de A.: Mr.:, 'die Jantine heeft het goed begrepen – waar heeft ze het vandaan?'

'Zeker. Menig buitenstaander schrijft daar een hoop onzin over, tot aan dat beroemde boek van die Amerikaans thrillerschrijver...'

'Ja die.'

'...maar zij slaat de spijker op de kop. Als ze geen vrouw was, zouden we haar zo kunnen inwijden.'

'Ze kan nog altijd naar de Gemengde...'

Ze lachten waarderend.

'Had ze nog iets negatiefs over ons?'

'Jawel.'

'Wat dan?'

'Ze vindt ons pompeus.'

'Pompeus?'

'Ja, met al die hoogdravende woorden van ons. En die titels!'

'Nou ja...'

'Zoals jij je *Achtbare Meester* laat noemen.' De Achtbare keek verontwaardigd. 'En ik mezelf *Broeder Redenaar*,' hij lachte verontschuldigend.

'En woorden als *Comparitie* voor een gewone bijeenkomst, of *Bouwstuk* voor een voordracht en ga zo maar door. En *Open Loge* zeggen voor een bijeenkomst in de Tempel die juist besloten is, enzovoort. Pompeus vindt ze dat...'

'Ja, als je 't zo wil zien.'

'Verder staat er niet veel negatiefs in, in dat artikel. Zelfs niet over de moord op onze Br.: Johan. Weet je hoe dat komt?'

'Nee.'

'Br.: Ll.: heeft er zich mee bemoeid. Die hadden we er toch bij gehaald om te laten zien dat we veel jonge leden hebben? Die ook jong van hart zijn? Nou, dat heeft gewerkt. Br.: Ll.: raakte helemaal weg van Jantine. En Jantine van hem.'

'Het is niet waar...'

'Hij heeft haar uitgelegd dat al die malle woorden en al die hoogdravende titels bij het Spel horen. Het Spel dat ze juist zo goed beschreven had.'

'Met haar eigen woorden gevangen dus.'

'Precies.'

'Was er nog meer?'

'Ja natuurlijk, wat dacht je, het oude pijnpunt: Waarom mogen vrouwen geen lid worden? Dat vond onze Br.: Ll.: moeilijk. Op dat moment vond hij het eigenlijk wel jammer, hij zag wel wat in Jantine als broeder...'

'Als zuster...'

'Nou, zusterlijke gevoelens waren het bepaald niet...'

Ze lachten.

'Maar het ergste komt nog...'

Br.: Red.: lachte ondeugend,

'...ze weet zelfs wat "het regent" betekent en dat heeft ze nog beschreven ook.'

'Nee toch? Dan kunnen we dat woord nooit meer gebruiken...!'

Hoofdstuk 5

~ November ~

Br.: Leerling liep het clubhuis binnen van de schietvereniging *Cupido* aan de Rotterdamseweg. Het was twee uur op een zaterdagmiddag. Buiten was het guur, binnen lokte de warmte van de club. Hij had er zin in.

Toen de A.: Mr.: en de Red.: hem een paar maanden geleden benaderd hadden, was hij minder onder de indruk geweest van het gevaar dan zij. 'Ik heb in dienst wel gevaarlijker dingen meegemaakt,' had hij gezegd, 'in die speciale eenheid van mij...' Hij had een paar voorbeelden gegeven van opdrachten die hij had uitgevoerd. Toen was het even stil geweest. 'We hoeven ons daar dus geen zorgen over te maken,' had Br.: Red.: geconstateerd.

'Nee hoor, zeg maar wat ik moet doen.'

Br.: Ll.: deed 't graag, hij wilde graag wat terugdoen voor de loge die hem op zo'n broederlijke wijze ontvangen had.

Br.: Redenaar had hem in contact gebracht met een kapper die goede pruiken maakte. Die had hem aangeraden een donkere pruik te nemen. De pruik die hij nu had, zat als gegoten en viel absoluut niet op. In de spiegel had hij gezien dat hij er nagenoeg onherkenbaar in was.

Hij was nu alweer een paar maanden lid van de schietclub en had zich toegelegd op de *long bow*, de lange boog die uit het Middeleeuwse Engeland stamde. De *long bow* die in de oude tijd de Engelse *archery* superieur had gemaakt aan die van het vaste land.

Br.: L.: had voor die lange boog gekozen omdat die de meest authentieke was. Een boog zonder hulpmiddelen om te richten, zoals *visors* of *stabilisers* die bij de andere bogen gebruikt werden; hij hield van zuiver en eenvoudig.

Maar, en dat was in zijn geval nog belangrijker, ook Jonas was een liefhebber van de lange boog. Ze hadden elkaar ontmoet en er was langzamerhand iets van vertrouwen tussen hen gegroeid. Zoals verwacht, was Br.: Leerling snel opgeklommen in het vak van boogschutter, zijn vaste hand en zijn ervaring met geweeschieten hadden hem geholpen. Al gauw zat hij nu in dezelfde wedstrijdgroep als Jonas.

De eigenaardige geur van het clubhuis kwam hem tegemoet: een mengsel van boslucht (het gebouwtje werd omgeven door bomen), stadslucht (het stond aan de voet van een verhoogde snelweg) en vage zweetlucht (het gebouwtje was vol van hard trainende schutters).

Vandaag zouden ze een wedkamp houden op de standaardafstand van 18 meter, een afstand waar Jonas zijn eerste plaats in die groep moest verdedigen. Buiten Br.: Leerling was er nog een nieuw lid dat op de nominatie stond om hem te verslaan, of hem op zijn minst dicht te benaderen. Het zou een spannende wedstrijd worden.

Het was druk, veel leden van de club waren komen kijken, het *long bow* schieten had altijd iets romantisch, ook al beoefenden velen van hen het niet zelf. Er werden zelfs weddenschappen op afgesloten; Br.: Leerling was favoriet. Maar wat niemand wist, was dat geen haar op zijn hoofd eraan dacht om te winnen. Wilde hij de sympathie van Jonas niet verspelen dan kon er geen sprake van winnen zijn. Zoals bekend was Jonas een opgewonden standje, gauw beledigd en niet goed bestand tegen zijn verlies.

De wedstrijd begon. Br.: Leerling spande zijn boog, concentreerde zich, richtte en schoot... feilloos in de ring naast de roos. Er ging een zucht van teleurstelling door de toeschouwers. Niemand had in de gaten hoe knap dit was: precies in de ring waarop hij gemikt had, niet op de roos... Jonas was erdoor opgelucht en stond nu meer ontspannen en met vastere hand op zijn plaats. Hij loste zijn pijl, de pees van zijn boog trilde, zijn pijl raakte de roos... Een onwillig applaus klonk op. Gelukkig schoot de derde kanshebber die middag slecht, zodat er geen gevaar ontstond dat Jonas uit zijn humeur of uit zijn concentratie zou raken. Tijdens de pauze trokken de drie schutters zich terug;. In de rust van de kleedkamer complimenteerde Br.: Leerling zijn rivaal uitbundig:

'Goed geschoten, man.'

'Ja, ja...' Jonas keek tevreden.

'Hoe je dat toch doet... zo vast van hand.'

Daarna bracht Br.: Ll.: het gesprek op andere vormen van schieten:

'Ik heb weleens gedacht om kruisboog te gaan schieten,' zei hij, 'heb jij dat weleens gedaan?'

Jonas reageerde een beetje schichtig maar antwoordde toch eerlijk:

'Ja, wel eens. Maar niet in Delft, daar zijn geen clubs voor.'

'Waar deed je dat dan?'

Onschuldig blikte Br.: Leerling door de kleine ruitjes van de kleedkamer naar buiten, naar het regenachtige weer op de Rotterdamseweg.

'Ik, eh...' maar meer wilde Jonas niet loslaten.

'Kun je me niet eens meenemen,' probeerde Br.: Ll.: nog, maar ook dat stuitte op verzet. Hij moest nu oppassen.

Ze moesten weer op. Bij het verlaten van de kleedkamer maakte Br.: Ll.: handig gebruik van het ontstane moment van ontspanning en vroeg:

'Was je daar goed in?'

'Wat? Waarin...?'

In dat onbewuste moment antwoordde hij:

'Kruisboog? Nou en of, ik heb er iets mee kunnen doen wat nog nooit iemand gedaan heeft.' Hij liet de Br.: Leerling verbijsterd achter.

De wedstrijd ging door, Br.: Leerling had nog moeite om niet teveel van Jonas te verliezen, anders zou het opgefallen zijn. Maar zijn hoofd stond er niet meer naar.

's Avonds zei hij tegen Br.: Redenaar, die hij thuis was gaan opzoeken:

'Hebben we hem nou? Dit is toch bijna een bekentenis...'

'Nou, bekentenis... dat gaat te ver. Maar als aanwijzing is het wel sterk:

"Iets wat nog nooit iemand gedaan heeft", zei hij. Dat kan best die aanslag op Br.: Johan geweest zijn... Met die ongebruikelijk korte pijl.'

'En ik heb nog iets.'

'Ja?'

'Aan het eind van de wedstrijd vroeg Jonas mij of ik een authentieke *long bow* van hem wilde kopen. Een echte, uit West Afrika. Eén van tropisch hardhout en een pees van dierenhuid. Een oudoom van hem had die diep in de vorige eeuw uit West Afrika meegebracht.'

Br.: Red.: keek hem aan:

'Dat geeft je de kans bij hem thuis te komen... om die boog te komen bekijken. Maar het is wel gevaarlijk. Daar moeten we je niet aan blootstellen, Br.: Ll:.'

Br.: Ll.: glimlachte verontschuldigend: 'Welnee, zo gevaarlijk is dat niet. Ik ben wel erger dingen gewend. Ik doe het graag voor de loge...'

Hij lachte nog eens,

'...als vrij man van goede naam. Dat hebben jullie mij toch geleerd?'

Br.: Red.: kon niet anders dan het accepteren:

'Het is wel een unieke kans om bij die Jonas thuis te komen...'

'Precies, bovendien heeft hij nog pijlen bij die boog, originele pijlen die erbij horen. Vergiftigde pijlen, zei hij. Ook dat nog.'

'Wat?!'

Een paar dagen later zat Br.: Leerling alweer bij het driemanschap. Hun onderzoek leek razend snel te gaan, ...maar het kon net zo goed zijn dat het stilstond, eigenlijk wisten ze het niet. Ze wilden daarom uit de eerste hand horen wat er bereikt was.

Ze zaten in de bibliotheek, de glasgordijnen waren stevig dicht, je kon nooit weten of Jonas niet toevallig door de Choorstraat zou lopen en hen daar zou zien zitten: Br.: Leerling in de loge... (ook al was hij bijna niet herkenbaar), dat zou fataal zijn.

Br.: Ll.: praatte eerst de A.: Mr.: en Br.: Bieb bij over zijn ervaringen bij de schietvereniging; die hadden dat nog niet gehoord. Daarna vertelde hij over zijn bezoek van gisteren aan die verdachte Jonas:

'Hij woont hier vlak achter. We hebben nog voor zijn raam gestaan en zagen daar de parasols van de tuin van *Lous* boven de schutting uitsteken. Ik vroeg langs mijn neus weg wat dat was, alsof ik van niets wist. Hij vertelde enthousiast dat dat een theetuin was waar je in de zomer koffie en thee kon drinken en wat kon eten.'

Gespannen luisterde het driemanschap naar hem.

'Daarna ging ik over op onze loge. Dat wil zeggen, ik vroeg hem wat dat voor een gebouw was, daar achter de struiken (in deze tijd van het jaar zit er al haast geen blad meer aan). Dat gebouw met die grote ramen beneden, en een blinde muur erboven...'

'Ja?'

'Zijn gezicht betrok meteen. Dat zijn geen mensen...' zei hij. Daar wilde hij kennelijk niet over praten.'

'Geen mensen?'

'Ja, dat vroeg ik ook. Maar daar ging hij niet op in. Hij mompelde iets van "beesten" en trok me voor het raam vandaan.'

'Beesten? Dus hij wist wie we waren en had nog steeds een gloeiende hekel aan ons?'

'Ja, zo klonk het wel.' Br.: Ll.: lachte.

'Daarna nam hij me mee naar een gangkast; daar had hij die *long bow* staan die hij kwijt wou.'

'Die *long bow* die hij aan je verkopen wilde?'

De temperatuur in de bibliotheek liep op.

'En wat voor een *long bow*. Prachtig, van donker Afrikaans hout met een dikke pees van dierenhuid. Licht van gewicht en lekker stevig in de hand.'

Br.: Ll.: keek nog vergenoegd toen hij eraan terugdacht. 'Ik was er meteen weg van. Wat een prachtboog...'

Zijn mede Br.:s moesten lachen.

'...maar toen ik hem wilde spannen, lukte het niet. Hij spande zo zwaar dat ik hem nauwelijks een decimeter uit kon rekken. Terwijl ik toch sterke armen heb. Wat dat betreft was het de zwaarste boog die ik ooit in handen heb gehad.'

'Een gevaarlijke boog dus, levensgevaarlijk.'

Br.: Ll.: ging verder met te vertellen hoe hij met die boog geworsteld had en hem uiteindelijk in zijn macht gekregen had: 'Maar het was nu ook duidelijk waarom hij hem verkopen wilde, hij was veel te zwaar voor hem.'

'En de pijlen die erbij hoorden? Waren die werkelijk giftig, zoals hij beweerd had?'

'Nou en of. Het waren vrij kleine pijlen, met veertjes en met een gemene weerhaak. Als iemand die in zijn lijf kreeg, zou hij nog niet gelukkig zijn, die krijg je er niet zomaar uit. Er zat een rode verfstof op, dat was het vergif.'

'Hoe weet je dat?'

'Dat vertelde hij... Hij had ermee op een kat geschoten. Die had hij toen gemist, de pijl was met kracht in de schutting komen zitten. In de schutting achter ons...'

'Zit die daar nog?'

'Ik denk het wel.'

Ze keken elkaar veelbetekenend aan.

'Maar die kat had wel een schampschot gehad. De volgende dag was hij dood, stijf in de tuin... Dat vond die man grappig.'

'Sadist.'

'Zou hij daarmee op ons hebben willen schieten?' vroeg de een.

'Met die Afrikaanse boog en die giftige pijlen?' vroeg de ander.

'Of op Johan...' dacht de derde, '...en toen bleek die boog te zwaar te zijn?'

Ze wisten niet wat ze ervan denken moesten.

'Je mag wel oppassen,' zei Br.. Redenaar, 'ga je dat ding echt van hem kopen?'

'Ik denk het wel... Ik vond het een prachtboog. En authentiek: echt Afrikaans. Maar eerst ga ik nog een paar keer bij hem kijken. Naar hem toe en met hem onderhandelen. Zegt-ie misschien nog wat meer van wat we weten willen...'

Ze zaten stil, ieder in gedachten verzonken.

'A:. Mr:.,' zei de Redenaar opeens, 'ik denk eraan dat je in je vorige bestaan Hofmeester bent geweest: kun je de weg naar de keuken nog vinden?'

'Het geweten van de Loge spreekt...' sprak de Achtbare goedkeurend, '...we hebben inderdaad wel wat verdiend.'

'Hopen we tenminste,' zei Br.. Bibliothecaris. 'Ik doe mee, waar we ook staan met ons onderzoek.'

Het beloofde gezellig te worden in de bibliotheek, maar niet voordat Br.. Bieb zijn bijdrage gegeven had. Hij glimlachte zachtmoedig van achter zijn onopvallende briljetje:

'Het spijt me, Br:..s, maar we zijn er nog niet. Ik ben op internet alle kruisboog-schietverenigingen in Nederland nagegaan. Ik heb ze, bij

wijze van spreken, gewassen, gewatergolfd en geknipt... vraag me niet hoe. Maar nergens is de naam van onze achterbuurman Jonas komen opduiken...' hij zweeg even verontwaardigd, '...en ook niet de naam van Neef. Nergens.'

Hij staarde droevig in zijn kop koffie die Br.: L.: voor hem ingeschonken had. Het embleem van loge Solentium op het porselein glansde in het lamplicht.

'Een brutaal staaltje van *hacking* al zeg ik het zelf. In al die computers met al die ledenbestanden...'

'Ik heb alles zelf moeten doen,' ging hij verder, 'dat kon ik niet aan mijn personeel overlaten.'

Hij hief zijn kop koffie op:

'En toch zullen we ze krijgen...'

De anderen dronken met hem mee.

'Hoe moet het verder?'

Br.: Bieb legde een stapel papieren op tafel:

'Dit zijn de ledenlijsten van schietverenigingen met *handbogen*. Ik ben er nog maar net aan begonnen, er zijn er heel wat, over het hele land verdeeld. De *kruisboog*verenigingen zitten alleen maar in de provincie.'

'Toch moet er een verband zijn,' ook Br.: Ll.: dronk zijn koffie uit. 'Als we gelijk hebben – en dat hebben we – moeten die Neef en dat mannetje Jonas elkaar toch ergens van kennen.'

Hij keek in 't rond maar zag dat de A.: Mr.: weggelopen was:

'Waar is...?'

De Achtbare kwam binnen met een schaal met warme worstjes. Hij was zijn vorige functie als Br.: Hofmeester niet vergeten en had in de oude en versleten keuken van de loge een portie worstjes en bitterballen klaargemaakt.

'We zullen er niet op poffen,' zei hij, 'maar we krijgen ze wel die moffen.'

De anderen keken hem vragend aan.

'Dat zei koningin Wilhelmina in de oorlog altijd, als ze over de radio sprak vanuit Engeland. Dat geldt voor ons ook: we zullen ze wel krijgen, die moordenaars.'

Hoofdstuk 6

~ November ~

Iris woonde met haar goede vriendin Jeanne op de Molslaan. Vrolijk pratend liepen ze door de Jacob Gerritstraat naar de Markt. Vandaar, via De Bonte Ossteeg en het kleine bruggetje naar de Papenstraat. Daar liepen ze naar de Choorstraat en vonden het logegebouw met de passer en winkelhaak in glas-in-lood boven de voordeur... Twee moderne, goed geklede vrouwen.

Leraar Johansen had zijn auto in de parkeergarage achter de Oude Delft Delft gezet en was langs het H. G. Kerkhof naar de Choorstraat gewandeld. Daar had hij de onopvallende deur van Loge Solentium gevonden. Een rustige man, in rustig grijze kleding. Honderden keren was hij in de Choorstraat geweest, maar het was hem nog nooit opgevallen dat er tussen de winkels nog een woonhuis stond.

Huisvrouw Marianne was vanuit de Tanthof naar de binnenstad gefietst en via een paar wegomleggingen (Delft was ook nooit zonder wegomleggingen) naar de Choorstraat gereden, waar ze diezelfde onopvallend deur gevonden had. In haar spijkerbroek en blauwe fiets-jack was ze een gewone jonge vrouw.

Er waren meer mensen op hetzelfde idee gekomen: loge Solentium had een avond voor belangstellenden georganiseerd zoals ze tweemaal per jaar deden, maar na de moord waren er veel meer mensen op afgekomen dan anders. Het was er druk.

Achter de bar stond Br.: Hofmeester met zijn grote blauwe voorschoot – de kleur van Solentium – die hij als Hofmeester aangeschaft had. Met twee helpers was hij bezig koffie te schenken en cake te presenteren die op schalen op de toonbank lag. De ruimte voor de bar – die in het jargon van de Vrijmetselaars de 7^e Graad genoemd werd – was vol. Het gonsde van de stemmen.

In de Voorhof waren ook al wat bezoekers binnengelopen. De Achtbare stond druk te telefoneren, hij probeerde nog wat Br.:s naar de Choorstraat te krijgen om te komen helpen bij deze onverwacht grote opkomst. Twee andere Br.:s waren bezig stoelen bij te slepen, eerst uit de opslagruimte en daarna van boven uit de Tempel.

Het was twintig minuten over tijd voordat de A.: Mr.: zijn hamer kon laten vallen, en nog ging af en toe de bel om een verlate bezoeker aan te kondigen. Hij heette de aanwezigen welkom en legde uit dat het begrip *belangstellenden* voor hem twee betekenissen had:

'Zij die in 't algemeen geïnteresseerd zijn en wat meer over de Vrij:. willen weten. En zij die in 't bijzonder geïnteresseerd zijn en zich afvragen of de Vrij:. wat voor hen is.'

Beide categorieën waren welkom.

Daarna gaf hij het woord aan Br.: Inleider, die deze avond het woord zou doen. Een man met een krachtige stem en een vriendelijke blik. Hij had een flip-over met een paar trefwoorden achter zich had staan, in de Noordoost-hoek van de zaal.

Hij begon met te zeggen dat het een tricky business was wat hij vanavond ging doen:

'Hoe vertel je iemand die nog nooit een sinaasappel geproefd heeft hoe een sinaasappel smaakt? Maar ja, ik ga het toch proberen...'

Een onwennig lachje van het publiek was zijn deel.

'Na mijn praatje zullen een paar Br.:s u meenemen naar boven – naar de Tempel – om daar te laten zien waar ik hier over gesproken heb.'

'Daarbij ben ik er zeker van,' voegde hij eraan toe, 'dat de Br.:s die u daar rondleiden een heel ander verhaal zullen vertellen dan ik. Dat hoort zo bij de Vrij:. Iedereen beleeft het anders en vertelt dus een ander verhaal, zo hoort het ook.'

Daarna wees hij op zijn trefwoorden op de flip-over:

'De Vrij:. speelt zich voornamelijk op twee plaatsen af: in de Tempel en in de Voorhof.'

Achter het woord **Tempel** had hij met rode letters het woord **Inwijding** geschreven,

achter het woord **Voorhof** de term **Comparitie**.

Hij begon met zich af te vragen: 'Wat is een *Inwijding*'?

De toehoorders keken hem verwachtingsvol aan.

'Dat is een toneelstuk waarin iedereen zijn rol kent, behalve de hoofdrolspeler.'

De toehoorders keken verbaasd, sommigen met een lachje.

'Hier komen we bij het meest essentiële deel van de Vrij:....' zei hij.

Hij ging verder met te vertellen dat een inwijding volgens oude patronen verloopt. De kandidaat klopt aan bij de poort van de Tempel en wordt bijgestaan door een Br:. Geleider die hem helpt. Zelf weet hij niet wat er gebeuren gaat.

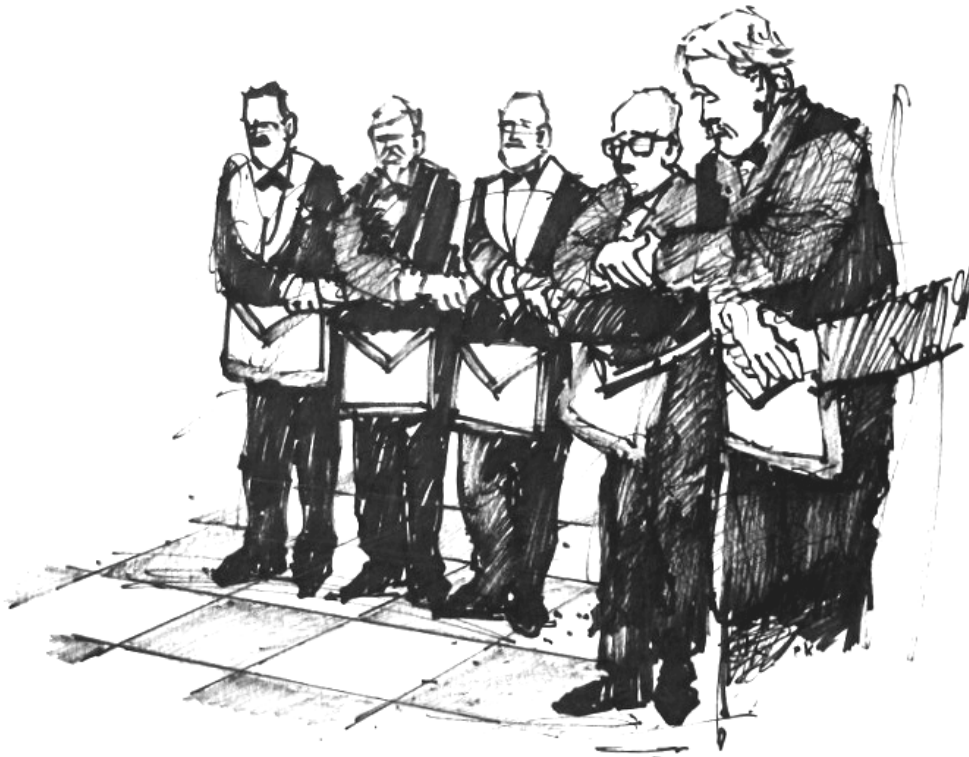
Daarna gaat de kandidaat door een aantal handelingen heen, die zijn reis door het leven – zijn reis naar het Licht zoals wij zeggen – symboliseren.

Onder dat Licht mag u verstaan wat u wilt:

Zelfontplooiing? Zoeken naar het hogere? Zoeken naar het diepste in uzelf? Wat u maar wilt.'

Hij liet zijn toehoorders hierover even nadenken en ging verder met:

'De Br.:s ontvangen de kandidaat *in vol ornaat, in 't zwart met witte schootsvellen* voor. Soms staan ze hand in hand.'

...in vol ornaat, in 't zwart met witte schootsvellen voor...

'Hoe dat toneelstuk verder verloopt en wat er wordt gedaan... dat vertellen wij niet. Het onverwachte geeft er juist zijn kracht aan en het zou jammer zijn als iedereen – en daarmee de kandidaat – zou weten wat er komen gaat.'

De toehoorders knikten begrijpend.

'De ervaring laat zien dat de beleving op de kandidaat een grote indruk maakt, juist omdat het zo onverwacht is.

Sommige nieuwe Br.:s vertellen zelfs dat ze van hun leven nog nooit zo'n indringende belevenis mee hebben gemaakt. Ik zeg daarom altijd:

Vrijmetselarij...? Dat is beleving.'

Br.: Inleider vertelde verder iets over de drie inwijdingen in de drie trappen: leerling, gezel en meester. Hij eindigde met:

'Tot zover de inwijdingen. U kunt er straks meer over kunnen vragen als u boven in de Tempel bent geweest.

'Tschik...'

Een korte droge tik tegen het ruit, pijnlijk hard. Een steen tegen het ruit?

Nog een harde tik, bijna op het breken van het glas af.

De gasten en de Br.:s zaten verstijfd van schrik. De enige die begrepen wat er aan de hand kon zijn, waren de A.: Mr.:, Br.: Red.: en Br.: Ll.:.

'Jonas... Dat is vast die verrekte Jonas...'

'Ik ga erheen...' Br.: Ll.: rende weg.

'Pas op,' riep de A.: Mr.: hem nog na.

'Vergeet je pruik niet,' fluisterde Br.: Red.: die met hem meeliep naar de gang waar de fiets van Br.: Ll.: stond.

'Die heb ik gelukkig bij me.' Hij graaide in de zijtas van zijn fiets en zette zijn pruik op. Samen keken ze of die goed recht zat en goed op zijn hoofd aansloot. Daarna hield Br.: Red.: de voordeur open zodat Br.: Ll.: er met de fiets doorkon. Br.: Ll.: stoof de Choorstraat in.

In de Voorhof was het stil geworden. Na de eerste twee stenen waren er geen nieuwe gevolgd. Gelukkig. Maar net wilden ze de vergadering hervatten toen er weer een steen kwam.

'Tschik,' met een akelig droog geluid. De vrouw die er het dichtste bij zat, kromp in elkaar. Een ander gaf een hoog gilletje.

'Kwajongens...' riep de A:. Mr.: '...dat zijn die rotjochies van hierachter. Daar hebben we wel meer last van.'

Hij had de tegenwoordigheid van geest om met deze geruststellende smoes te komen.

'Oh...'

De opluchting was groot.

'Onze Br.: Ll.: is al achter ze aan. Hij zal ze wel niet te pakken krijgen... Maar hij weet wie de ouders zijn.'

De fantasie van de Achtbare kende geen grenzen als hij de loge moest verdedigen. En zo bezijden naast de waarheid was het nu ook weer niet.

Br.: Ll.: wist wel niet 'wie de ouders waren' maar hij wist donders goed wie de dader was – of op zijn minst zou kunnen zijn...

Hij belde bij Jonas aan, die met een verhit gezicht aan de deur kwam. Jonas had een soort katapult in de hand en zag er verward uit.

'Jij hier?'

'Ja...' achteloo, '...ik kwam eens kijken.'

'Die beesten... die goddelozen...' mompelde Jonas, maar ging met hem mee naar boven. Daar stond het raam wijd open, in de kamer was het bijna donker. Br.: Ll.: zag op een kastje onder het raam een bakje met glazen knikkers liggen. Door de struiken van de tuin zag hij licht achter de gordijnen van de Voorhof schemeren.

Hij bracht het gesprek op de Afrikaanse boog – en op het boogschieten in het algemeen – en deed net alsof hij niets bijzonders gezien had.

Gelukkig deed Jonas het raam dicht en ging op het gesprek in, kennelijk was hij tot rust gekomen.

Toen ze later het incident bespraken, zei Br.: Ll.:

'Ik vermoed dat hij een hele tijd niet meer aan de loge gedacht heeft maar dat hij de advertentie heeft gezien die wij in Delftse Post hebben gezet, over onze Avond voor Belangstellenden. Ik zag het blad bij hem liggen...'

'Dat zou best kunnen...' meende Br.: Red.:

'...hopelijk houdt hij zich nu weer tijdje koest.'

'Totdat we hem te pakken krijgen...' besloot de A.: Mr.: strijdlustig.

De Avond voor Belangstellenden werd hervat.

'Ik ga nu over tot de tweede pijler van de Nederlandse Vrijmetselarij: de *Comparitie*.'

'Wat is een *comparitie*?' vroeg Br.: Inleider zich daarbij af.

Hij verhoogde de spanning door even te zwijgen.

'Een Comparitie houden we hier beneden, in de Voorhof zoals we de ruimte hier noemen (vrijmetselaren hebben ook overal een apart woord voor...). Eén van de Br.:s houdt een inleiding over een geestelijk of spiritueel onderwerp. Hij *levert* dan een *bouwstuk* op zoals dat bij ons zo mooi heet.

Dat kan over van alles zijn: over de Vrij.: zelf, over hemzelf, over het leven in het algemeen... over filosofie. Over alles wat de mens in wezen raakt.'

De toehoorders knikten afwachtend, tot nu toe was het goed te volgen.

'Dan komt het belangrijkste, en ook waarom deze bijeenkomst een Comparitie heet. Het gaat namelijk om de wijze van discussiëren tussen de Br.:s.

Of **discussiëren** is het eigenlijk niet, want in het woordje **dis** zit een tegengesteldheid; bij een discussie praten de mensen *tegen* elkaar in

Bij de **comparitie** is het juist de bedoeling dat men *met* elkaar spreekt, in het woordje **com** zit het begrip "gezamenlijk".

De Br.:s spreken met elkaar: ze zoeken naar wat hen verbindt, niet naar wat hen scheidt. En ze worden daarbij geholpen door de woorden en symbolen die ze bij hun inwijdingen hebben geleerd. Daarin verschilt de comparitie van een gewone discussie: niet praten *tégen* elkaar, maar *mèt* elkaar.'

'De comparitie wordt afgesloten met een samenvatting – een 'toetsing' – door de Redenaar, die probeert het onderwerp van de avond vanuit een maçonniek standpunt te bekijken. Zulke samenvattingen zijn soms ware kunststukjes.'

Br.: Red.: zat erbij en probeerde bescheiden te kijken maar slaagde daar niet in.

Br.: Inleider ging verder: 'Ook zo'n comparitie kan voor de Br.:s een belevenis zijn, net als de inwijding in de Tempel. Een belevenis die wat dieper gaat dan de gebruikelijke discussie in een vriendenkring. Eén van onze nieuwe Br.:s heeft dat onlangs treffend gezegd:

"Ik ben Vrij:. geworden omdat dat me aantrok, maar toen ik er eenmaal was kreeg ik er nog een cadeautje bij: de Broederschap, het vertrouwen waarmee je met elkaar omgaat."

Br.: Inleider sloot af met te vertellen dat er buiten de Inwijdingen en de Comparities nog veel gebeurt: instructie van nieuwe Br.:s, het visiteren bij andere loges, en twee keer per jaar een bijeenkomst met de partners – echtgenoten, partners, familie:

'We doen dat 's winters in de Voorhof met een etentje, en 's zomers in de tuin met onze jaarlijkse barbecue.'

Bij het woord *barbecue* keken de toehoorders nieuwsgierig op, maar er werd verder niet op ingegaan. In plaats daarvan ging Br.: Inleider verder met:

'U zult zich wel afvragen: dat is nou wel mooi wat u hier doet, maar waar dient het nou eigenlijk toe? Al die inwijdingen, al die comparities, al die samenkomsten...'

ik zal het u zeggen,

'...tot niets.'

Hij lachte: 'Niets... het dient nergens toe.'

Hij keek zijn toehoorders aan die ook aarzelend begonnen te lachen.

'Vrij:. heeft geen doel buiten zichzelf. Het doel van de Vrij:. is Vrijmetselarij, punt uit. Net zo goed als het doel van een voetbalclub Voetbal is, en het doel van een symfonieorkest Muziek. Je kunt wel de bijverschijnselen noemen, zoals lichamelijke ontwikkeling of ontspanning bij Voetbal. Of muzikale vreugde bij een orkest. Maar in wezen gaat het om de zaak zelf: Voetbal, Muziek, Vrijmetselarij...'

'Maar komen wij dan zonder doel in de Loge? Dat ook weer niet. In één van onze ritualen staat:

"Waarvoor komt U in de Loge?"

"Om een beter mens te worden,"

eerlijk gezegd, is dat voor mij te schoolmeesterachtig, te pedant... Zijn vrijmetselaren dan na een tijdje metselen betere mensen dan een ander? Nee toch. Voor mijzelf zeg ik liever:

"Om een vollediger mens te worden."

Ik geloof namelijk wel dat ik door de Vrij:. me meer bewust ben geworden van mijzelf. Vollediger. Meer geïnteresseerd in geestelijke stromingen, meer in mijn medemens, noem maar op... Maar iedere maçon mag daar anders over denken.'

'Het is nu tijd, beste gasten, om naar boven te gaan. We hebben drie Br.:s gevraagd u te begeleiden en boven nog wat meer te vertellen.'

De drie Br.:s stonden op, vormden groepjes en leidden die de monumentale trap naar de Tempel op.

Br.: Red.: bleef alleen achter in de Voorhof. In de keuken hoorde hij Br.: Hofmeester met een paar helpers de afwas doen en nieuwe koffie maken. De A.: Mr.: zou wel met een paar van de Br.:s in de 7^e Graad zitten. Een Br.: helper kwam nog kijken of er iets op te ruimen viel en nam wat verdwaalde koffiekopjes mee.

In de stilte van de Voorhof dwaalde zijn gedachten terug naar een paar dagen geleden, naar de belevenissen die Br.: Bieb en Br.: Ll.: in Drenthe hadden meegemaakt.

Hoofdstuk 7

~ November ~

Ze waren op weg naar Drenthe met de fietsen achterop. Br.: Bibliothecaris en Br.: Leerling zaten op het verhoogde terras van het wegrestaurant bij 't Harde.

'Ik moet bij de notaris komen,' had Br.: Redenaar een paar dagen daarvoor gezegd, 'over het legaat van Br.: Johan. Er moeten nog wat dingen geregeld worden. En Neef moet daar ook bij zijn...'

Hij had hen betekeningvol aangekeken. Ze waren op zijn uitdaging ingegaan:

'Zo, dan is Neef dus op stap, en kunnen we eens mooi bij zijn huis gaan kijken...'

'Snuffelen, zogezegd.'

Br.: Bieb had inmiddels uitgezocht dat Neef in Drenthe woonde, in een klein huisje aan de rand van Dieverloo.

'Als hij zover van huis is, hebben wij alle tijd om zijn huis en zijn omgeving te verkennen. Ga je mee, Br.: Leerling? We nemen de fietsen mee.'

Ze zaten nu op het terras bij 't Harde en keken op de boomgroep voor hen, daarachter hoorden ze het razen van verkeer op de snelweg. Een windvlaag maakte het keurig gekamde haar van Br.: Bieb in de war, Br.: L.: leunde rustig achterover in zijn stoel. Ze aten gegrild vlees en dronken koffie; zwarte, mierzoete koffie. Br.: Bieb vouwde een kaart

open die hij thuis had uitgeprint en liet de omgeving van het huis van Neef zien:

'Kijk, hij woont hier heel afgelegen, midden in een perceel bos. Er is in de verre omgeving geen huis te zien.'

'Verdacht?'

'Verdacht... misschien. Maar wel ver overal vandaan. Voor iemand die niet veel goeds in zin heeft is 't een ideale plek. Zoiets vind je niet gauw in Nederland.'

'Ja...'

'Daarom heb ik de fietsen ook meegenomen. Als we met de auto op speurtocht gaan, vallen we misschien op. Maar als fietser... het sterft in Drenthe van toeristen op de fiets.'

Br.: Ll.: knikte. Hij kon merken dat Br.: Bieb meer met dat bijltje gehakt had. Br.: Bieb zei dan ook:

'Dan blijf jij achter bij de ingang van de bosweg en zet een dom gezicht.'

'Dom?'

'Als een toerist die niets beters te doen heeft...'

Br.: Ll.: lachte.

'Als er iemand het bospad opgaat, roep je me op met je mobieltje, dan ben ik gewaarschuwd. Kan ik me op tijd verstoppen... je weet maar nooit.'

Twee uur later stond Br.: Leerling inderdaad op wacht. Bij de inrit naar het landweggetje en het bospad. Hij was met een schetsboek aan de rand van de sloot naar het terrein gaan zitten. Dat leek hem nog dommer – en nog onopvallender – dan waar Br.: Bieb om gevraagd had. Gelukkig was het niet koud voor de tijd van het jaar.

Br.: Bieb was zojuist het landweggetje opgelopen. Na een meter of vijftig dook dat het bos in. In het bos maakte het pad een bocht naar rechts. Na geruime tijd kwam er wat licht tussen de bomen: hij zag een

weilandje, met bomen omzoomd. In de verte werden de contouren van een huisje zichtbaar.

Toen hij verder liep, zag hij dat het een klein stenen huis was, van het soort dat je eerder in een stad dan op het platteland aan zou treffen. Een stadswoning in het klein, met een knikspanten dak. Toen hij dichterbij kwam, kon hij zien dat het uit niet meer bestond dan een kamer links en een keuken rechts. Hij kon eromheen lopen en overal naar binnen kijken, hij hoefde niet eens in te breken om te zien dat er niets bijzonders in stond: oude meubels, een versleten leren bank en een simpele keuken met een gaspitje en een ijskast. Overal was het rommelig, zoals dat in een mannenhuishouden te verwachten viel. Ook boven zou het niet anders zijn, dacht hij, daar onder de dakspanten.

Hij meldde zich met zijn mobieltje bij Br.: Leerling:

'Zie je er al voldoende dom uit? Als toerist?'

'Nee, ik *doe* dom.' Br.: Leerling legde uit wat hij aan het doen was met zijn schetsboek en potlood.

'Komt er niemand langs?'

'Af en toe een paar fietsers, touristen, net als wij. Maar geen locale types...'

'Dan ga ik verder. Achter het huis zie ik nog een werkplaats, daar moet ik nodig 's gaan kijken...'

De werkplaats bleek niet afgesloten te zijn, het huis vermoedelijk ook niet, maar dat had Br.: Bieb niet eens geprobeerd. Het bleek meer een houtverwerkend atelier te zijn dan een gewone werkplaats, het lag er vol zaagsel en houtkrullen en het rook er naar hout en lijm.

In de werkplaats trof hij een paar eigenaardige stukken hout aan. Hij knielde er bij neer. Eerst kon hij niet goed thuisbrengen wat het was, maar ineens viel het hem in dat het weleens onderdelen van een kruisboog konden zijn.

'Een kruisboog...' hij sprong op, 'dus toch...'

Plotseling ging zijn mobieltje. Br.: Leerling aan de lijn:

'Er is een boerse man met een tractor naar binnen gereden. Een ouwe tractor. Hij is op weg naar het bos.'

'Heeft-ie jou gezien?'

'Ik denk het wel... Maar niet meer dan dat, hij heeft niet naar me gekeken. Ik zie er toeristisch genoeg uit met mijn tekenblok,' hij lachte, 'als hij maar niet over mijn schouder meekijkt. Ik kan er niets van...'

'Ik hoor de tractor al aankomen, goed dat je gewaarschuwd hebt. Ik trek me wel terug in het bos.'

Br.: Bieb wipte over het lage houten hek dat achter het huisje stond en verdween tussen de spichtige stammen van het omringende bos. Vandaar uit zag hij de tractor aankomen, een oud en gammel model met een houten bak achterop. De man die erop reed zag er inderdaad boers uit; hij vulde emmers met water en nam een baal met voer mee.

'Schapen voeren,' begreep Br.: Bieb. Verderop, voorbij het huisje was nog een weiland, hij had daar schapen door de bomen zien schemeren.

Hij drong dieper het bos in om niet gezien te worden en kwam voor een verrassing te staan. Onzichtbaar voor iedereen was er midden in het bos een strook uitgehakt van zo'n twintig meter lengte.

'Achtien meter,' verbeterde hij zichzelf toen hij besepte wat het was, 'achtien meter is de standaardlengte van een baan voor boogschutters.'

Dat was het inderdaad. Aan de ene kant stond een staketsel waarop een schutter zijn kruisboog kon afsteunen en aan de andere kant een doelwit met cirkels en lijnen, van dik stro. In het doelwit stak nog een kleine pijl. Niet helemaal gelijk aan de spits die Br.: Johan gedood had, maar het had er veel van weg.

Hij hield de adem in: 'Wat een geluk dat die man met die tractor eraan kwam, anders was ik nooit zo diep het bos ingegaan.'

Hij hoorde de tractor heen en weer rijden. Dan weer dicht bij het huisje, dan weer verder weg, op weg naar de schapen.

'Een oud kavalje,' ging het door hem heen, 'die motor bonkt meer dan de meeste diesels, en hij loopt niet erg gelijk ook.'

Hij dacht na: 'Wat moet ik nu doen? Als ik die pijl eruit trek en meeneem, loop ik de kans dat Neef hem straks mist en begrijpt dat er iemand is geweest. Dat wil ik niet.'

Uiteindelijk nam hij wat foto's met zijn mobieltje. Niet erg goed van kwaliteit, maar voldoende om aan te tonen dat Neef in het bos zijn eigen schietbaan had. Met een pijl of pin. Hij hield zich verder schuil totdat zijn mobieltje ging en Br.: Leerling zich weer meldde:

'De tractor is net terug gekomen, op weg naar het dorp.'

'Mooi. Heb je je tekening klaar?'

Br.: Leerling lachte: 'Rembrandt zou er een puntje aan kunnen zuigen...'

'Opschepper,' Br.: Bibliothecaris lachte ook, 'zo hebben we je niet opgevoed in de loge...'

'Symbolisch natuurlijk, Br.: Biep, bij ons is alles symbolisch... dat weet u toch.'

Ze lachten opgewekt.

Ik kijk nog even rond, dan kom ik bij je. Blijf op je post.'

Br.: Bieb nam nog wat foto's van de werkplaats en van de eigenaardige stukken hout die vermoedelijk de onderdelen van een kruisboog vormden.

Verder had hij tegenover de keuken een bouwsel gezien dat half in de bosrand verscholen lag. Na de verrassingen van daarnet vroeg hij zich af wat daar te zien zou zijn. Hij opende de deur; ook die was niet op slot. Er stond een ouderwets uitziende machine. Een grote knop met een rode rand nodigde uit tot indrukken. Dat deed hij dan ook.

Met een oorverdovend kabaal en veel geraas begon de machine te lopen, hij won snelheid en een naald op een wijzerplaat bewoog langzaam naar 220 Volt. Na de eerste schrik van de explosieve start begreep Br.: Bieb wat het was: een diesel-aggregaat om het huisje van stroom te voorzien. In het huis hoorde hij een pomp aanslaan.

'Ze winnen zelfs hun eigen water,' ging het door hem heen.

Het lawaai nam af en de motor begon rustiger te lopen, maar niet erg regelmatig.

'Ouwe motoren troef,' dacht hij, 'eerst die oude tractor en nu deze machine, ze zijn niet van de beste soort...'

'Ik moet toch maar eens in het huis gaan kijken, je weet maar nooit...'

Hij stopte de motor, de rust keerde terug. Daarna opende hij de keukendeur van het huis, die inderdaad niet op slot bleek te zijn, en ging naar binnen.

'Niet veel zaaks. En niet veel nieuws ook,' mompelde hij.

Ook boven, op de schemerige vliering was niet veel te zien. Bedden en beddengoed.

In de kamer beneden viel zijn oog ineens op een kleine laptop, op een tafel in de hoek die tot nog toe buiten het gezicht was gebleven.

'Laptop... je kunt nooit weten...'

Hij drukte zonder veel verwachting de startknop in, gelukkigerwijs ontwaakte de laptop uit zijn slaapstand.

'Geen wachtwoord, wat een geluk...'

Opgewonden graaide hij in zijn binnenzak. In zijn langdurige praktijk als afhandelaar van boedels en bestrijder van fraude had hij zich aangewend om altijd een geheugen-stickje bij zich te hebben.

Zo ook hier: hij kopieerde de C:\ schijf, in de hoop dat er ook niet een verborgen D:\ of E:\ schijf zou zijn, belde met Br.: Leerling dat hij nog even moest wachten en zat het kwartier uit dat nodig was om alle informatie op zijn memory-stick over te schrijven.

Aan de rand van het terrein vond hij Br.: Ll.: terug die nog steeds op wacht zat.

'Kom, we gaan naar het dorp. Ik moet eerst uitblazen voordat we teruggaan, het was allemaal vermoeiender dan ik dacht.'

Ze fietsten naar de Brink van Dieverloo en gingen op het verhoogde terras van *Brinkzicht* zitten. Vandaar uit keken ze op de bomen en op het vredige gras van de Brink. Br.: Bieb kwam er tot rust.

'Ik heb geen trek,' zei hij, 'een sterke kop koffie en wat erbij is voor mij wel genoeg. Maar jij wil vast wel wat stevigs...'

Br.: Ll.:s gezicht klaarde op. Hij hoorde tot de mensen die altijd wel wat kunnen eten, hij was nu toe aan een stevige maaltijd.

'Een Drentse boerenmaaltijd met alles erop en eraan, is dat wat voor je?'

'Nou en of. En een biertje... Ik ben helemaal wezenloos geworden van dat zogenaamde tekenen van mij.'

'Ik dacht dat je daar zo goed in was. Hoorde ik je niet Rembrandt noemen?' Ze grinnikten.

'Die werd er ook weleens moe van,' vond Br.: Ll.:, 'dat kun je aan zijn zelfportretten wel zien.'

'Heiligschennis, Br.: Ll.:!'

Ze grinnikten nog harder. Een paar voorbijgangers op de Brink keken misprijzend omhoog naar het terras: 'Nog steeds toeristen. Het toeristenseizoen wordt ook ieder jaar langer,' zeiden die tegen elkaar.

Tussen het eten van Br.: Ll.: door vertelde Br.: Bieb wat hij bij neef thuis gevonden had. Dat was nogal wat.

'Maar toch... wat hebben we uiteindelijk?' vroeg hij zich af toen hij klaar was. 'We wisten dat Neef verdacht was toen hij zich bij de notaris versproken had.'

'En dat hij er beter van geworden was. Hij had een motief.'

'Precies. En nu hebben we de connectie met het kruisboog-schieten. En wel met het kleine model pijl, of de "spits" zoals Neef dat noemde.'

'Een goede aanwijzing,' zei Br.: Leerling.

'Een aanwijzing, juist, maar niet meer dan dat. Nog geen *bewijs*. En bovendien: hoe is Neef in contact met de schutter gekomen? En hoe heeft hij die man zo gek gekregen om op Br.: Johan te schieten?'

'Die man was al gek.'

Br.: Leerling kon het weten, hij had hem van nabij meegemaakt.

'Maar dan nog. Je krijgt niet iedere gek zover om iemand voor je te vermoorden...'

'Als hij het al gedaan heeft.'

'Ook dat nog, zelfs dat weten we niet. Verdenkingen... aanwijzingen... Meer hebben we niet.'

'Nee.'

'Niet genoeg om er bij hoofdinspecteur Muizelaar mee aan te komen...'

'Die toch al niet in ons gelooft.'

'...laat staan om naar 'n Officier van Justitie te gaan om aangifte te doen.'

Br.: Bieb dronk geïrriteerd zijn tweede kop koffie leeg.

Hij bestelde een nieuwe kop koffie, Br.: L.: worstelde zich door zijn boerenmaaltijd heen die zelfs voor hem een zware dobber bleek te zijn.

Maar ze praatten, en praatten maar door.

'Toch moeten we verder,' zeiden ze tegen elkaar.

'Dat moeten we zeker en dat doen we ook. We hebben nu voldoende gevonden om op onszelf te vertrouwen en ermee door te gaan.'

'En we hebben de inhoud van zijn laptop...'

Br.: Bieb klopte tevreden op zijn binnenzak:

'Hopelijk staat daar nog wat in waar we wat aan hebben...'

Hoofdstuk 8

~ November ~

De dag na het bezoek aan Drenthe zat het stel alweer bijeen en werden de A.: Mr.: en de Br.: Red.: bijgepraat.

'We denken dat we nu wel weten wat er gebeurd is. En door wie. En waarom. Maar hoe precies, dat weten we nog niet. En bewijzen hebben we al helemaal niet.'

Br.: Red.: vatte het gebeurde daarmee samen, trefzeker zoals het een Redenaar betaamt; zijn anders zo verstrooide blik was opgeklaard.

'We moeten hem bang maken,' zei Br.: Ll.: opeens.

'Wie?'

'Jonas natuurlijk.'

'Hoe?'

'Die Jonas vindt ons toch een duivels gezelschap? Dan zorgen we daar toch voor?'

'Wat? Waarvoor?'

'Dat wij een duivels gezelschap zijn. Hij kan ons krijgen zoals hij ons hebben wil.'

Br.: Ll.: had er een tijdje over nagedacht. Hij kende de dader, Jonas, immers van nabij en wist dat hij in wezen een nerveus mannetje was, ook al deed hij nog zo flink naar buiten toe.

De andere Br.:s keken hem geschokt aan. Hun leven lang – althans hun maçonnieke leven lang – hadden ze beschuldigingen en aanvallen van orthodoxe groeperingen moeten bestrijden dat zij een duivels gezelschap

waren. En nu zouden ze die duivelse naam nog waar moeten maken ook...

Maar ja, welke keus hadden ze? Aan Br.: Johan moest recht gedaan worden en zijn erfenis moest niet bij zijn moordenaar – of bij de aanstichter van zijn moord – terechtkomen. Dat zou ondenkbaar zijn. Onverdraaglijk... Schoorvoetend gaven ze toe.

'Wat had je gedacht, Br.: Leerling?'

'Ik ben eens gaan zoeken op Internet. Daar vind je maçonnieke complotten bij de vleet... De gemiddelde Vrijmetselaar weet daar niets van, beweren ze op die sites waar ze de Vrij:. bestrijden. Pas als je de 33^e Graad bereikt, krijg je de echte geheimen te horen, zeggen ze: het onderwerpen van de maatschappij, het omverwerpen van de kerken, het aanbidden van de Duivel. Dat soort zaken.'

Br.: Red.: kende dat:

'Ja, wij simpele zielen van de blauwe Graden weten van niets...'

'Knap bedacht die complottheorie...'

'Ja, ga er maar eens aan staan. Als je er iets tegenin brengt, wordt je meteen terecht gewezen: "jij weet er niets van, jij bent ook slachtoffer. Alleen de hoogste graden weten waar het eigenlijk om gaat..."

Discussie gesloten, einde oefening.'

'Maar terug naar mijn voorstel,' Br.: Ll.: ging verder, 'toen ik dat eenmaal wist, ben ik er tegenover Jonas over begonnen. Eerder, als ik over de loge begon, sloeg hij dicht. Maar nu ik zelf ook deed alsof ik er bang voor was, kwam hij los.'

De anderen luisterden gespannen toe.

'Hij heeft familie gehad, een oom geloof ik, die Vrijmetselaar is geweest. Duivelse invloeden, zei hij. De kinderen van die oom werden ziek, zijn broer overleed bij een auto-ongeluk, zijn vrouw kreeg een miskraam en

zelf verloor hij zijn baan. Die oom heeft toen de Vrijmetselarij afgezworen...'

'Afgezworen?'

'...ja. Door driemaal om de Zuivere Kubiek te lopen en toverspreuken uit te spreken die hij van een priester geleerd had. Toen werd hij pas vrij. Zijn kinderen werden weer beter, zijn vrouw kreeg bij de volgende kraam een gezond kind, zelf kreeg hij zijn oude baan weer terug... Zelfs de weduwe van zijn overleden broer werd weer gelukkig: ze hertrouwde... Weg vervloeking, weg zwarte kunst.'

'Hear, hear.'

'Het mooiste was nog dat Jonas zich in die tijd ook ziek voelde, als familielid van die oom. Verward in zijn hoofd...'

'Gek dus?'

'...vast wel. Ook dat ging over toen zijn oom de Vrijmetselarij afgezworen had. Toen voelde hij zich weer beter, zo sterk was de invloed van die duivelse Loge...'

'Griezelig...'

Br.: Ll.: ging verder:

'Ik heb toen de naam van een duivel genoemd die ik op Internet gevonden had. *Baphomet* heet die. Een duivel met het hoofd en de hoorns van een bok, het lichaam van een man, de borsten van een vrouw en de vleugels van een gevallen engel.'

'Eng hoor...'

'Nou en of. Jonas begon te trillen. Letterlijk te beven. "Noem die naam nooit," schreeuwde hij, "noem die naam nooit. Nooit, zeg ik je."

Hij was als de dood voor die *Baphomet*, of wie dat dan ook wezen mag...'

'...dat weten ze bij ons bij de 33^e Graad dan wel,' zei Br.: Red.: cynisch. Hij had in die regionen voldoende vrienden om beter te weten.

'Daarom had ik gedacht...' fluisterde Br.: Ll.: en ontvouwde zijn plan. Een plan zo simpel – en zo effectief – dat zijn mede-Br.:s hun afwijzende houding lieten varen:

'Dus op een nacht als het stormt...'

'Dan moeten we het weerbericht in de gaten houden...'

'Br.: Bibliothecaris, bereid jij die actie voor?'

'Een ritueel eigenlijk...'

Br.: Red.: moest ondanks zichzelf glimlachen.

'En jij, Br.: Leerling, maak jij de attributen klaar?'

'Ja natuurlijk...'

'Zouden we hem een bekentenis kunnen afdwingen?'

'Misschien wel.'

'Maar wat dan nog? We hebben toch bewijzen nodig.'

'Dan gaan we net zolang door totdat hij ook die levert...'

'Hoe doe je dat?'

'Dat weet ik niet. Maar laten we in ieder geval beginnen. Nooit geschoten is altijd mis.'

'Geschoten... een gruwelijke uitspraak in ons geval...'

Terug naar de avond voor Belangstellenden. Br.: Red.: zat nog in de Voorhof na te denken over het onderzoek bij Neef. Boven, in de Tempel, was de rondleiding bezig, in het gebouw hing een aangename geur van koffie.

In de Tempel vormden zich, ondanks de voorbereiding in drie groepjes, toch twee groepen. Zo gaan die dingen. Een groep bij de ingang en een groep aan het eind, bij het podium.

'Mooi hier,' zei Iris tegen haar vriendin Jeanne.

'Ja, lekker sfeervol. Ik kan me best voorstellen dat die Metselaren ervan onder de indruk raken.' Haar blonde haar zwaaide vrolijk in 't rond.

Leraar Johansen keek rond en mopperde in zichzelf: 'Is dit mumbo jumbo? Ik heb het er maar moeilijk mee. Al dat gedoe en al die symbolen. Is het nou poppenkast of geloven ze er zelf in?'

Hij kwam er niet uit, maar hij bleef met een vaag gevoel van tegenzin zitten.

'Wat doen die tekens van de dierenriem hier?' vroeg huisvrouw Marianne nieuwsgierig. Ze was geïnteresseerd in astrologie.

'Eigenlijk niet veel,' was het antwoord, 'ze komen niet eens in ons ritueel voor. Maar ze symboliseren wat ons betreft het heelal om ons heen. En het verstrijken van de tijd...'

De bezoekers werden op het podium gewezen, waar de zetel van de A.: Mr.: stond, en op de plaats waar de Br.: van Talent (ook weer zo'n woord) zijn muziek afdraaide en de lichten bediende. En hij wees op het zangzoldertje, boven de ingang, dat wel bij de Tempel hoorde, maar er toch buiten viel:

'Daar werd vroeger gezongen, of viool gespeeld, of orgel. Desnoods door niet-vrijmetselaren, die zangzolder viel immers 'buiten' de Tempel. Daar was hij ook voor gemaakt. Dat was in de tijd dat er nog geen luidsprekers en geluidsopnames waren en de muziek door muzikanten *live* moest worden uitgevoerd.'

Kennelijk was de Br.: er trots op dat zijn loge zo oud was dat in die tijd de muziek alleen maar *live* – zonder hulpmiddelen – kon worden gemaakt.

'Maar nu staan daar onze luidsprekers.'

De rondleiding en de uitleg duurden langer dan gepland. Br.: Hofmeester stond al klaar met een batterij ingeschonken koffiekopjes toen ze beneden kwamen. Er werd koffie en cake rondgedeeld, maar er werd ook levendig gepraat.

De A.: Mr.: sloeg na enige tijd een drieslag, de gesprekken verstomden.

Het vragenuurtje begon. Er waren de gebruikelijke vragen die door Br.: Inleider en de A.: Mr.: vakkundig konden worden beantwoord.

Maar er kwam ook een vraag die de A.: Mr.: niet begreep. Dat was de moeilijkheid bij deze avonden: het onderwerp was toch al niet eenvoudig en als iemand zich ook nog moeizaam uitdrukte, was 't niet makkelijk om te begrijpen wat hij bedoelde. Na wat heen en weer praten concludeerde Br.: Red.: die inmiddels weer meedeed:

'Bedoelt u dus of er een *definitie* van wat Vrij.: bestaat?'

'Ja,' knikte de vragensteller opgelucht.

'Tja... 'zei Br.: Red.: '...we hebben een ordegrondwet, samengesteld door het hoofdbestuur en goedgekeurd door de loges. Daar staat precies in waaraan een loge moet voldoen om bij het G.: O.: der Nederlanden te kunnen horen.'

'Het is niet bedoeld als voorlichtingsmateriaal,' viel Br.: Red.: hem bij, 'maar als je 't mij vraagt, geeft het wel een aardige definitie van wat wij zijn.'

'Waar is dat te vinden?'

'Vermoedelijk in een goede bibliotheek en natuurlijk bij het hoofdbestuur in Den Haag. Maar het kan ook sneller, probeer het maar eens met Google: met één druk op de knop hebt u de ordegrondwet voor u op 't scherm!'

Na nog wat vragen kwam de vraag van voor de pauze weer terug, zij het met enige schroom. Iris vroeg:

'Er is hier van de zomer een moord gepleegd, of beter gezegd in uw tuin,' ze wees in de richting van de ramen, 'had dat iets met uw organisatie – de loge dus – te maken? Of met het feit dat u – of uw vermoorde broeder – vrijmetselaren waren?'

De andere gasten knikten instemmend:

'Zoiets hebben we ook gehoord.'

De A.: Mr.: aarzelde – het was eigenlijk geen onderwerp voor deze avond – maar hij kon er niet omheen:

'Wij weten het eigenlijk niet,' zei hij, 'we vragen het onszelf ook af. De Br.: die vermoord is, had geen vijanden, voor zover wij weten. Werd hij per ongeluk geraakt? Was het voor een ander bedoeld? Was het tegen de Loge bedoeld? Of was het zinloos geweld... compleet zinloos? Zoals je dat wel meer ziet...'

Haperend zei hij: 'We weten het niet. En de politie, voorzover wij weten, ook niet.'

Daarmee was het onderwerp uitgeput. Alle details hadden de aanwezigen al in de kranten gelezen; meer details zelfs dan er in werkelijkheid waren geweest...

Toch was er nog een onopvallende man in het gezelschap die met een nieuw gezichtspunt kwam: 'Zou u niet eens kijken naar de combinatie van iemand die èn de Vrij:. afwijst èn er op één of andere manier beter van wordt?'

'Afkeer en hebzucht tegelijk, bedoelt u?'

'Ja.'

Ook daar kon de A.: Mr.: geen antwoord op geven, maar origineel was de vraag wel.

'Hij zat er dichtbij,' zei Br.: Red.: later, toen ze op deze avond terugkeken. 'Alleen hebben wij het over twee daders, een dader die ons verafschuwt en één die er beter van wordt. Maar dat kon hij niet weten.'

'Toch heeft die opmerking van die man me goed gedaan. Je ziet, ook in de stad leven ze met ons mee.'

Het vragenuurtje ging verder totdat de A.: Mr.: het genoeg vond en er een eind aan wilde maken. Maar net voordat hij zijn hamer wilde laten vallen, zei Br.: Inleider hardop en met verwonderde stem: 'De enige vraag die we *altijd* krijgen, heb ik vanavond niet gehoord...'

het gezelschap keek hem vragend aan,

'...waarom vrouwen geen lid van onze loge kunnen worden.'

'Oh ja.'

Er ging een begrijpende schok door de toehoorders. Br.: Inleider keek nog eens rond en zei uitdagend:

'Daar is maar één antwoord op...'

vragende gezichten in de zaal,

'...het is altijd zo geweest.'

Er werd gelachen.

'Jaar in jaar uit, eeuw in eeuw uit, hebben de Br.:s zich eenmaal per week van de buitenwereld afgezonderd. Om zich te ontspannen in een mannelijke omgeving, met mannelijke symbolen. Om zich op te laden tegen de zorgen van alledag. Dat houden we graag zo.'

Hij voegde eraan toe:

'Drie eeuwen ervaring... Dat heeft ons geleerd dat het voor ons op die manier goed werkt.'

Ze keken hem nu wat meer begrijpend aan.

'Egoïstisch? Misschien wel. Maar dan heb ik een goed bericht voor u...'

Hij ging verder met te vertellen dat er ook een inwijdingsgezelschap bestond van louter vrouwen, de Weefsters, en dat er bovendien een gemengde Vrij:. was waar mannen en vrouwen samen de Vrij:. beoefenden.

'Daar kunnen de dames terecht als ze dat zouden willen.'

Daarmee was het punt afgehandeld.

'Vreemd,' dacht Br.: Red:., 'een paar jaar geleden zou dit punt tot hartstochtelijke discussies geleid hebben. Boze feministen beschuldigden ons van macho-gedrag... van bruut manlijk egoïsme. Nu hoor je er niets meer van... we moesten het punt zelf aansnijden. De tijden veranderen toch wel.'

In de 7e Graad werd levendig nagepraat door bezoekers die er niet genoeg van konden krijgen, en door een enkeling die er wat meer van wilde weten omdat hij misschien wel lid wilde worden. Daarmee liep de avond af.

Dagen later kwam Br.: Inleider één van de dames tegen die op de avond voor belangstellenden was geweest.

'Begrijp je nu wat Vrijmetselarij is?' vroeg hij.

Maar het antwoord was:

'Ik ben er nog nieuwsgieriger naar dan eerst...'

'Wat stond er op de computer van Neef?'

Ze waren weer bijeen, een paar dagen na de tocht van Br.: Bieb en Br.: Ll.: naar het huisje van Neef in Drenthe.

Br.: Bieb keek zijn mede-Br.:s aan:

'Niet veel Br.:s. Dat wil zeggen, niet van veel belang. Bestanden met van alles en nog wat: medicijnen die Neef gebruikt voor allerlei kwaaltjes (werkelijke of ingebeelde?), diëten om af te vallen, spelletjes; zijn belastingaangifte...'

'Zo?'

'...hij was zo arm als een kerkrat, ik denk dat hij nauwelijks te eten had, maar nu heeft hij een belastingadviseur ingeschakeld om de aangifte van zijn erfenis van Br.: Johan te behandelen.'

'Brengt dat nog wat nieuws?'

'Ik denk 't niet.' Br.: Bieb schudde zijn hoofd. 'Wat wel van belang was – of van belang leek – was zijn adressenbestand: familie, kennissen, relaties... Ik hoopte Jonas daartussen te vinden, maar die zat er niet bij. Dus hebben we weer geen relatie tussen Neef in Dieverloo en Jonas in Delft kunnen leggen. Er staat trouwens geen enkel adres uit Delft in.'

Wel pasfoto's, een scan van zijn rijbewijs, een verzameling sentimentele muziekdeuntjes... Maar nergens iets over schieten, boog of kruisboog, of wat dan ook... niets.'

Ze zaten aan de koffie in de bibliotheek en keken elkaar aan. Het publiek in de Choorstraat liep aan hun raam voorbij maar ze merkten het geluid van de straat niet eens op.

'Het enige dat van belang kan zijn, is een huurovereenkomst die ik gevonden heb voor een opslagruimte bij een bedrijf in Amersfoort. Een kleine ruimte, eigenlijk wat te klein voor een partij meubelen. Heeft hij daar misschien zijn kruisboog – of bogen – en ander schiettuig opgeborgen? In zijn huis en in de werkplaats waren die er immers niet. Maar ja... we kunnen er niet bij om ernaar te gaan te zoeken.'

'Weet je waar het is?'

'Ja, dat wel. Dat bedrijf heet Ladugård. Het adres en het nummer van de opslagruimte staan erbij. Misschien hebben we daar later nog wat aan.'

'Het is te hopen.'

Ze praatten nog wat na over de magere resultaten.

'Ja, er was nog iets,' herinnerde Br.: Bieb zich ineens.

'Wat dan?'

'Niet dat we er wat aan hebben, maar het is wel markant: hij is bezig het huisje waar hij woont, te kopen. Het staat op een landgoedje van een paar hectare bos en weiland.'

'Ja?'

'Op het ogenblik huurt hij het van de eigenaren van dat landgoed. Nu hij geld heeft, probeert hij het huisje met een stuk grond eromheen te kopen. Maar dat willen de eigenaren niet, die willen niet versnipperen. Hij kan alleen maar het huis kopen zonder grond en op erfpacht, en dat wil hij weer niet.'

'Mm, goed zo. Laat het maar lang duren, misschien krijgen we hem nog wel te pakken voordat hij het gekocht heeft, dan is het geld van de erfenis er tenminste nog.'

'Kan-ie het mooi teruggeven...'

'...als-ie in de gevangenis zit.'

De Br.:s waren het roerend met elkaar eens.

Hoofdstuk 9
~ November December ~

Enkele weken later was het zover.

'Vannacht regent het en waait het flink. En het is nog nieuwe maan ook. In een stadstuin als de onze is het dan aardedonker....'

'...en luguber.'

'Precies.'

Net tegen middernacht, het uur van vervolmaking, was Jonas – of Malpré of Maljean of hoe hij ook heette – van plan naar bed te gaan toen er op zijn raam werd gekrast. Een akelig geluid als van een diamant waarmee glas wordt gesneden. Jonas zag met ontzetting dat er een groot brok glas uit zijn raam viel en er regen en windvlagen zijn kamer binnenkwamen.

Hij liep naar het raam en bleef daar als vastgenageld staan, dodelijk geschrokken en witbleek wegtrekkend. Aan de overkant waren akelige schaduwen op de blinde bovenmuur van het logegebouw te zien. Maar wat nog erger was: een spookachtige gedaante bewoog zich door de logetuin, een paar voet boven de grond, net achter de schutting. De gedaante nam langzamerhand meer vorm aan en veranderde in een duivelse figuur. Niet zomaar een duivel, maar duidelijk herkenbaar als *Baphomet*, de maçonnieke Hellevorst, waar Jonas zo bang voor was. Hij schreeuwde het uit.

Alsof dat niet genoeg was, kwam er – door het geruis van storm en regen heen – een bovenaardse muziek uit de tuin. Muziek die voor ieder ander vrolijk zou zijn geweest maar die hem de stuipen op het lijf jaagde. Muziek van een fluit – van de heidense god Pan – met de dwingende

...hem uitgeduid hoe Baphomet er in vermomming uitzag...

ritmes van een hakkebord – dat heidense instrument – en het dreigende gezoem van een lage basviool. Hij herkende het als de muziek van het satanische gezelschap dat ieder jaar in die tuin zijn barbecue hield. Dat satanische feest met dat schroeiende vlees. Dan probeerde Jonas altijd zijn oren te sluiten... Om niet verleid te worden door die duivelse klanken, die zo satanisch waren dat ze bijna niet te weerstaan waren. Daarom had hij deze zomer, toen hun Saturnisch ritueel met brandend vlees weer opgevoerd werd, de duivel *Baphomet* dood geschoten. Hij had hem zien vallen: hij moest nu dood zijn, dat kon niet anders.

Hij had dat alleen maar gekund omdat de profeet Ezechiël, in de persoon van die bosman uit Drenthe, hem kracht gegeven had. En *hem uitgeduid had hoe Baphomet er in vermomming uitzag*: als een wat oudere man, schijnbaar onschuldig, maar lid van het Satanisch gezelschap van de Loge.

Hij was over de schutting van de tuin van tearoom *Lous* gesprongen – zijn haat en afschuw hadden hem vleugels gegeven – en hij was daar op de stenen borstwering gaan staan. Met de kruisboog die hij van Ezechiël gekregen had en waarmee hij in het betoverde woud in Drenthe zo vaak geoefend had. Zo vaak geoefend tot hij feilloos zijn doel kon raken. Feillozer en beter dan hij met zijn handboog in Delft ooit geschoten had. Na het schot was hij verhit thuisgekomen, extatisch en gelukkig: *Baphomet* was dood! Hij was de verlosser geweest van de vele aangerande zielen, zielen die door *Baphomet* verdorven waren. Opeens was Ezechiël daar geweest die hem de kruisboog had afgenomen – 'beter voor je gemoedsrust,' had hij gezegd – en hem omstandig en opgetogen gefeliciteerd had:

'Een tekengave van deze tijd, Malpré, het aards Jeruzalem is gered.'
Ezechiël was niet opgehouden hem te prijzen.

Ineens was Ezechiël weggeweest en had hem in zijn extatisch geluk alleen gelaten.

Alle commotie die na zijn dodelijke schot in de tuinen om hem heen had gewoed – in de Choorstraat en in de achterstraten – was langs hem heen gegaan. Machteloos geneuzel was het geweest, aards geneuzel dat niets met hem en zijn Heilige Daad te maken had.

'De Heer der Heerscharen, de Here van de burcht van Jacob... het Hemelse Jeruzalem van aards Delft...'

Dat was het waar het op aankwam.

De helse *Baphomet* was verslagen. Het duivelse volkje van de Loge zou nu ook wel gauw verdwijnen... in geen maanden had hij ook maar iets van ze gezien of gehoord.

En nu ineens dit.

Hij kon het niet begrijpen. De satanische gestalte van *Baphomet*, de duivelse muziek van Pan... ze waren er weer. Dit was onverdragelijk.

Hij sloeg het overgebleven glas uit zijn raam, het glas kletterde tussen de regenbuien door op de grond. Hij pakte zijn boog... zijn Afrikaanse boog. Zijn woede gaf hem bovenmenselijke kracht. De boog die hij anders nauwelijks uit kon trekken, trok hij nu uit tot hij op volle spanning was. Een giftige pijl op de pees...

Trillend verdween de pijl in het duister, een doffe inslag, een kreet...

Het lichtschijnsel ging uit, een stem die riep: 'Schuilen!'

Een ander stem die zei: 'Hij schiet op ons.'

Maar weer een andere stem: 'Ik zit hier veilig, achter de schutting.'

En zachtjes, zodat Jonas het niet kon horen:

'Ik houd *Baphomet* wel in de hoogte. Doe de verlichting maar weer aan, ga door met de muziek...'

De Br.:s gingen door met hun actie, met meer gevaar dan ze verwacht hadden. Maar nu ze wisten wat er aan de hand was, konden ze achter de schutting, de pui en de zijdeur wegschuilen.

Er kwamen nog meer pijlen, één ervan verbrijzelde een ruit zodat ook de Voorhof door wind en regenvlagen getroffen werd. Maar dat gaf niet, Jonas was in paniek geraakt en dat was de bedoeling. Daarin waren ze geslaagd.

De bel ging bij Jonas, zoals ze gepland hadden. Br.: Leerling die bij hem bekend stond als loge-hater stond bij hem voor de deur. Jonas was niet eens verbaasd dat Br.: Ll.: op zo'n laat uur bij hem op bezoek kwam. Na wat hij zojuist had meegemaakt, verbaasde niets hem meer. Hij viel Br.: Ll.: zowat om de hals en vertelde hortend en stotend, en zonder veel samenhang, wat hij meegemaakt had.

'Heb je geschoten? Met de Afrikaanse boog?'

'Jah...'

Br.: Ll.: schrok. 'Toch niet met die vergiftige pijlen?'

'Op de Satan,' riep Jonas, 'op die Hellevorst *Bapho...*' Hij durfde de naam nog steeds niet uit te spreken, '...daar kan een Wreker alleen met gif op schieten. Hij treedt op scorpioen en slang...' hij praatte met onverstaanbaar gemompel verder.

Wat Jonas niet wist en ook maar beter niet kon weten, was dat Br.: Ll.: een geluids-recordertje op zak had, met een automatisch microfoontje en vele uren opnamecapaciteit. Ieder woord werd vastgelegd.

Allengs ging het verhaal van Jonas over in een relaas over de Zomeravond toen hij de barbaren van de Loge aan hun Satanisch ritueel met schroeiend vlees had gezien. En zijn tocht over de schutting met zijn boog...

'Wat van boog?'

'Die kruisboog natuurlijk. Van Ezechiël gekregen, Ezechiël van de Heerscharen...'

'Kon je dan met een kruisboog omgaan?'

Br.: Ll.: probeerde zoveel mogelijk te weten te komen nu Jonas in paniek was en zijn natuurlijke voorzichtigheid had laten varen.

'Ezechiël heeft me meegevoerd naar het Woud in het Oosten, naar zijn Kampplaats in het Woud. Lessen gaf hij, instructies, voorbeelden... Schieten... Pff pff... Tien keer roos voordat het goed was.'

'Wie is Ezechiël?'

Ineens sloeg Jonas dicht, hij keek Br.: Ll.: wantrouwig aan, Br.: Leerling's geluk was over:

'Ezechiël?' probeerde hij toch nog.

Jonas stotterde:

'Ezechiël is Ezechiël, de Profeet, de Man van Israël...' hij raffelde onsamenhangende bijbelteksten af. Maar of hij werkelijk zo verward was, of alleen maar deed alsof, was al niet duidelijk meer. Jonas was weer kalm geworden, en voorzichtig.

'We begrijpen steeds beter wat er gebeurd is.'

De Br.:s hadden de geluidsopnamen van Br.: Ll.: afgespeeld en naar de opgewonden stem van Jonas geluisterd. Om de beurt gaven ze commentaar:

'Hij is dus door Neef ingepalmd, door hem opgeleid als boogschutter en opgestoot om Br.: Johan neer te schieten. Als de duivel *Baphomet*... Maar bewijs dat maar eens. Hard bewijs bedoel ik...'

'De naam van Neef is nergens gevallen en de bekentenis van Jonas dat hij op Johan heeft geschoten, is zo cryptisch... 't is alleen maar verward.'

'Daar krijg je geen dader mee veroordeeld...'

'...of een gek mee opgesloten.'

'Dat laatste zou eigenlijk nog het beste zijn.'

'Hoe moeten we nou verder?'

Ze keken elkaar vertwijfeld aan.

'Daar hebben we nou ons best voor gedaan. De waarheid hebben we nu wel boven water, maar bewijzen, ho maar. Zelfs als aanwijzing om een politie-onderzoek te beginnen, is het nog te mager...'

'Het enige dat ons misschien zou kunnen helpen is de inhoud van die opslagplaats van Neef. Bij dat opslagbedrijf in Amersfoort... Maar hoe komen wij daar?'

'Ik weet wel een manier...' Ze keken allemaal naar Br.: Bibliothecaris die daar bedachtzaam achter de tafel zat:

'Maar het is op het randje van het toelaatbare.'

'Hoe dan?'

'Gaan werken bij dat bedrijf en dan rondkijken. Gelukkig hoeven we niets te stelen, alleen maar te kijken. Maar dan nog: hoeveel verplichting tot privacy heeft zo'n bedrijf eigenlijk tegenover zijn klanten? En opnieuw: als we wat vinden, mogen we dat dan wel als bewijs opvoeren?'

Het was een netelige kwestie, een duivels dilemma. Vooral voor maçons die betrouwbaarheid hoog in hun vaandel hadden staan.

Maar ja, was het bang maken van Jonas dan wel zo aanvaardbaar geweest? En was het doorzoeken van Neef's woonomgeving en van zijn computer legaal geweest? Neen, natuurlijk.

Hoe moesten ze nu verder met hun eerlijke overtuiging dat er een moord gepleegd was en met hun klare wetenschap dat er een misdaad was begaan? Met een politie die hen niet geloofde?

'Laten we toch maar eens met die hoofdinspecteur gaan praten,' vond de A.: Mr.:, 'hij heeft toch gezegd dat we contact met hem moesten opnemen als ons wat inviel. Dat is nu toch wel het geval, vind ik... En dan we kunnen hem toch ook vragen of *hij* wat gevonden heeft.'

Nu keek iedereen Br.: Bibliothecaris aan.

'Br.: Bieb, jij hebt wel meer van zulke contacten met de politie. In je bedrijf...'

'Br.: Bieb is ook altijd de klos...' Br.: Red.: nam het voor hem op.

'Och, laat ik het maar eens proberen,' vond Br.: Bibliothecaris, 'zo erg is het nou ook weer niet. En ik denk wel dat ik weet hoe ik met een onwillige politie-inspecteur om moet gaan.

Toen Br.: Bieb inspecteur Muizelaar eindelijk aan de telefoon had – na veel heen en weer bellen en na veel zoeken – ontspon zich een eigenaardig gesprek.

'Hoofdinspecteur Muizelaar?'

'Ja.'

'U spreekt met...' Br.: Bieb legde uit wie hij was en waarom het ging. Toen dat duidelijk was, vroeg hij:

'Heeft u al wat gevonden, inspecteur?'

Het werd verontwaardigd stil aan de andere kant.

'Gevonden? Het is *uw* plicht om de politie op de hoogte te stellen... Niet andersom.'

'Ja, inspecteur, dat is wel zo. Maar alleen als we feiten hebben. En die hebben we niet, alleen maar vermoedens.'

'Vermoedens zijn voor mij ook feiten... Alleen al het feit dat u ze uitspreekt...'

Br.: Bieb keek geërgerd naar de telefoon in zijn hand, alsof die er de schuld van was:

'Nee, inspecteur, dat zijn ze niet. Want als vermoedens niet bewezen kunnen worden, kunnen ze net zo goed worden beschouwd als laster. En wie verdedigt de aangever van die vermoedens dan? Als de belasterde hem aanklaagt? Niet de politie... niet u... Nee, meneer de inspecteur, zo werkt dat niet.'

Inspecteur Muizelaar mopperde nog een tijdje, maar Br.: Bibliothecaris wilde niets loslaten.

'Ik kan u ambtshalve als getuige oproepen,' eindigde hij bars.

'Dat kan, inspecteur, maar dan sta ik onder ede en is ieder vermoeden van mij een beschuldiging die ik niet waar kan maken. Of u me nou oproept of niet... dat doet aan de zaak niets toe of af.'

'Maar wat wilt u dan?' Inspecteur Muizelaar wilde Br.: Bibliothecaris toch ook niet laten schieten. Hij begreep uit het gesprek dat Br.: Bieb – en daarmee de Br.:s van de loge – meer wisten dan ze los wilden laten. Of konden loslaten, zoals Br.: Bibliothecaris had laten merken.

'Daar heb ik hem,' dacht Br.: Bieb, 'hij is nu toch wel nieuwsgierig.'

'Ik stel voor,' zei hij hardop, 'dat u bij uw collega's van de afdeling fraudezaken eens uw licht opsteekt over mij, over mijn bedrijf, en over de samenwerking die ik met sommige van u bij de politie heb.'

Hij noemde een paar namen.

'Als u dan weet met wie u van doen heeft (en ziet dat ik betrouwbaar ben) wil ik een afspraak met u maken en kunnen we – helemaal vrijblijvend natuurlijk – onze ervaringen uitwisselen.'

Het woord 'uitwisselen' beviel inspecteur Muizelaar niet, maar hij begreep wel dat hij zonder toeschietelijkheid weinig van Br.: Bibliothecaris te verwachten had. En van de andere loge-Br.:s al helemaal niet.

'Goed ik zal het nagaan. Als ik wat besloten heb, bel ik u wel.'

'Pompeuze kwal,' dacht Br.: Bieb, maar hij sprak het niet uit. Daarvoor in de plaats eindigde hij meegaand met:

'Jawel, inspecteur.'

Zo kwam het dat enkele dagen later Br.: Bieb en inspecteur Muizelaar elkaar op neutraal terrein ontmoetten. Zo neutraal was dat terrein nu ook weer niet, want het was in de tearoom *Lous*, naast de loge. Ze waren in

de zijvleugel gaan zitten, dicht bij de schutting naar de loge-tuin. Door de glazen achterdeur zagen ze het muurtje van antieke stenen dat het bordes voor de schutter had gevormd. Ze zaten beschut, onzichtbaar vanuit de tuin en buiten gehoorsafstand van de andere gasten.

De twee mannen besnuffelden elkaar met wantrouwen. Muizelaar met zijn kleine gestalte opkijkend naar Br.: Bieb, naar allerm minst timide en fel van oogopslag. Br.: Bibliothecaris keek vanachter zijn onopvallende bril omlaag naar inspecteur – herstel hóófdinspecteur – Muizelaar. Hij doorbrak de impasse door vriendelijk te zeggen:

'Het leven van een politie-inspecteur gaat niet over rozen...'

'Net zo min als het bestaan van sommige fraudebestrijders, heb ik begrepen.'

Muizelaar had bij zijn collega's van fraudebestrijding inlichtingen ingewonnen die kennelijk gunstig waren geweest.

'Welke kant gaat jullie denken uit?'

De inspecteur moest toch wel even slikken voordat hij antwoord gaf:

'We zijn alle kruisboogverenigingen nagegaan, maar we hebben geen verband met iemand uit Delft kunnen vinden.'

'Dan denken jullie dus toch aan een kruisboog, net zoals wij.'

'Ja, we hebben ook weinig anders om vanuit te gaan.'

'Maar als je nou eens aan handboogschutters denkt. Een handboogschutter die tijdelijk vreemd gaat met een kruisboog...'

'Daar hebben we ook aan gedacht, maar ook daar schoten we weinig mee op...'

Ze hebben toch meer gedaan dan we verwachtten, dacht Br.: Bieb.

'...alleen al in Delft zijn er twee handboogverenigingen met samen een paar honderd leden. Die allemaal na te lopen, is niet te doen. Hoewel we de criminele achtergronden van die leden wel zijn nagegaan. Maar niets... Nette clubs. Heel anders dan bij sommige van die schietclubs met vuurwapens.'

'Dus toch,' dacht Br.: Bieb.

'En aan de kant van het motief?'

'De erfenis?'

'Ja.'

'Dan zouden jullie de eerste verdachten zijn... Maar ja, het leek ons wel een ingewikkelde manier om aan geld te komen. Ook al hebben jullie een slechte naam op dat gebied... met jullie dodelijke ritualen...' het was niet duidelijk of Muizelaar dat nou meende of een duister grapje maakte, '...maar een moord op een eigen lid voor wat geld leek ons een brug te ver. We hebben ook nog jullie financiële situatie nagegaan, onder andere bij de bank, maar jullie staan er gezond voor. Het is geen vetpot met dat dure gebouw van jullie, maar in geldnood zitten jullie ook niet.'

Br.: Bibliothecaris keek er van op. Zo tam was inspecteur Muizelaar blijkbaar ook niet.

'En de andere erfgenaam dan...' vroeg hij.

'Hebben jullie daar ideeën over?' was de tegenvraag. 'Wij namelijk niet. We hebben daar geen enkele relatie met Delft kunnen vinden, de man in kwestie woont ver weg, in Drenthe, en is volgens getuigen in geen weken van zijn plaats geweest.

'Dat begrijp ik. Maar stel dat – in het algemeen natuurlijk – dat zo iemand op eigen houtje in kruisbogen doet, ze zelf maakt en ermee oefent... Ik zeg niet dat het zo is, ik fantaseer maar...'

Inspecteur Muizelaar keek hem geïnteresseerd aan.

'Stel verder dat er iemand anders is die een afschuw van de Vrijmetselarij heeft – geheel hypothetisch natuurlijk – een soort godsdienstgestoorde die in de Vrijmetselarij een duivelse organisatie ziet. Die weleens 's avonds bij de deur van de loge heeft gestaan om de Br.:s die naar binnen wilden gaan te beschimpen.'

De inspecteur keek nog belangstellender:

'Bestaan er zulke mensen?'

'Ja. Iemand die tegelijkertijd bang is voor het duivelse in dat gezelschap en agressief tegen de leden die hij verafschuwt. Zulke mensen bestaan.'

Inspecteur Muizelaar luisterde gespannen toe. Hij wist ook wel dat er zulke mensen bestonden, in zijn beroep als politieman kwam hij wel vaker zeloten en gekken tegen.

'Stel nu dat die belanghebbende in iemands dood – ik noem geen namen – contact opneemt met zo'n maçonnerie-hater...'

'Maçonnerie...?'

'...een ander woord voor Vrijmetselarij.'

'Ja?'

'En die hypothetische belanghebbende zet die hypothetische hater aan tot actie.'

'Ik begrijp het. Zuiver hypothetisch natuurlijk.'

'Ben ik voldoende duidelijk? Of beter gezegd, voldoende onduidelijk... Zodat u uw eigen fantasie kunt laten werken?'

Br.: Bibliothecaris keek de inspecteur uitnodigend aan.

'Nog één vraag,' merkte de inspecteur op, 'waar vind ik – in dat denkbeeldige geval natuurlijk – die hypothetische dader?'

'Daar kan ik natuurlijk alleen in algemene termen op antwoorden. Maar ik zou zeggen, bij de handboogclubs zitten enkele honderden leden (dat hebt u zelf gezegd). Kijk eens wie daarvan dicht bij de loge woont. Op een strategische plaats... Meer zeg ik niet, ons Nederlands politie-apparaat is best in staat om met deze hypothetische aannamen een eerste klas onderzoek te doen...'

Br.: Bibliothecaris zweeg even en ging toen door:

'...als u een mogelijke dader ontdekt, horen we dat graag van u. Uiteindelijk zijn wij de benadeelde partij, wij hebben een geliefde medebroeder en een voortreffelijk lid van onze loge verloren. Dat vergeten wij nooit.'

Toen Br.: Bieb korte tijd later zijn medebroeders inlichtte over het subtiële gesprek dat hij met de hoofdinspecteur had gehad, zei hij:

'Ik heb hem op het juiste spoor gezet, hij zal Neef en Jonas nu heus wel vinden. Maar dat is nog wat anders dan voldoende bewijsmateriaal bijeen brengen. En dat hebben wij niet, net zo min als hij.'

'Geloofde hij wel in onze vermoedens...' vroeg de A.: Mr.:

'...in onze zekerheden,' viel Br.: Red.: in.

'Ik denk 't wel.'

'Dan hebben we al veel gewonnen, want eerst vond hij ons maar een stel bemoeiallen. Als we zelf al niet verdacht waren met het elkaar noemen van "broeder" en het hebben van een "geheime" vereniging, zoals hij dat noemt.'

'Ja, in elk geval is hij nu een stuk positiever. Maar... hij zal nog meer hulp van ons nodig hebben...

...of hij nou wil of niet.'

Een paar dagen later belde inspecteur Muizelaar terug. Nijdig:

'U had me wel eens mogen vertellen dat die man gek is.'

'Moet ik daaruit begrijpen dat u iemand verhoord hebt?'

'Ja, natuurlijk.'

'Hoe kan ik nu weten dat "iemand" die u een verhoor afneemt gek is? Ik heb u een abstract verhaal verteld, een theoretische mogelijkheid waar u kennelijk met succes op ingegaan bent. Maar in een abstracte theorie zijn mensen niet gek, of gezond van geest. Ze hebben geen naam en ze hebben geen gezicht...'

De inspecteur brieft door de telefoon.

'...en dus ben ik ook niet verantwoordelijk voor de feiten: gek of niet, schuldig of niet. Ik ben geen medicus en mag zulke dingen niet zeggen, en ik ben geen jurist en mag zo'n verantwoording niet op me nemen.'

Br.: Bieb pauzeerde even.

'Gefeliciteerd inspecteur, u heeft kennelijk een doorbraak bereikt. Knap werk!'

Inspecteur Muizelaar trok een beetje bij, maar mopperde nog wat:

'Ik begin nu te begrijpen hoe volgens u de vork in de steel zit, maar wat moet ik ermee? Ik kan niets bewijzen...' zijn stem sloeg over, '...de profeet Ezechiël. Nou vraag ik u, wie is Ezechiël?'

'Leest u daar de bijbel maar op na.'

'Dat bedoel ik niet, dat weet u donders goed. Dat heb ik allang gedaan... Om te ontdekken dat die man van u stapelgek is. Nee, wie *is* Ezechiël?'

'Dat weet u. En u weet dat wij het weten. En u weet dat de man die u verhoord heeft het weet. Maar krijg het maar eens uit hem.'

'Zijn verhaal was volkomen onsamenhangend...' de inspecteur werd iets vertrouwelijker, '...hij haalde zelfs de gebeurtenissen van deze zomer en het slechte weer van een paar dagen geleden door elkaar. Er zou zelfs een raam gesneuveld zijn... Hij liet me de brokken ervan nog zien. Maar misschien weet u daar meer van...'

'Weten doen we niets, inspecteur.'

'...ik heb anders de indruk dat jullie onlangs wat uitgespookt hebben. Letterlijk... gespookt. Die man was in de war en erg op jullie gebeten!'

'Die afschuw van hem heb ik u toch verteld?'

'Ezechiël... die man is zo gek als een deur. Het liefst zou ik hem op laten sluiten – in een goed gesticht – hij is levensgevaarlijk volgens mij. Maar zelfs daar krijg ik de kans niet voor.

'Abstract gesproken, inspecteur, bent u nu even ver als wij. Op de hoogte, maar met de handen gebonden.'

'Exact.'

En met die grommende bekentenis brak de inspecteur het gesprek af.

Hoofdstuk 10

~ *December* ~

In loge Solentium was weer eens een inwijding aan de gang. De kandidaat had op de juiste – dus onjuiste – wijze aangeklopt, hij had de poort mogen binnen gaan en was op de bekende – dus onbekende – manier in de handelingen opgenomen.

De Br.:s zaten in hun Werkplaats die hen als een cocon omsloot en die hen, al meer dan honderd jaar, als een vertrouwde werkplaats diende. Geërfd van hun voorgangers uit een voorbije eeuw, en tot hen gekomen ondanks de ravages die de nazi's er in de oorlog hadden aangericht.

De A:. Mr:. hield het verloop van de inwijding strak in de hand, de Br.:s Opziener stonden hem vakkundig bij. De Ceremoniemeester liep tussen dit alles door. Een voormalige A:. Mr:. – gepokt en gemazeld in het vak – die het ritueel op zijn duimpje kende. Hij gaf de juiste requisieten aan, op de juiste tijd en in de juiste volgorde. Hij geleidde de medespelers naar de juiste plaats, en deed dat met de juiste mate van onopvallendheid.

Hij was, had Br:. Red:. weleens gedacht, als de zwarte mannen in het Japanse Kabuki-theater die hij jaren geleden in Tokyo had gezien. Mannen in 't zwart die wel op het toneel aanwezig waren en tussen de spelers doorliepen, maar niet *geacht* werden er te zijn. Ze droegen zetstukken aan, veroorzaakten veranderingen in het decor en gaven voorwerpen door. Maar het publiek 'zag' hen niet.

Kabuki: gespeeld in prachtige decors die zo natuurlijk waren dat er zelfs af en toe lentebloesems of sneeuwvlokken in neerdaalden. Met acteurs in

kleurrijke gewaden die sonoor hun ceremoniële teksten uitspraken. En met een belichting die zo helder was als een zomerdag, als het zomer moest zijn – en zo grijs als een wintermiddag, als het winter moest zijn. Daartussendoor steeds die mannen in 't zwart: niet aanwezig en toch dáár waar ze nodig waren.

'Zo is de Cer.: Mr.: in onze Inwijdingen ook,' overwoog Br.: Red.:, 'niet-handelend aanwezig...of handelend niet-aanwezig.'

Maar in tegenstelling tot Kabuki-theater spreekt hij af en toe wel. Fluisterend zegt hij de kandidaat zijn tekst voor als die iets niet weet. Of hij vraagt aan de Achtbare: 'A.: Mr.: is het uw wens dat...?' juist op een moment dat de Achtbare geen wens heeft maar wel iets vergeten is ... Of hij fluistert op gezag van de A.: Mr.: wat in het oor van een Br.: in de kolommen en zet daarmee iets in gang dat aan de aandacht ontsnapt is.

De gedachten van Br.: Red.: gingen verder. Hij had eens een geval meegemaakt (natuurlijk bij een andere loge) waarbij de 1^e Opz.: het verkeerde ritueel voor zich bleek te hebben, nog wel in een Open Loge met veel visiteuren en bezoekers van het H.: B.:.. Zo gaat dat dan. Deze 1^e Opz.: had zenuwachtig zitten bladeren en had na een pijnlijk stilte laten weten wat er aan de hand was.

De Cer.: Mr.: was toen met officiële passen naar het tafeltje van de A.: Mr.: gestapt, had er de juiste papieren opgehaald en was daarmee ceremonieel naar de 1^e Opz.: gelopen. Plechtig, alsof het zo hoorde: de ceremonie was gered. Dat was de taak van Br.: Cer.: Mr.: ten voete uit, vond Br.: Red.:.

'Niet aanwezig zijn als het niet nodig is, wel aanwezig zijn als de situatie erom vraagt.'

Inmiddels was de inwijdingsceremonie verder verlopen. De A.: Mr.: was nu toegekomen aan de toespraak waarin hij zijn beslissende vraag aan de kandidaat stelt:

'Wat is daarop uw antwoord?'

Maar onverwachts was het niet de kandidaat die daarop het antwoord gaf, maar Br.: Bibliothecaris. Die onverhoeds en luidop zei:

'Eureka.'

Nu was dit een woord dat nog nooit in enig ritueel gevallen was, het woord 'Eureka' kende men hier niet. En veroorzaakte dus onrust. Br.: Bieb zelf liep rood aan en verontschuldigde zich, stotterend:

'Neem mij niet kwalijk A.: Mr.:, ik weet niet wat me overkwam. Ik was mezelf niet.'

De A.: Mr.: was een ogenblik van de wijs, er viel een korte stilte, waarna hij besloot de vraag opnieuw te stellen. Nogmaals, en uitdrukkelijk aan de kandidaat:

'U heeft mij de gelofte horen voorzeggen. Wat is hierop uw antwoord?'

Gelukkig gaf de kandidaat het enig juiste antwoord en kon de plechtigheid verder gaan.

Maar het bleef onrustig, Br.: Bieb zat er met een rood gezicht bij. Slechts langzamerhand kwam de rust terug en kon de inwijding op de gebruikelijke wijze beëindigd worden.

Alleen bleef Br.: Bieb in verwarring achter. Hoe was dit zo gekomen? Zo ineens? Hij had aan het ritueel deelgenomen, had de kandidaat gevolgd en had zich in diens ervaringen verplaatst, zoals zoveel Br.:s die zich hun eigen receptie herinneren. Maar er was niets geweest dat hem gewaarschuwd had. Ineens was het daar geweest, dat woord.

Niet het woord Eureka dat hij had uitgesproken, maar het woord dat hem plotseling als een oplossing ingevallen was:

'Meubels.'

Meubels? Pas toen de betekenis tot hem doordrong, had hij ingezien dat dat woord inderdaad de oplossing voor hun problemen was:

'Eureka,' had hij toen gezegd. Hardop.

Het woord 'meubels' was de oplossing geweest.

Toen de Br.:s weer beneden waren, in de Voorhof, en de nieuw aangenomen Ll.: geluk wensten, was Br.: Hofmeester in de keuken bezig met de voorbereiding van het broedermaal. De Br.:s liepen door elkaar, dronken een biertje aan de bar, rookten een sigaretje waar dat mocht, of praatten met elkaar in de Voorhof waar de gedekte tafel klaarstond.

'Ik moet nu zo gauw mogelijk de A.: Mr.: benaderen,' dacht Br.: Bibliothecaris.

De Br.:s gingen aan tafel, Br.: Hofmeester diende samen met zijn Br.: Assistent het eten op. Een eenvoudig doch smakelijk maal, naar goed Nederlands gebruik.

De tafelwetten werden gelezen, de condities ingesteld en het broedermaal nam zijn aanvang. Wat onrustiger dan anders want vele Br.:s vroegen zich fluisterend af wat er aan de hand was geweest. Een interruptie in het ritueel komt immers nooit voor...

De enige die niets gemerkt had, was de nieuw aangenomen Br.:. Dat een ander een antwoord had gegeven op de vraag die aan hem gesteld was, had hem niet verwonderd. Er waren zoveel vragen geweest en zoveel antwoorden, en zoveel onlogische momenten.

En zoveel bijzondere woorden:

'Eureka' was toch een goed Grieks woord? Uit de oudheid nog wel. Net als 'Ken Uzelve' en zoveel andere woorden die hij net gehoord had.

Tijdens het opdienen van de maaltijd kon Br.: Bieb de A.: Mr.: in het oor fluisteren:

'Sorry, Achtbare, dat ik stoorde. Het overkwam me.'

'Eigenlijk was het niet zo erg,' lachte die, 'het was volkomen onverwacht en erg onlogisch, en daardoor... volmaakt maçonniek. Misschien moeten we het erin houden.'

Maar dat meende hij niet.

'Maar het was wel de oplossing voor onze impasse in het moordonderzoek,' legde Br.: Bieb uit, 'we moeten hierna zou gauw mogelijk bij elkaar komen.'

De Achtbare ging rechtop zitten, dit was wel wat anders dan een onvolkomenheid in het ritueel, hoe belangrijk zo'n onvolkomenheid voor een A.: Mr.: ook mocht zijn.

'Oplossing voor onze impasse...' Hij noteerde het in gedachten, nam de leiding van het Br.: -maal weer op zich en beloofde om direct na het eten zijn Br.:s speurneuzen bijeen te roepen.

Pas na middernacht-en-meer kwamen de Br.:s speurneuzen bijeen om te horen wat Br.: Bieb nou eigenlijk ingevallen was. Ze trokken zich in de bibliotheek terug. Het was laat, de doodstille Choorstraat staarde hen door de donkere ramen aan.

Br.: Bieb's oplossing van hun moeilijkheden bleek eenvoudig te zijn:

'Br.:s het viel me opeens in: we verzamelen meubels...'

'Meubels?'

'...ja, Meubels was het woord dat me inviel toen ik Eureka riep.'

De Br.: begrepen het nog niet en riepen:

'Ga verder.'

'We gaan oude meubels verzamelen en die meubels gaan we in bewaring geven bij hetzelfde opslagbedrijf waar Neef zijn spulletjes – zijn verdachte spulletjes – heeft opgeborgen. In een *box*, zoals dat heet.

Dan probeert Br.: Ll.: daar een baan te krijgen, tenminste als hij vrij kan krijgen van zijn werk. Dat moeten we hem vragen. En als hem dat lukt, dan...'

'Ja?'

'...dan verwisselt hij de sleutels en staan wij onverwacht voor de verkeerde box. Een box die toevallig de box van Neef is.'

'Geniaal Br.: Bieb.'

'Dat vind ik ook. Alleen is het niet mijn verdienste, het kwam plotseling in me op. Je kunt er van denken wat je wilt, maar wat mij betreft mag je het ook op het conto van de O.: B.: des H.: schrijven.'

'Iedere organisatie zou eigenlijk een Hofnar moeten hebben,' betoogde Br.: Inleider, 'dus ook de loge.'

Het logeleven was gewoon doorgegaan. Er waren inwijdingen, comparities, leerling-instructies en bezoeken aan andere loges. De moord op Br.: Johan, hoe afschuwelijk ook, mocht het leven in de loge niet in de weg staan. Dan zouden de negatieve krachten van de aanstichter en de moordenaar de overhand hebben gekregen. Dat nooit.

Vanavond was er weer een Comparitie. De Br.: Inleider van de avond had een boeiend Bouwstuk opgeleverd over het wereldlijke en spirituele leven aan een Middeleeuws hof. In de tijd dat de kathedralen gebouwd werden en daar de oervorm van de Vrij:. ontstaan was.

Br.: Inleider had uitgewijd over de rol van een Hofnar aan zo'n hof. De Hofnar: die de enige was die de Koning, de Graaf, de Hertog of wie er aan de macht was, mocht tegenspreken.

Maar wel voorzichtig, anders verloor hij zijn hoofd.

Het was een precair evenwicht. Als hij onvoldoende tegensprak, vervulde hij zijn plicht niet en werd hij afgedankt. En als hij teveel tegensprak werd de koning kwaad en verloor hij zijn hoofd.

'Ook in de loge zou zo'n rol nuttig kunnen zijn,' besloot Br.: Inleider.

'Dat ben ik met u eens,' zei de Redenaar. 'Maar daar hoeft u niet om te vragen, die hebben we al...'

Br.: Inleider keek verbaasd, net als sommige van zijn toehoorders:

'Hebben wij al een Hofnar?'

'Ja,' zei Br.: Redenaar, 'dat ben ik.'

Na een verbaasde stilte somde Br.: Red.: de taken op die hij in de loge te vervullen had. Dat waren er nogal wat. Uitleg van het Tableau, toetsen na een Comparitie, meewerken aan de Arbeidstafel, en zoveel meer.

'En bovendien,' zei hij, 'is er nog de rol die omschreven wordt als "het geweten van de loge".'

Daar wisten de Br.:s van.

'Kijk, dat is nu de rol van de Hofnar.'

'De Hofnar is de enige aan het Hof die de Koning mag tegenspreken, geen hoveling hoeft dat te wagen. De Hofnar balanceert tussen teveel zeggen en dan gaat zijn kop eraf, en te weinig zeggen en dan heeft hij geen invloed meer...

Zo grijpt ook de Redenaar ook bij uitzondering in. De A.: Mr.: en zijn Br.:s staan hem dat toe – uit oude traditie – hij mag de Loge voor vergissingen waarschuwen.'

Hij hief zijn handen op.

'Maar uiterst voorzichtig, op het scherp van de snede, anders verliest hij zijn hoofd. Of wat erger is, zijn gezag.'

'De Redenaar als Hofnar,' besloot de Redenaar, 'is een eervolle taak.'

'Zo sta ik ter uwer beschikking....

...met zotskap, slapstick en belletjes...'

Twee weken later was er het Midwinterfeest. De Br.:s zaten in rijen – kolommen zeggen ze zelf – aan de noord- en zuidzijde van de Tempel. Ze ondergingen het ritueel dat ieder jaar hetzelfde was, en toch altijd weer nieuw. Het Tableau met zijn symbolen dat in het midden van de vloer lag, kreeg zijn uitleg. De A.: Mr.: werkte aan het tekenbord met

passer en maatstok. Zijn gezicht maakte een ingespannen indruk, arbeid als altijd en toch weer met een verrassende uitkomst.

Daarna werd de uitbundige pracht van de zomer vergeleken met de sobere inkeer van de winter. Daarbij vroeg de A.: Mr.: zich af:

'Hoe zouden wij dit moment van inkeer kunnen benutten?'

'Door te luisteren naar het Geweten van de Loge,' was het antwoord, 'naar onze Redenaar.'

'Br.: Red.:,' verzocht de Achtbare, 'wilt u uw Bouwstuk opleveren?'

Br.: Red.: was altijd een wat dwarse geest geweest, hetgeen voor een Redenaar nog niet zo'n slechte eigenschap was (vond hij zelf). Daarom had hij dit keer gekozen voor een bijzonder onderwerp: de Domheid.

'Wij spreken altijd over Wijsheid,' zei hij, 'maar Domheid ligt altijd op de loer.'

Hij keek de Tempel rond waar de Br.:s in hun zwarte kleding en met ernstige gezichten zaten, tegen de achtergrond van de hemelsblauwe wanden, gesterkt door hun werktuigen en symbolen. Op de zwart-wit geblokte vloer stonden de grote kandelaars met brandende kaarsen, daartussen lag het Tableau.

'Wat is Domheid?' vroeg de Red.: zich af. Zijn grijzende lokken vielen om hem heen, zijn gebruikelijke verstrooidheid had hij afgelegd.

'Domheid is niet een gebrek aan wijsheid... Of zelfs maar een gebrek aan gezond verstand.

Neen, Domheid is een zelfstandig begrip, een begrip dat in belang niet onderdoet voor Wijsheid, Wetenschap, Waarheid, of Wat dan ook.

Domheid heeft drie karakteristieke eigenschappen...' Br.: Red.: somde ze punt voor punt op:

'*Sufheid*, als bij een narcose: de domoor is zich zelden bewust van wat hij aanricht,

Koppigheid, als van een ezel: de domoor zet door, ook als hij aan zijn staart teruggetrokken wordt,

Schaamteloosheid, als van een veile vrouw: de domoor schaamt zich geen moment voor zijn naakte onnozelheid.'

De Br.:s zaten gespannen te luisteren. Was het Br.: Red.: nu ernst of hield hij hen voor de gek? Of was het misschien een mengsel van beide? Het kon nog alle kanten op.

'Misschien is Domheid wel onze natuurlijke toestand,' zei hij, 'domheid is immers niet te vermijden...' hij zweeg even,

'...maar ook niet te verwerven als men het een keer nodig heeft.'

Een doordenkertje voor de Br.:s. Het bleef even stil.

'Domheid past bij ons, mensen. Domheid gaat vaak aan wijsheid vooraf:

...penicilline werd ontdekt nadat men zo dom was geweest om petrischaaltjes met bacteriën niet vrij te houden van schimmels,

...de scheepsschroef werd uitgevonden nadat men zo dom was geweest een deel van de schroef van Archimedes kapot te laten gaan bij een proef met scheepsaandrijving.

...een politicus kan in ons complexe staatsbestel pas staatsman worden, nadat wij zo dom zijn geweest om op hem te stemmen.'

Klonk dit weer serieuzer? Welke kant wilde Br.: Red.: op?

'Br.:s, ik zie u kijken: waarom deze Domheid?'

'Ik zal het u zeggen: omdat wij Vrijmetselaren zoeken naar Wijsheid. En wijsheid is alleen te verkrijgen als men zijn eigen domheid kent...'

'Wijsheid is gestoeld op Domheid... Maar dan achteraf. We worden pas wijs *na* een mislukking:

Treppenwitz noemen ze dat in het Duits, of *Esprit d'escalier* in het Frans. Pas als je de trap af bent (na een discussie op de étage erboven) weet je wat je antwoord had moeten zijn.

Wijsheid achteraf heet dat in gewoon Nederlands.'

Dat herkenden de Br.:s... Ze knikten ernstig.

'Er is een grote intelligentie nodig om eigen domheid in te zien...'

De Redenaar zweeg even om dat in te laten zinken.

'Maar om Domheid vol te houden, valt ook niet mee.'

'In Engeland heeft een vereniging bestaan die zich aan de domheid wijdde: *de Blunderclub*. Het lidmaatschap was uiterst exclusief: om lid te worden was het nodig *ergens niet bijster goed* in te zijn.

Tijdens het jaardiner van de club werd er bijzonder slecht gegeten. En er werden uitzonderlijk slechte tafelspeeches gehouden. De bediening was zo slecht dat er regelmatig soep over de gasten werd gemorst of saus over de tafel. Eens is het voorgekomen dat een serveerster een schaal met aardappelen liet vallen, de voorzitter ving die op. Deze voorzitter werd ogenblikkelijk geschorst.'

(ook dat was weer een doordenkertje)

'U begrijpt Br.:s dat deze roemruchte club geen lang leven beschoren is geweest, ze ging aan eigen succes ten onder.'

'De Hofnar is een domkop die zo intelligent is dat hij overleeft,' vond Br.: Red.: en verwees daarmee naar zijn woorden van twee weken daarvoor.

'Hij verdedigt zich met zijn zotskolf – de slap-stick – tegen aanvallen. En beschermt zich met zijn narrenbelletjes tegen vernederingen. *Zotskolf en belletjes: symbolen van dwarse Kracht en dwarse Wijsheid*. Die leiden tot dwarse Schoonheid.'

De Redenaar rondde zijn Bouwstuk af:

'Domheid is als de "kleren van de Keizer" in het sprookje van Andersen. De keizer had niets aan zijn lijf – hij liep bloot – maar de mensen waren

dom genoeg om te denken dat hij de mooiste kleren aanhad. Alleen een kind – een onbevungen kind – zag het en wees: "Hij heeft niets aan!"

Toen zagen de anderen het pas.'

'Domheid is de *hype* van de vervalste *Emmaüsgangers* van Van Meegeren, "het mooiste schilderij dat Johannes Vermeer ooit geschilderd had." Alleen de vervalser kon zeggen: "Ik ben zo dom geweest om het te schilderen."

Toen zagen de anderen het pas.

"Nee hoor," zeiden de kunstkenners heel dom: "ik had het altijd al gezegd..." (Jammer genoeg hadden ze het nooit op schrift gesteld).

Ook hier was Domheid... wijsheid achteraf.'

De Br.:s hingen aan zijn lippen, de A.: Mr.: glimlachte vriendelijk, de Br.:s Opz.: achter hun driehoekige tafeltjes keken welwillend toe.

'Als ik nu ernstig mag worden, Br.:s, (maar ik ben al die tijd al ernstig geweest) wil ik overgaan tot het ergste dat domheid teweeg kan brengen: het ergste dat de Domheid kan doen... ik bedoel daarmee de gewelddadige dood van onze Br.: Johan.'

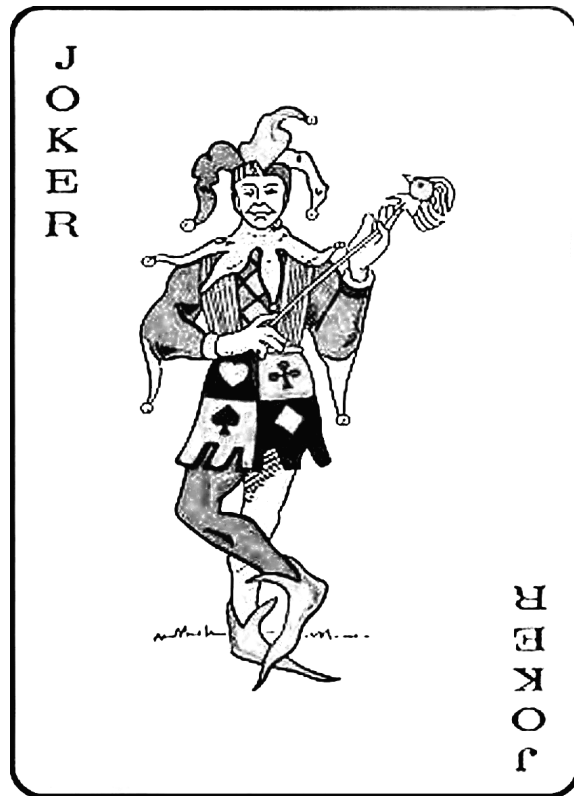
Het werd stil.

Doodstil.

'We weten - al dan niet - *wie* het gedaan heeft en we weten - al dan niet - *waarom* hij het gedaan heeft; maar we weten wel *hoe* hij het gedaan heeft.

Als wij de dader ooit vinden, Br.:s, dan ben ik ervan overtuigd dat we een Dom iemand zullen vinden: Dom, anders neemt men geen leven.

Als we degene vinden die verantwoordelijk is voor deze daad dan zullen we zien:

...zotskolf en belletjes, symbolen van dwarse kracht en dwarse wijsheid...

- een Narcotisch iemand. Iemand die in een droomwereld verkeert en niet weet wat hij aangericht heeft,
- een Koppig iemand. Iemand die doorgedaan is, ondanks dat hij voelde dat hij verkeerd bezig was,
- een Schaamteloos iemand. Iemand die niet beseft hoe hij zichzelf en de zijnen ten schande heeft gemaakt.'

Hij sloot zijn Bouwstuk af met:
'A.: Mr.:, ik hoop hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan.'

Hierna volgde de rest van de Midwinterviering – de muziek, de Br.:keten en de sluiting – maar de Br.:s waren er met hun hoofd niet meer bij. De herinnering aan Br.: Johan bleef hen door het hoofd spelen: de enormiteit en de Domheid van die daad kwamen steeds weer bij hen boven.

Er volgde een Br.:maal waarbij de warmte van de Voorhof, het schijnsel van de kaarsen en het geroezemoes van de Broeders weer in de stemming moesten brengen. Een Br.:maal zoals het hoort, met bijbehorende wijn, de juiste Conditie, goed voedsel en geopende sluizen van welsprekendheid. De Voorhof geurde aangenaam naar de maaltijd die Br.: Hofmeester had klaargemaakt.

Aan het eind van de maaltijd werd de Dekker's Dronk uitgebracht – een dronk op allen die niet aanwezig waren – en besloot de Achtbare de maaltijd. Nog een maçonniek applaus en de jaarlijkse midwinterviering was over. Het nieuwe jaar kon beginnen.

Toch bleef de herinnering hangen.

Hoofdstuk 11

~ Januari ~

Uiteindelijk gebeurde het onvermijdelijke. Iets waar niemand aan gedacht had, maar dat ook niet uit kon blijven. Het gebeurde in een vergadering van de Keukencommissie.

Bestuur en Br.:s waren het erover eens dat het geld van Johan's erfenis het beste besteed kon worden aan een nieuwe keuken voor de loge, hoe wrang de gedachte ook was om van Johan's ongeluk te profiteren. Maar men ging ervan uit dat Br.: Johan het ook zo gewild zou hebben.

De A.: Mr.: had een Keukencommissie ingesteld die de verbouwing moest voorbereiden, een commissie die deels samenviel met het speurende viermanschap.

Tijdens de eerste bijeenkomst van de Keukencommissie had Br.: Red.: zich per ongeluk iets tegen Br.: Bieb laten ontvallen over de dood van Br.: Johan. De anderen hadden vreemd opgekeken, totdat één van hen vroeg:

'Weten jullie dan meer van de dood van Br.: Johan dan wij?'

En een ander zei:

'Er gaan vage geruchten dat jullie met een paar Br.:s bezig zijn de dood – of is het de moord – van Br.: Johan te onderzoeken. Maar niemand weet er het fijne van.'

En een derde zei: 'Het viel me op dat je in je Midwinter-bouwstuk onderscheid maakte tussen een dader en iemand die ervoor verantwoordelijk zou zijn. Hoe zit dat?'

Br.: Red.: slikte even, maar zei toen:

'Br.:s, jullie hebben gelijk. Alleen is het nu niet het moment, of zelfs maar de gelegenheid, om erover te praten. Ik zal het met de Achtbare opnemen, we moeten zo gauw mogelijk met de loge bijeen komen.'

Ze zaten met een biertje in de 7^e Graad. Het was een drank en een omgeving die goed bij de Keukencommissie paste. Met uitzicht op de versleten keuken achter het luik zetten ze hun bijeenkomst voort. Maar hun hoofden waren er niet helemaal meer bij.

Ze moesten echter wel verder, omdat de loge – zoals Br.: Red.: hen herinnerde – in het verleden al eens failliet was gegaan en er dus voorzichtig en verstandig met het geld moest worden omgegaan.

Met dit voorbeeld voor ogen was het niet zo moeilijk om realistisch te blijven en een mooi, maar ingetogen plan op te stellen. Met nog één vergadering erbij zouden ze voldoende gegevens op tafel kunnen krijgen om op de komende logevergadering een goed plan voor te leggen.

Maar dat was niet het belangrijkste meer, realiseerde Br.: Red.: zich nu. Het bekendmaken van het onderzoek van het viermanschap kwam op de eerste plaats. Als er niet snel ingegrepen werd en de logevergadering niet snel werd ingelicht over hun gerechtelijke onderzoeken, zou het geruchtencircuit in de loge zo kunnen aanzwellen dat het desastreuze gevolgen voor hun onderzoek zou kunnen hebben.

Br.:Ll.: parkeerde zijn auto bij het opslagbedrijf in Amersfoort waar Neef zijn *box* had gehuurd. Een bedrijfsgebouw dat in niets verschilde van de andere bedrijfsgebouwen, behalve dat er een overbodig soort torentje tussen de twee vleugels van het gebouw in stond; als een soort mascotte. Het was een heldere dag, maar koud.

Br.: Ll.: had gesolliciteerd op een vacature en was nu opgeroepen om kennis te maken. Bij dit opslagbedrijf, halverwege tussen Delft en Drenthe. Toen hij dat aan Br.: Red.: vertelde, had die gezegd:

'Dat industrieterrein ken ik, daar zit een industrie waar ik door mijn werk bij mijn hoogspanningslab weleens kom. Een ideale omgeving voor ons, volkomen anoniem, daar vallen we beslist niet op.'

'Neef kennelijk ook niet.'

'Zo is het.'

Hij stapte het kantoor van het opslagbedrijf binnen dat ook al niet opviel, met werkers achter de computer, een balie met een paar klanten en een modern en licht meubilair.

Hij werd ontvangen door een streng uitziende dame met grijs kapsel die hier de locatiemanager was. Ze gaf hem een stevige hand, nam hem mee naar een zitje in de hoek van de kantooruimte en begon hem te ondervragen over zijn ervaringen met dit soort werk. Br.: Ll.: gaf voldoende antwoord om zijn sollicitatie waar te maken, maar niet zoveel dat hij als indringer herkend zou worden.

Voor zijn identificatie had hij een afdruk gemaakt van het jpg-bestand van het paspoort van Neef dat ze op diens computer in zijn boshuisje in Drenthe hadden gevonden.

'Geniaal,' had Br.: Bibliothecaris gezegd toen hij daarvan hoorde. Zou het ooit uitkomen dat Br.: Ll.: onder valse voorwendselen bij het opslagbedrijf was geweest, dan zou dat voldoende verwarring geven.

De strenge locatiemanager (een 'strenge meesteres' dacht Br.: Ll.: cynisch) ontdeedte hem en gaf Br.: Ll.: uitleg over het werk dat hij zou moeten doen. Hij werd doorgezaagd over zijn ervaringen en daarna op proef aangenomen, voorlopig voor een maand. Niet dat hij van plan was een maand te blijven, zoveel vrije dagen bij zijn normale werk in Delft had hij niet eens. Maar dat hoefde de strenge locatiemanager niet te weten.

'Aanstaande maandag beginnen, om acht uur,' zei ze.

Daarmee stond hij even later weer op straat en belde vanuit zijn auto naar Br.: Bibliothecaris:

'Ik ben aangenomen als deskwerker. Ik kan van nu af aan klanten inschrijven, *boxen* verhuren en vrij door het gebouw lopen. En natuurlijk in de computer komen.'

'Prachtig Br.: Ll.: Dan moeten wij nu op gaan schieten met het verzamelen van meubilair...'

Ze spraken een datum voor hun actie af, een week nadat Br.: Ll.: begonnen zou zijn, zodat hij de tijd zou hebben om zich in te werken.

De Voorhof gonsde van de stemmen van de Br.:s die binnenkwamen. Ze tekenden het presentieboek en zochten hun plaatsen op. De A.: Mr.: en zijn bestuur in het Oosten, de Br.:s Opzieners aan het hoofd van hun kolommen. Br.: Hofmeester zorgde dat de verlichting goed geregeld was: de wandlichten op vol, de hangende plafondlampen op half.

Rituele hamerslagen, de opening volgde, de grote Logevergadering kon beginnen. Na de gebruikelijke punten kwam het voorstel voor de keuken ter tafel. Goed voorbereid als het was, gaf het geen problemen. Het bestuur was tevreden dat er zo voorzichtig met geld omgegaan werd en de Br.:s waren tevreden omdat de uitrusting van de keuken en het uiterlijk er op vooruit zouden gaan. Vanuit de 7^e Graad gezien was de oude en versleten keuken toch wel een beproeving voor het oog geworden. Het agendapunt Keuken was snel afgehandeld.

Doodse stilte trad in toen de A.: Mr.: het volgende punt aankondigde: het onderzoek naar de dood van Br.: Johan. De gezichten van de Br.:s achter de tafels stonden gespannen.

Om te beginnen herinnerde de A.: Mr.: zijn Br.:s eraan dat alles wat gezegd zou worden – en alles wat bekend gemaakt zou worden – binnen de getande rand zou moeten blijven. Binnen de 'getande rand', een typische vrijmetselaarsuitdrukking voor vertrouwen. Voor absoluut vertrouwen. Dat gold, zoals hij zei, altijd al. Maar het was nu nog meer

van belang dan anders. Alles wat nu zou volgen zou, bij wijze van spreken, binnen een dubbel getande rand moeten blijven.

'Daar hangt alles van af,' waarschuwde hij.

Daarna gaf hij het woord aan Br.: Red.: die zei:

'A.:Mr.:, waarde Br.:s, vanaf het moment dat onze Br.: Johan zo onverwacht en gewelddadig uit ons midden werd gerukt, hebben een paar van onze Br.:s de onrechtvaardigheid ervan niet kunnen verdragen. Zij hebben zich aaneen gesloten en een kleine groep van speurders opgericht...'

De Redenaar noemde de namen van de leden van het viermanschap, en de reden waarom ze in het gezelschap pasten.

'...wij hebben daar geen ruchtbaarheid aan gegeven. Ten eerste omdat we zelf nauwelijks wisten waar we stonden. Daarna hebben we gezwegen om geen reacties uit te lokken en de buitenwereld niet te laten weten waar we mee bezig waren. Maar dat is niet meer vol te houden, zoals onlangs wel gebleken is.'

De Br.:s hingen aan zijn lippen, hoewel hij nog niet veel verteld had.

'We verkeren nu in de onzekere situatie waarin we wel bepaalde vermoedens hebben, maar waarmee we de politie – waar we een moeizame contacten mee hebben – niet kunnen overtuigen. We durven onze vermoedens daar niet uit te spreken en durven ze ook niet naar u toe uit te spreken.

Het zou u teveel met een geheim belasten en ongewild tot uitlekken van onze mening kunnen leiden. Al was het alleen maar dat bepaalde mensen buiten de loge gewaarschuwd zouden kunnen worden door wantrouwig gedrag van uw kant. Men kan nu eenmaal niet een geheim met vijftig man delen, hoezeer wij als Maçons er ook van beticht worden het "geheim der Vrijmetselarij" onder ons te houden.'

De Br.:s glimlachten bij die laatste opmerking. Eén van de Br.:s vroeg het woord aan zijn Opziener en kreeg het van de A.: Mr.: zoals het hoort:

'Weet u wie de dader is? Weet u waarom hij het deed? Of was het toch een uit de hand gelopen geval van zinloos geweld?'

'Waarde Br.: vraagsteller, en waarde Br.:s van de loge,' antwoordde de A.: Mr.:, 'wij *weten* niets en kunnen daardoor ook geen stappen nemen: geen aangifte doen bij politie, geen klacht indienen bij het Openbaar Ministerie, geen beslag laten leggen op gelden...'

De vergaderde Br.:s bewogen zich ongemakkelijk in hun stoelen.

'...maar we hebben wel vermoedens. Zware vermoedens zelfs, theorieën zo u wilt. Theorieën over wie en hoe. En waarom...'

Het werd doodstil in de zaal.

Bijna fluisterend ging de Achtbare verder:

'Wij zouden u sluitende theorieën kunnen voorleggen over hoe de dood van Br.: Johan plaatsgevonden zou kunnen hebben. We hebben zelfs personen – ik zeg met nadruk meer dan één persoon – op het oog. Maar hoe plausibel ook, wij kunnen niets aantonen, niets bewijzen. Daardoor staan we machteloos.

We hebben gelukkig één voordeel en dat is dat de betrokken personen niet weten dat we hen verdenken. Ze wanen zich nog veilig. Maar op het moment dat ze in de gaten krijgen hoever we zijn...' hier verhief de A.: Mr.: zijn stem, '...zouden ze de laatste sporen van hun misdaad weleens kunnen uitwissen... Zij zouden bij wijze van spreken de Acaciatak kunnen vernietigen (weer zo'n vrijmetselaarsuitdrukking). Dat wil zeggen, hun vervolging en daarmee onze vergelding onmogelijk maken.'

De laatste woorden had de A.: Mr.: weer op zachte toon uitgesproken.

De stilte waarin deze waarheid ontvangen werd, was bijna tastbaar. Het leek wel of de lichten in de zaal lager brandden dan anders, het was zo stil geworden dat zelfs het geruis van de stad zachtjes binnendrong. De Bourdon van de Oude Kerk begon te slaan en gaf een macaber accent aan de stilte. Toen de slagen uitgeklonken waren, zei de Achtbare:

'Ik ga u een voorstel doen, Br.:s. Of beter gezegd, u een keuze voorleggen. Op U komt het nu aan.'

'Mijn voorstel is dat ons viermanschap doorgaat met het onderzoek. Wij zijn nog lang niet klaar en maken nog een goede kans om de waarheid zichtbaar – en vooral bewijsbaar – te maken. Daarvoor moet ik u wel vragen om ons verder te laten gaan *zonder dat ik u van de voortgang of zelfs maar van onze vermoedens op de hoogte stel*. Zelfs het feit dat we bezig zijn en *dat er zo'n viermanschap bestaat, moet geheim blijven*. Daar mag dan niet over gepraat worden.'

In de gespannen stilte die daarop volgde begonnen enkele Br.:s al goedkeurend te knikken, maar de A.: Mr.: was hen voor:

'Als alternatief leg ik u als keus voor dat wij u vanavond al onze vorderingen rapporteren, en u al onze verdenkingen en vermoedens vertellen. Het voordeel is dat u dan volkomen op de hoogte bent en er geen geheim meer bestaat tussen u en mij. Het nadeel is, zoals u zult begrijpen, dat er dan een zware plicht tot geheimhouding op uw schouders komt te rusten. En erger: dat u ongewild, door een opmerking of gedrag, zou kunnen laten merken in welke richting onze verdenkingen gaan. Dat is dan haast niet te vermijden en dat zou de daders op ons opmerkzaam kunnen maken.'

Een oudere Br.: stond op, na een verontschuldigende blik op zijn Opziener te hebben geworpen:

'De keuze die u ons voorlegt, A.: Mr.:, is geen gemakkelijke. Voordat we daarop ingaan, zou ik u willen vragen: mogen wij de mening van Br.: Red.: horen? Ik begrijp wel dat hij deel uit maakt van uw viermanschap en daardoor weinig van uw opvattingen af zal wijken, maar toch. Hij is het Geweten van onze Loge en ik wil graag eerst naar ons Geweten luisteren voordat we een beslissing nemen.'

De A.:Mr.: knikte begrijpend en nodigde Br.: Red.: uit het woord te nemen. Die stond na enige aarzeling op. Wat zou hij anders kunnen zeggen dan de Voorzittend Meester?

Toch viel hem iets in:

'Waarde Br.:s,' zei hij, 'u hebt gelijk met te veronderstellen dat ik als Red.: geen andere mening heb dan de andere leden van ons viermanschap. Toch is er één aspect dat ik, meer dan de andere leden, met u kan bespreken. Dat is mijn eigen geweten...'

Hij zweeg en keek de tafel rond.

'...u noemt mij het Geweten van de Loge, naar aloud gebruik der vrije Metselaren. Ik zal dat hier en in dit geval dan ook voor u zijn.'

Hij zweeg nogmaals en zocht zijn woorden. De gordijnen van de Voorhof hingen zwaarder dan anders neer, de gouden stralen van de klok boven de deur glinsterden somberder dan ooit, de sfeer was gespannen.

'Als u mij vraagt of wij ons naar ons geweten gedragen, dan is mijn antwoord: Neen. Wij komen weleens ergens waar wij niet behoren te zijn, wij maken weleens iemand bang die we niet bang zouden mogen maken, we schaden weleens de privacy van iemand die wat te verbergen heeft. Wij intrigeren, kopiëren computerbestanden, doen navraag op arglistige wijze.

Maar... anderzijds is er een moord gepleegd op onze Br.: Johan. Deze naspeuringen *niet* doen kan ik ook niet op mijn geweten nemen.'

Het werd weer stil, toen stond de oudere Br.: die eerder gesproken had op en riep:

'Wat uw geweten u bij dit onderzoek toestaat, is wat *ons* is toegestaan. Het Geweten van de Loge heeft gesproken, ik stem hiermee in. *Meer wil ik niet weten.*'

Een Br.: begon op de tafel te kloppen als goedkeuring, meerdere Br.:s volgden hem, hun geluid ging over in een geweldig tumult waarbij iedereen met volle kracht op de tafel roffelde.

'De stemming is helder verlicht, mag ik hieruit afleiden,' besloot de A.:
Mr..

Na het maçonniek applaus werd het stil. Nog nooit was een loge van vrije mannen van goede naam zo dwars tegen zijn vrije en goede naam ingegaan.

En nog nooit op zulke goed gronden...

'Br.:s,' besloot de A.: Mr.:, 'u hebt gekozen. Van nu af aan bestaat het viermanschap voor u niet meer. Ook niet meer in uw denken. Ik beloof u dat ik u bij volgende gelegenheden in de meest cryptische bewoordingen zal melden of dit niet-bestaande gezelschap al dan niet vorderingen heeft gemaakt....

...en of we nog steeds kans maken om het tot een goed einde te brengen. Concrete feiten krijgt u, zoals u gewenst hebt, niet.'

Hiermee was de Logevergadering afgelopen. Met ernstige gezichten verlieten de Br.:s de Voorhof. Bij stilzwijgende overeenkomst trokken zij zwijgend hun jassen aan en verlieten het gebouw zonder een woord te wisselen. Hun stappen weerklonken hol in de Choorstraat, hun stemmen werden niet gehoord.

Loge Solentium was op oorlogspad, maar buiten loge Solentium was er niemand die ervan wist.

Hoofdstuk 12

~ Februari ~

Br.: Ll.: belde in paniek op:

'Neef heeft zijn *box* opgezegd.'

'Wat? Wanneer?' Br.: Bibliothecaris schrok.

'Gisteren. Ik heb vandaag dienst en kreeg vanochtend de mutaties te zien. Neef stond daarbij.'

Br.: Bieb dacht even na. 'Weet je ook wanneer hij zijn *box* gaat leeghalen?'

'Ja, er staat een aantekening bij: over een paar dagen. Zijn contract loopt eind van de maand af.'

'Gelukkig, dat geeft ons nog even tijd. Ik ga met de anderen praten, als het even kan komen we vanmiddag nog.'

'Goed, dan ga ik jullie inschrijven als nieuwe klant,' Br.: Ll.: lachte triomfantelijk, 'in de computer hier. Voor hoe lang wil je huren?'

'Huren? Ik wil helemaal niet ingeschreven staan!'

'Oh nee, dat is geregeld, Br.: Bieb. Weet je hoe ik jullie inschrijf?'

'Nee,' Br.: Bibliothecaris zei het een beetje korzelig.

'Met hetzelfde paspoort waarmee Neef hier ingeschreven staat, dat paspoort dat we van zijn computer gekopieerd hebben. Dat zal me een verwarring geven als ze dat ontdekken...'

'Oh, goed, hoe meer verwarring, hoe beter.'

Br.: Bibliothecaris sloeg aan het organiseren. Ze hadden wat meubels verzameld in de garage van één van de Br.:s, oude meubels waarvan het niet jammer zou zijn als die verloren zouden gaan. Hij huurde een

gesloten aanhangwagen – een 'bakkie' zoals dat heet. Hij had hulp nodig en benaderde Br.: Hofmeester. Zijn vaste team-genoten wilde hij niet blootstellen aan een mogelijke herkenning: als er iets gebeurde moesten Br.: Red.: en de A.: Mr.: niet in beeld komen, dat zou alles bederven.

Br.: Hofmeester was een sterke broeder, dat zou hier goed te pas komen, en hij was erg vertrouwd met de loge. Br.: Bieb vertelde Br.: Hofmeester niet alles, maar wel genoeg om te begrijpen waar ze mee bezig waren. Br.: Hofmeester voelde dat heel goed aan. Ze spraken af dat ze nog diezelfde middag naar het opslagbedrijf zouden gaan:

'Het bedrijf heet Ladugård, op een bedrijfsterrein bij Amersfoort,' zei hij nog, 'halverwege Drenthe waar Neef vandaan komt.'

Ze reden opgewekt oostwaarts en daarna rondom Utrecht in dicht verkeer en met een winterig zonnetje. Onderweg voerden ze een diepzinnig gesprek over de Mr.: Gr.:, zo diepzinnig dat ze hun doel bijna voorbij reden. Maar aan het eind van de middag kwamen ze toch op het industrieterrein aan. Het overbodige torentje dat als een mascotte voor het opslagbedrijf diende, wees hen de weg.

Bij de balie kregen ze hun sleutels. Br.: Ll.: was niet aanwezig (hij keek wel uit) maar hij had wel alles voor hen klaargelegd: een huurbewijs, de sleutels van de *box* en een pasje. Het meisje achter de balie lachte hen vriendelijk toe en wees hen op een plattegrond hoe ze met de auto bij hun *box* konden komen. Dat die *box* eigenlijk van Neef was, wist zij natuurlijk niet.

'Succes,' riep ze hen nog achterna toen ze de deur uitgingen op weg naar hun auto. Moeiteloos vonden ze de juiste *box* en laadden alvast wat meubels uit om er zo natuurlijk mogelijk uit te zien.

De sleutel paste feilloos en de deur zwaaide open. Daar stond het meubilair van Neef, net zo'n waardeloos allegaartje als van hen, het rook

er zelfs duf. Zou Neef dat als dekmantel gebruiken en was het zijn bedoeling om iets weg te stoppen wat hij liever niet wilde laten te zien? Toen ze wat stoelen opzij hadden gezet en een tafel van zijn plaats hadden geschoven, stond hun adem ineens stil: twee kruisbogen stonden verborgen achter een kastje. Van een model dat kleiner was dan de gewone kruisboog – zoveel wist Br.: Bibliothecaris inmiddels wel van kruisbogen – maar wel dodelijk. Ze zagen er krachtig uit.

'Klein,' zei Br.: Bieb tegen Br.: Hofmeester, 'klein genoeg voor de dader om op zijn rug te binden en over schuttingen te klimmen, maar groot genoeg om...'

Hij liet een betekenisvolle stilte vallen.

Toen ze verder zochten, ging hun verbazing in ontzetting over:

'Kijk eens wat ik hier heb.'

Br.: Bieb duwde een kast opzij waarachter een doel voor boogschieten bleek te staan. Het was een stro-pop ter grootte van een man en gekleed in een overhemd en een broek zoals Br.: Johan altijd gedragen had.

Ze stonden verstomd.

'Een doelwit dat op Br.: Johan lijkt...'

'Daar heeft hij die gek uit Delft op laten oefenen!'

Ze stonden zwijgend te kijken, overvallen door emotie. Zo was het dus gegaan...

'Gauw,' zei Br.: Bibliothecaris, 'foto's nemen!'

Ze konden niets meenemen, hoewel ze dat het liefste zouden hebben gedaan. Maar dat zou tegen hen gebruikt kunnen. En het zou Neef alarmeren.

Br.: Bibliothecaris had een fotocamera met hoge resolutie meegenomen voor het geval ze dingen van belang zouden vinden. Dat was nu zeker het geval... Hij flitste levendig: de kruisbogen van alle kanten, de stro-pop van voren en van opzij. En een paar detailfoto's van gaten in de pop die door rake schoten veroorzaakt moesten zijn.

'Afschuwelijk.'

'Wat je zegt.

In gedachten zagen ze Jonas die kruisboog aanleggen...

Ze zetten de meubels van Neef weer op hun plaats.

Ze liepen juist naar de auto om een rolmaat te halen die ze daar hadden laten liggen, toen ze een boze stem achter zich hoorden:

'Wat doet u hier?'

Br.: Bieb en Br.: Hof keken verschrikt om. Er stond een nijdige man die van drift bijna over de meubeltjes struikelde die ze zojuist uit hun 'bakkie' hadden geladen. Er ging een schok door Br.: Bieb heen: dit zou Neef weleens kunnen zijn. Hij had Neef nog nooit gezien – gelukkig niet – maar hij herkende hem uit de beschrijving van Br.: Redenaar die hem indertijd bij de notaris ontmoet had. En van de foto op het paspoort van Neef, hoe stijf zo'n pasfoto ook was. Een provinciale man met peenkleurig haar en een gezicht dat boerenslimheid uitdrukte. Maar nu op onweer stond.

'Doen?' vroeg Br.: Bieb onschuldig, 'we hebben hier een *box* gehuurd, meneer, maar nu we hem openmaken, staan er allerlei meubels in.'

'Wie bent u? Wat doet u hier?'

Neef was vermoedelijk net zo geschrokken als zij. Van de weeromstuit werd hij agressief:

'Wilt u als de bliksem maken dat u hier wegkomt!'

'Ho, ho, beste man. Het kantoor heeft vermoedelijk een fout gemaakt en deze *box* tweemaal verhuurd. Is dat zo erg? We gaan wel naar het kantoor om het in orde te maken. Wilt u hier even blijven om op de spulletjes te letten? Op die van u en van ons? Dan kom ik zo terug met iemand van het kantoor.'

Hij stapte in de auto, Br.: Hof stapte naast hem in. Rustig reden ze naar het voorterrein waar het kantoor was. Maar ze waren nog niet uit het

...in gedachten zagen ze Jonas die kruisboog aanleggen...

zicht of Br.: Bieb verhoogde de snelheid en reed met grote vaart de poort uit.

'Wat een geluk dat we op die valse identiteit ingeschreven staan. Zo vinden ze ons gelukkig nooit.'

'En die oude meubeltjes die we hebben achtergelaten, zullen ze ook niets zeggen. En we zullen ze niet missen, ook...'

'Oef, dat was een narrow escape!'

Br.: Hofmeester zuchtte.

'En onze Br.: Ll:.... Kunnen ze hem niet achterhalen?'

'Nee hoor. Weet je op welke naam die bij het opslagbedrijf ingeschreven stond?'

'Nee.'

'Met hetzelfde paspoort als van ons: dus ook op die van Neef. Driemaal dezelfde identiteit... dat zal me een verwarring geven!'

Lachend reden ze verder. Op weg naar Delft.

De locatiemanager van de firma Ladugård was woedend. Ze was er de vrouw niet naar om dit zomaar te accepteren. Ze was voor de gek gehouden, dat was duidelijk. Maar was dat door die tijdelijke employee? Of was het door die voortvluchtige huurders? Of door die man uit Dieverloo, uit Drenthe? Ze wist het niet.

De man uit Dieverloo had een hoop herrie geschopt. Na een tijdje tevergeefs bij zijn *box* gewacht te hebben, was hij naar het kantoor gegaan en had net zolang ruzie staan maken totdat hij de locatiemanager te spreken had gekregen in plaats van de juffrouw van de balie die hem had willen afschepen.

'Mijn privacy is geschonden. Mijn eigendommen hadden wel weg kunnen zijn. Wat moesten die kerels daar bij mijn *box*?'

Hij stotterde van kwaadheid.

'Ik dien een aanklacht in. Ik ga weg bij dit bedrijf. Veiligheid? Privacy? Mooie praatjes op jullie website, maar geen bal waard als het erop aankomt.'

De strenge mevrouw van de locatie was steeds minder streng geworden en was op den duur zelfs van slag geraakt toen ze de gegevens nazocht en ontdekte dat er twee huurcontracten op één en dezelfde *box* afgegeven waren. Met de sleutels erbij!

Wie had dat gedaan? Ze ontdekte al gauw dat het die nieuwe employee geweest moest zijn, die aardige jongen die ze zo voorkomend en vriendelijk gevonden had. Toen ze diens antecedenten naging, ontdekte ze dat hij op dezelfde naam ingeschreven stond als de boze klant, wat dan ook weer dezelfde naam was waarmee die voortvluchtige klanten ingeschreven stonden. Driemaal dezelfde identiteit, en nog vals ook. Het moest niet kunnen... maar het was wel zo.

Haar beroepservaring fluisterde haar in om haar boze klant teruggave van zijn huur aan te bieden; een flink bedrag. En de verontschuldigungen van de firma natuurlijk.

Dat hielp. De man mopperde nog wat na, maar ze kreeg de indruk dat hij zelf ook iets te verbergen had, want toen ze hem aanbood een klachtenformulier in te dienen, wilde hij dat niet. Hij wilde zijn *box* uitruimen, waarvoor hij zijn bestelwagentje al klaar had staan, en zo gauw mogelijk weg. Weg.

Twee dagen later zat ze op het hoofdkantoor in Den Haag en kreeg de wind van voren. Ze was niet bij de directie geroepen zoals ze verwacht had, maar bij de afdeling Security, een afdeling waar ze nog nooit iets mee te maken had gehad.

Twee ambtelijk uitziende heren met fonkelende brilletjes probeerden haar de mantel uit te vegen, maar dat viel hen niet mee:

'Ik word aan alle kanten belazerd en nu beginnen jullie ook nog. Als jullie het dan zo goed weten: hoe kon die indringer in ons computersysteem komen? Hoe kon hij dat paspoort van die klant uit Dieverloo downloaden? En hoe kon dat mooie systeem van jullie twee huurders op één *box* zetten? Leg me dat eens uit voordat jullie mij op de hak gaan nemen.'

Haar grijze haar bleef feilloos zitten maar haar gezicht stond op onweer, de twee Haagse heertjes hadden daar niet van terug. Ze probeerden haar nog een keer verwijten te maken, maar het gesprek dreigde daarmee uit de hand te lopen. De ruiten van het kantoor aan de Laakkade begonnen te trillen, het vriendelijke zonnetje dat buiten in het water spiegelde, kon geen vrolijkheid in het kantoor brengen.

Voordat de ruzie buiten zijn oevers zou treden en daarmee de andere kantoren – waaronder die van de directie – zou bereiken, bond de oudste van de twee security-heren in. Ruzie en op 't matje komen bij de directie was wel het laatste wat hij wilde. En de verwijten van de strenge locatiemanager waren niet helemaal van grond ontbloot.

'Kalm aan,' zei hij, 'u hebt wel gelijk. Ons systeem is lek geweest en het is onze taak om erachter te komen hoe dat heeft kunnen gebeuren. Daar hebben wij uw hulp voor nodig... En u de onze.'

Ze overlegden waar het fout had kunnen gaan en spraken af dat het computersysteem opnieuw uitgetest zou worden en dat de security-mensen de regels zouden aanscherpen.

'En een cross-check maken op dubbele boekingen,' vond de locatiemanager.

'Goed, goed,' zei de oudste security-man, de man met het meest fonkelende brilletje, 'daar zullen we voor zorgen.' Hoewel hij dat als moeilijk inzag.

Zo kwam het dat het boekingssysteem van Ladugård wekenlang slecht en met vertraging werkte omdat de pas ingebrachte cross-check meer

kwaad dan goed deed. Na enkele weken werd het dan ook weer door een wanhopige ICT-manager uitgeschakeld.

Mevrouw de locatiemanager keerde terug naar haar werk en het ongelukkige voorval werd langzamerhand vergeten. Alleen bij de security-mensen op het hoofdkantoor bleef een rood lichtje branden:

'Weet je wat ik denk?'

'Zeg het maar.'

'Het zou wel eens een aanloop geweest kunnen zijn voor een overval, een aanval die we nog maar net op tijd hebben kunnen afslaan. Die man uit Drenthe zou weleens samengespannen kunnen hebben met die twee indringers die op datzelfde paspoort ingeschreven stonden. Was die man uit Drenthe echt kwaad? Ik geloof er geen moer van. Ik voorspel je dat hij nooit een klacht op schrift bij ons in zal dienen... ook al dreigde hij daarmee.'

'Tja.'

'Niks tja... Die man is gevaarlijk, wat ik je zeg. We gaan hem na, ik blijf hem volgen... Ik vertrouw hem voor geen cent.'

'Doe maar, ik houd je niet tegen. Je weet nooit hoe een koe een haas vangt,' de jongste van de twee lachte, 'al was het alleen maar om erachter te komen hoe hij onze veiligheids-maatregelen heeft kunnen omzeilen. Als dat lukt, moeten we hem nog dankbaar zijn ook.'

'We zullen hem met dankbaarheid volgen,' zei de oudste vinnig, 'ik laat hem niet meer los.'

'Bescherm de Leerling...'

Het leven in de loge ging door als altijd. Br.: Johan zou ook niet anders gewild hebben. Vandaag zat Br.: 2^e Opz.: met de Br.:s Voorbereider en Filosoof in de bibliotheek. Ze hadden het over de opleiding van de Ll.:^{en} en de taak van de 2^e Opz:..

'Bescherm de Leerling tegen zwaarwichtigheid,' vond Br.: Filosoof.

'Toen ik indertijd instructie kreeg,' herinnerde Br.: Voorbereider zich, 'kreeg ik alle *in* en *outs* van het regelmatig 12-vlak voor mijn kiezen. De Dodecaëder heette dat ding, heel symbolisch en hoog wetenschappelijk.'

Hij gebaarde met zijn bril:

'Ze wisten me ook nog te vertellen dat daar het getal $\sqrt{5}$ in voorkwam. Ik schrok me dood.'

'Precies,' zei Br.: Filosoof, 'en dan 't liefst vaststellen dat dat een *irrationeel* getal is. Met dreigende stem...'

Br.: 2e Opz.: keek geschokt:

'Dat kun je een Br.: Ll.: toch niet aandoen?'

'Als we zo beginnen,' zei Br.: Voorbereider sardonisch, 'zou ik zeggen: voer dan ook de wortel uit *min één* in, te schrijven als $\sqrt{-1}$. Dat getal bestaat niet eens...'

Meesmuilend ging hij verder:

'... daar kunnen wij Vrijmetselaren toch een prachtige symboliek uit putten? Symboliek uit iets dat niet bestaat en toch een naam heeft... Dat is nog eens wat.'

Br.: 2e Opz.: die van Chinese afkomst was, viel hem bij met een wijsheid van Lao Tse:

'Het nut van de pot bestaat uit zijn leegheid...'

Een doordenkertje waar ze met zijn drieën even op bleven doorkluiven.

'Daar moet het dus niet om gaan. Niet om een Br.: Inleider die in zijn oneindige wijsheid een bouwstuk over de $\sqrt{5}$ in de Gulden Snede houdt. Of zo. Zoiets slaat de beginnende Ll.: met stomheid.'

'En brengt de ervaren Br.: geen wijsheid.'

'We hebben het allemaal weleens langs zien komen,' Br.: Filosoof keek daarbij veelbetekenend in het rond: 'Irreguliere getallen, de wortel uit 5,

de 11 dimensies, het regelmatig 12-vlak, geheime getallen, Kaballah, astrologie...'

'Laat de Ll.: liever zelf zijn gang gaan,' vond Br.: 2e Opz:.. Vanuit zijn Chinese achtergrond haalde hij een oude wijsheid van Confucius aan:

'Elke waarheid heeft vier hoeken, de Leraar zal je één hoek geven, zelf zul je de andere drie moeten vinden...'

'Goed zo, daar gaat het ons om. Laat een Ll.: zelf maar opstaan en zijn wijsheid aan *ons* meedelen. Hij is toch een vrij man van goede naam...?'

'En als *hij* hoogdravend wordt...'

Br.: Filosoof werd ironisch,

'...dan mogen we hopen dat Br.: Red.: als hij diens bouwstuk toetst, kan zeggen:

"Nu begrijp ik eindelijk wat $\sqrt{-1}$ is..."

Na deze enormiteit bleef het lange tijd stil.

Hoofdstuk 13

~ Maart April ~

Ze zaten in de bibliotheek, de bibliotheek was inmiddels het hoofdkwartier van het speurende viermanschap geworden. Ze borgen er zelfs hun geheime stukken op, hoewel ze – behalve wat foto's – niet veel geheime stukken hadden.

Vanaf de wanden keken voormalige Logebesturen op oude foto's op hen neer. Sommige bestuurders op die foto's waren jongere versies van Br.:s die de loge nog steeds bevolkten, anderen waren allang naar het E.: O.: afgereisd. Ze verleenden een indruk van degelijkheid aan de bibliotheek, een maçonnieke degelijkheid die goed afstak tegen de profane werkelijkheid van de Choorstraat.

'Wat hebben we nu bereikt?' vroeg de A.: Mr.: zich af.

'We weten precies hoe het gegaan is. Die Jonas is opgestoot door Neef, en ook nog eens getraind in boogschieten. Hij heeft schietlessen gehad in het bos bij het huisje van Neef in Dieverloo. Neef is zelfs zover gegaan dat hij een stro-pop heeft gemaakt in de vorm van Johan, en Jonas daarop heeft leren schieten.'

'De ellendeling.'

'Een geraffineerde ploert. Hij heeft voor een kruisboog van klein model gezorgd, vermoedelijk zelf gemaakt zodat niemand hem kon verraden. Zijn werkplaats was er goed genoeg voor ingericht, er lagen zelfs onderdelen van een kruisboog toen we daar rondkeken. Alleen hadden we toen nog niet in de gaten dat het om een klein model ging. Wisten wij veel...'

'Is hij wel handig genoeg om zoiets te maken? Je moet toch goed met gereedschap en hout om kunnen gaan om zoiets te kunnen.'

'Ik denk het wel. Ik denk zelfs dat hij op dat idee gekomen is omdat hij een amateur-houtbewerker is. Er stond wel meer van dat werk in zijn werkplaats, maar we hebben er toen niet zo op gelet.'

'Dus hij is niet alleen agressief en geraffineerd, maar nog handig ook. Een gevaarlijke combinatie.'

'En of...

Het magere zonnetje uit de Choorstraat scheen naar binnen, maar maakte hen niet vrolijk.

'Toen die Jonas eenmaal goed schieten kon en helemaal opgefokt was, hebben ze samen besloten om toe te slaan bij onze jaarlijkse barbecue. Vermoedelijk had Neef gehoord dat wij in Juni altijd zo'n feest hadden. De barbecue waar Jonas zich zo over opwond omdat hij dacht dat het een duivels ritueel was... Met brandend vlees.'

'Afschuwelijk.'

'Vermoedelijk heeft hij Jonas ook nog laten oefenen in het klimmen met die kleine kruisboog op zijn rug. Waar? Misschien ook wel bij zijn huisje in Dieverloo; hier zou het teveel opgevallen zijn.

Toen het zover was, heeft hij Jonas in zijn eentje zijn gang laten gaan, maar hij kwam wel terug om die kruisboog van hem af te pakken en zo gauw mogelijk uit de buurt te halen. Tegen de tijd dat de politie de omgeving af zou zoeken – wat ze overigens niet gedaan hebben – was het corpus delicti weg.'

'Geraffineerd,' zuchtten ze nogmaals.

De Br.:s realiseerden zich dat ze nu een sluitend en gedetailleerd scenario van de moord hadden, maar ze beseften ook dat het bewijs ervoor nog ontbrak. De kruisbogen in Amersfoort waren alweer door Neef meegenomen en hij zou na al het tumult bij het opslagbedrijf wel

voorzichtig geworden zijn. Bovendien, zo'n kruisboog vormde wel een aanwijzing, maar was nog steeds geen bewijs.

Zo ook die stro-pop die op Br.: Johan leek. Een plausibel verhaal, maar bewijs... ho maar.

Ze werden er moedeloos van.

'Wat moeten we doen om Neef te ontmaskeren?'

'Ik weet het niet,' zei Br.: Red.:, 'die Jonas zouden we nog wel tot een bekentenis kunnen brengen, hij is zo gek als een deur. Maar hij zou niet geloofd worden als hij Neef aanwees als de aanstichter van het kwaad, als hij het al zou doen.'

'We moeten ons verder op Neef concentreren. Wat zijn zijn zwakke punten? Heeft hij andere sporen nagelaten? Kunnen we die kruisboog toch nog te pakken krijgen? Staan er vingerafdrukken of DNA-sporen op? Maar ja, daar hebben we de politie weer voor nodig.'

Maar Br.: Bibliothecaris gaf het niet op:

'Laat mij maar eens nadenken. Het is toch te gek dat we hier voor het blok gezet worden terwijl ik in mijn bedrijf wel moeilijker dingen heb meegemaakt. Ik ga er nog eens over nadenken; desnoods roep ik de hulp van een recherche-bureau in dat anders ook voor mij werkt.'

'Maar wel voorzichtig,' kreunde de A.: Mr.:.

'Wees maar niet bang. In mijn vak is altijd alles vertrouwelijk. Daar zijn we wel aan gewend.'

Br.: Bieb zat in zijn kantoor aan de Buitenwatersloot. Hij zat in een modern gebouw, vlak naast de brug van de provinciale weg, waar voldoende parkeerplaats voor hem en zijn klanten was. Een ideale plaats.

Achterin zetelde hij in een rustig kantoor, voorin zat zijn personeel.

De laatste tijd had hij nog geen gelegenheid gehad om aan de moord in de Choorstraat te werken, het was te druk geweest. Hij zat daar nog over na te denken toen de telefoon ging:

'U spreekt met meneer Bax van het opslagbedrijf Ladugård, hoofdkantoor Den Haag...'

Meneer Bax sprak de *å* van Ladugård als een *oo* uit,

'...ik ben van onze Security afdeling. Wij hebben uw naam doorgekregen van een wederzijdse relatie...' hij noemde een naam,

'...die heel lovend over u was, en over uw betrouwbaarheid.'

Br.: Bieb maakte bescheiden geluiden.

'Nu wil het geval dat wij onderzoek doen naar een dubieuze figuur en daar zou ik vertrouwelijk met u over willen praten.'

'Kunt u iets meer vertellen?'

'Ja, het betreft een man uit Drenthe die wij van kwade praktijken verdenken – hij heeft al geprobeerd bij ons in te breken. Onlangs hebben we gehoord dat hij in Delft een erfenis gekregen heeft. Nu wilden wij....'

Hij werd door Br.: Bieb onderbroken:

'Als ik vragen mag, is het soms een meneer uit Dieverloo?'

'Ja, hoe weet u dat?'

Br.: Bieb werd stil, hij moest even van de verrassing bekomen.

'Bent u daar nog?'

'Ja... eh... Daar weet ik meer van. Maar ik denk dat we niet verder over de telefoon moeten praten, daar is deze zaak te gevoelig voor...'

Hij dacht nog even na en waagde de sprong:

'...er zijn namelijk nogal wat complicaties en die bewegen zich op het misdadige vlak.'

Nu werd het aan de andere kant stil.

'Meneer Bax, bent u er nog?'

'Ja... zeker... We kunnen maar beter een afspraak maken.'

Zo zaten ze de volgende dag bij elkaar in de tuin van *Lous*. Net om de hoek, uit het gezicht en buiten het gehoor van de andere gasten; en tegen de scheidsmuur naar de tuin van de loge. Het was één van die

onverwacht zonnige dagen in het vroege voorjaar die soms mooi en zelfs warm kunnen zijn.

De keuze van deze plaats was niet toevallig, Br.: Bieb had de avond tevoren zijn A.: Mr.: opgebeld en hem over deze nieuwe en onverwachte ontwikkeling verteld:

'Ik wil hem opening van zaken geven, tenminste voorzover dat voor ons van belang is. Maar ik wil dat niet doen zonder dat eerst met jou overlegd te hebben.'

De Achtbare had uiteindelijk gezegd, 'Ja doe maar,' nadat hij alles gehoord en de zaak overdacht had. 'Maar je gaat hem toch niet ons aandeel in de infiltratie in hun Amersfoortse vestiging vertellen?'

'Nee, natuurlijk niet. Die gebeurtenis is er juist de oorzaak van dat ze bij Ladugård zo'n wantrouwen tegen Neef hebben opgevat. Ze beschuldigen *hem* ervan dat hij die infiltratie op zijn geweten heeft!'

'Het is niet waar...'

'Ja, dat was wat ik opving voordat we het telefoongesprek afbraken om geen gevoelige informatie over de telefoon uit te wisselen.'

Ze zaten onder de bomen in de tuin van tearoom *Lous*, in het vroege voorjaarszonnetje, met een verse salade en een koel landwijnkje. Lous was het zelf komen opdienen, Br.: Bieb had altijd een streepje voor.

'Dank je Lous, je bent geweldig. Net als je tuin...'

'Een goede buur...' zei ze, '...beter dan een verre vriend.'

De verstandhouding tussen Lous en de Loge was altijd goed geweest.

'Die Neef, zoals jullie hem noemen,' zei meneer Bax vanachter zijn zilveren briljetje, 'is bij ons bedrijf weggegaan. Zogenaamd boos, maar volgens mij omdat die actie van hem – met die infiltranten – mislukt was. Hij had willen inbreken. U moet namelijk weten – maar dat blijft onder ons – dat we bij Ladugård niet alleen opslag voor normale goederen hebben, zoals meubels, maar ook de opslag van kostbare

zaken, zoals schilderijen, antieke meubelen, sieraden, noem maar op. Die Neef en zijn handlangers zijn daar heel dichtbij geweest. Vermoedelijk hebben ze zich één nummer vergist, anders was de hele voorraad van een bekend antiquair – ik noem geen namen – weg geweest. Ik moet er niet aan denken... Zelfs mijn collega bij Security weet daar niet van, zo geheim is het.'

Br.: Bieb luisterde met toenemende belangstelling. Dat hij zelf één van die 'infiltranten' was geweest, kon maar beter on gezegd blijven...

'Nu moet u weten...' meneer Bax bleef Br.: Bieb nog steeds met u aanspreken.

'Haags,' dacht Br.: Bieb, 'maar misschien ook afstandelijk zoals bij een veiligheids-functionaris hoort.'

'...u moet weten dat wij security-mensen van de verschillende opslagbedrijven in Nederland contact met elkaar houden. Onze bazen vechten elkaar de tent uit: er zijn zo'n vier of vijf opslagfirma's die van belang zijn; de verschillen in aanbod zijn maar klein en de concurrentie is groot.

Maar wij hebben elkaar nodig. Klanten die rottigheid uithalen bij de één, doen dat ook bij de ander; dan kun je elkaar maar beter op de hoogte houden.'

'Ja,' zei Br.: Bieb, hij nam nog een slokje wijn en gaf meneer Bax gelijk.

'Nu kregen we een seintje van een collega in het midden van het land dat Neef, zoals u hem noemt, een opslagplaats bij hen gehuurd heeft, kort nadat hij bij ons weggegaan was. Door de ernst van de aanval op ons kon ik mijn collega ervan overtuigen dat Neef een gevaarlijk individu is. Hij heeft me dan ook uitgenodigd om samen met hem de opslag van Neef te inspecteren. En weet u wat we daar gevonden hebben?'

'Nee natuurlijk', zei Br.: Bieb, hoewel hij zich heel goed voor kon stellen wat dat was.

'Wapens.'

'Wapens?'

'Geen gewone wapens, maar kruisbogen. Van die Middeleeuwse schietwapens. En nu moet u niet lachen, die zijn levensgevaarlijk.'

Meneer Bax gaf een uitgebreid college over het schieten met bogen, het gebruik van kruisbogen, het voordeel van de geruisloosheid ervan, en dergelijke. Dingen die Br.: Bieb maar al te goed wist, maar waarvan hij net deed alsof hij ze voor het eerst hoorde.

'En die man heeft er nog mee geoefend ook...' ging meneer Bax verontwaardigd verder, '...op mensen.'

'Op mensen?'

Nu was Br.: Bieb werkelijk gealarmeerd.

'Jawel, hij had een levensgrote pop gemaakt. Een pop van stro met de nonchalante kleding waar onze bewakers altijd in lopen. Op die pop heeft-ie geoefend, de gaten zaten er nog in! Hij is dus van plan geweest, toen hij die overval bij ons organiseerde, om op onze bewakers te schieten...'

Br.: Bieb wist niet wat hij hoorde. Moest hij nu lachen of ernstig blijven? Maar hij hield zich goed. In de plaats daarvan zei hij tegen meneer Bax:

'Dan heb ik voor u ook een verrassing... die helemaal past bij wat u gevonden hebt.'

Hij wees op de tuinmuur, niet ver van hun zitje: 'Ziet u die muur hier? En die stapel oude stenen die daarvoor ligt?'

'Ja,' zei meneer Bax verwonderd.

'Daarachter ligt de tuin van de Delftse vrijmetselaarsloge Solentium. Daar is in Juni een moordaanslag gepleegd...'

Br.: Bieb vertelde niet alleen het verhaal zoals het bij pers en politie bekend was, maar ook voegde hij er zijn theorieën en verdenkingen aan toe. En vertelde dat hij zelf lid van loge Solentium was. Meneer Bax luisterde met toenemende ontzetting:

'Dus die Neef is niet alleen een *gangster* die ons bedrijf had willen overvallen, hij is nog een moordenaar ook.'

'Nou ja, moordenaar, dat is juist het probleem... Hij *zette aan* tot moord. Hij deed het niet zelf... Maar bewijs dat maar eens.'

Meneer Bax wilde persé op de stapel stenen klimmen om over de muur te kunnen kijken, hoewel Br.: Bieb hem verzekerde dat hij de tuin ook zou kunnen zien als ze naar de loge gingen. Maar hij was er niet vanaf te brengen. Daarbij werd hij betrappt door Lous die kwam kijken hoe het met haar gasten ging. Ze lachte begrijpend: ze had al vaker gasten gehad die op die beladen locatie hadden willen staan om vandaar af de plaats van het *delict* te kunnen zien.

'Dus dat is de tuin waar jullie die barbecue hadden? En daarachter ligt het appartement van die...'

'Sstt... niet hardop.'

Lous stond er stilzwijgend bij te kijken.

Na afgerekend te hebben en Lous gecomplimenteerd met haar gastvrijheid, nam Br.: Bieb zijn gast mee naar de loge: 'Dan kunt u het ook eens van deze kant zien.'

Meneer Bax stond verbaasd over de fraaie behuizing die de loge in de binnenstad van Delft had, met een ruime stadstuin daarachter. Zelfs al lag het er nu somber en verlaten bij, zo laat in de middag, en rook het er nog wat duf.

Na afloop van de bezichtiging nam Br.: Bieb zijn gast mee naar de Bibliotheek: 'Hier is ons hoofdkwartier,' zei hij verduidelijkend. Hij zei er maar niet bij dat er in hun archief foto's lagen van de inboedel van Neef, die sprekend leken op de foto's die meneer Bax genomen had bij het bedrijf van zijn concurrent. Meneer Bax hoefde ook niet alles te weten.

Ze praatten uitvoerig met elkaar, hoe ze zouden kunnen samenwerken en hoe ze informatie op informatie zouden kunnen stapelen.

'Maar het meeste waar we behoefte aan hebben, is bewijs, meneer Bax. Bewijs... aanwijzingen hebben we al genoeg...'

'Als we nu eens...' meneer Bax's stem ging omlaag zodat het geluid van het voorbij slenterende publiek uit de Choorstraat hem bijna overstemde.

'Als we eens...'

Ze overlegden en maakten afspraken.

Het onderzoek naar de moord in de Choorstraat was een volgende fase ingegaan.

Hoofdstuk 14

~ April Mei ~

Er was weer een inwijding in loge Solentium gaande. De Br.:s zaten op hun vaste plaatsen in hun Werkplaats, zoals ze de ruimte noemden die ze ook wel met Tempel aanduidden.

De kandidaat werd binnengeleid – op de bekende maçonnieke wijze – en doorliep de handelingen. Hij was van Zweedse origine en woonde nog niet zo lang in Nederland, waardoor hij soms moeilijkheden met de taal had. Vooral met de archaïsche taal die de Br.:s bij hun inwijdingen gebruiken.

Toch ging het goed, behalve dat zich bij het 'bekendmaken' kleine taalproblemen voordeden. Maar het indrukwekkende moment met wijzende vingers 'in het schijnsel van licht' verliep gelukkig goed.

Br.: Red.: was nog niet aan de beurt. Hij zat zich af te vragen hoe de Tempel – hun Werkplaats – er in 1895 zou hebben uitgezien, toen het huidige gebouw net aangekocht was en de Voorhof en Tempel pas gebouwd waren.

Het podium voor de A.: Mr.: en andere hoogwaardigheidsbekleders zou er wel al geweest zijn, dacht hij, net als het zangzoldertje boven het Westen en de vier muren die de afmetingen van de Werkplaats bepaalden. Maar de inrichting moest veel eenvoudiger geweest zijn. Geen elektrisch licht, dat was er toen nog niet, en zeker geen

sterrenhemel of belichting van de Zuivere Kubiek, of andere raffinementen.

De kaarsen die de A.: Mr.: en zijn Opzieners daarnet ritueel aangestoken hadden – bij de openingsceremonie – waren toen nog de natuurlijke verlichting.

Pilaren en koven met indirect elektrisch licht waren er natuurlijk ook niet en de muziek – als die er al was geweest – zou naturel vanaf het zangzoldertje met stem of viool en harmonium uitgevoerd moeten zijn.

Ook was er geen centrale verwarming geweest. Uit de ligging van de schoorstenen in het gebouw was af te leiden dat halverwege de Zuiderkolom een potkachel moest hebben gestaan die de Tempel verwarmde. Gezellig, maar vermoedelijk een sta-in-de-weg.

Waarschijnlijk zou de Tempel een inrichting hebben gehad als van een stations-wachtkamer uit die tijd: met een houten vloer en houten stoelen. Maar wel met een baldakijn boven de zetel van de A.: Mr.: En natuurlijk twee kolommen met naturalistische bovenkanten bij de Tempelpoort. Eenvoudig, bijna schamel, maar knus.

Hij werd uit zijn mijmeringen opgeschrikt toen het zijn beurt was:

'Br.: Red.:,' zei de A.: Mr.:, 'Wilt u uitleg geven van het Tableau?

Hij stond op en zei met een gezicht alsof het zo hoorde:

'Ordförande Mästare, Käre Broder Lärning, alla mina Bröder...'

De A.: Mr.: schrok op, de Br.:s keken verbaasd. Pas langzaam drong het tot hen door dat dit weleens Zweeds zou kunnen zijn. De inwijdeling keek verrast op en begon breed te glimlachen.

'...framför dig, i Logens mitt, ligger utsträckt från Väster till Öster – och från Nord till Syd – Arbetstavlan, vilket för oss framstellar vägen mot ljuset.'

De Redenaar keerde terug naar het Nederlands en gaf zijn verdere uitleg in verstaanbare taal. Aan het einde zei hij echter:

...de kaars die de A.: Mr.: bij de opening ontstoken had...

'Slutligen, kära Broder Lärning: runt Arbetstavlan befinner sig, som en logisk fortsättning av den mosaiska golvet, den tandade randen. Denna gräns skiljer den allmänna världen från den frimuriska världen. Vi behåller därför i vår hjärta allt som upplevs, eller hört, innanför denna tandade rand.'

En zich tot de A.: Mr.: kerend:

'Ordförande Mästare, härmed hoppas jag att ha uppfyllt din befallning,'
waarmee hij maar wilde zeggen dat hij hoopte dat hij aan de opdracht van de A.: Mr.: had voldaan.

In een gemurmel van waarderende verbazing keerde Br.: Red.: naar zijn plaats terug.

De inwijding ging verder zoals inwijdingen moeten gaan: strak, maar wel met gevoel en veel warmte. Aan het eind kwam de dramatische scène waaruit bleek dat de nieuw aangenomen Ll.: zijn metalen had afgelegd en niet aan zijn verplichtingen kon voldoen. Hij werd, zoals altijd, gered door Br.: Voorbereider die met zijn grijze baard en zijn aartsvaderlijke gezag aan deze handeling reliëf gaf.

Later, aan de Tafelloge, vroeg Br.: Bieb omdat hij nu toch een Zweed naast zich had zitten:

'Wat betekent Ladugård eigenlijk? Dat is toch Zweeds?'

Hij had zich dat al eerder afgevraagd, maar na het contact met die Security-man van Ladugård was die vraag weer bij hem bovengekomen.

'Ik denk stal..., koeienstal of zo,' zei de nieuw aangenomen Br.: Ll.:

Het zei Br.: Bieb niet veel.

'...maar je zou ook boerenschuur kunnen zeggen.'

'Wat?! Boerenschuur?!' Br.: Bieb ging ineens rechtop zitten. *'Ik kan het je niet uitleggen,'* zei hij tot de nieuw aangenomen Ll.:, *'dat komt later misschien wel. Maar je hebt me enorm geholpen met dat woord... Enorm.'*

Bij het horen van die vertaling was hem ineens ingevallen dat hij dat woord was tegengekomen in de computeruitdraai van Neef: het woord *boerenschuur* met een paar lettertjes en getalletjes erbij. Het leek wel een code, maar hij had er niets mee gekund.

Nu begreep hij de code: het woord *boerenschuur* was gewoon de vertaling van het opslagbedrijf *Ladugård* en die getalletjes moesten natuurlijk slaan op een *box* of een *opslagruimte* bij *Ladugård*. Naast zijn *box* in Amersfoort had Neef dus nòg een ruimte bij *Ladugård* gehuurd. Een grote of kleine ruimte, dat deed er niet toe, maar wel één die geheimer was dan die in Amersfoort, want hij had de gegevens ervan achter een codewoord verborgen.

'Ik moet nodig in dat bestand kijken; wat een geluk dat ik dat toen gedownload heb.'

De rest van het Br.-maal zat hij verstrooid aan tafel en zei niet veel, hij was er met zijn gedachten niet bij.

'Naar huis,' ging het door hem heen, 'kijken... in dat bestand.'

Lang voor de koffie en ver voor de Dekker's Dronk verliet hij de loge, het gezelschap achterlatend in aangename kout, maçonnieke tradities en Br.-schap. Zoals ze dat vanaf 1801 deden.

'*Boerenschuur*...'dacht hij bij zichzelf, '...hoe is het mogelijk!'

De volgende dag zat Br.: Bieb bij meneer Bax, de security manager van *Ladugård*. Hij vertelde van zijn ontdekking:

'Ik heb midden in de nacht zitten zoeken in die bestanden. Dat viel nog niet mee, ik moest de zoekmachine erop inzetten. Maar toen vond ik het, diep weggestopt in de *files* die we van Neef gedownload hadden: *Boerenschuur*, *XC*, *S.65*, *kl.7*, *jsf57pr3*...Er stond ook nog een aantekening bij: *Berend*, *gedraaid mei jl.*'

'Als *Boerenschuur* voor de naam van ons bedrijf staat, ken ik de code,' zei meneer Bax, '*XC* is ons filiaal in Utrecht, in de wijk *Cartesius*, de

S.65 staat voor safe-room en *kl.7* voor het nummer van de kluis. En daarachter de code. Gefeliciteerd, u hebt het gevonden!'

'Zijn dat kluizen voor kostbaarheden?'

'Jawel, maar er kunnen natuurlijk ook andere dingen in bewaard worden.'

'Ook wapens?'

'Dat is verboden, maar controleer dat maar eens.'

Ze overlegden wat ze zouden doen.

'Kunnen we erin?' vroeg Br.: Bieb.

'Daar is toestemming van de directie voor nodig. En van de klant...'

'Neef dus?'

Meneer Bax maakte een verontschuldigend gebaar: 'Of van de politie met een huiszoekingsbevel...'

'Dan zijn we weer even ver. Politie die niet in ons gelooft... En de opschudding die het zou geven en Neef zou alarmeren...'

Meneer Bax knikte, maar er gebeurde iets met hem. Hij trok een slim gezicht en zei langs zijn neus weg:

'Wie zegt ons dat u Neef niet bent? U weet waar die kluis te vinden is, u kent de locatienummers en u heeft de code: die laatste rij met cijfers en lettertjes.'

'Dus u denkt...'

'Ik denk niets... mijn naam is Haas. Maar ik zal u niet in de weg staan. Alleen... als het mis zou gaan, weet ik ook van niets. Dan kan ik u niet redden.'

'Op eigen risico dus?'

Meneer Bax lachte nog eens met een scheef lachje, zijn stalen brilletje fonkelde:

'Wat die man heeft gedaan is zo laag, zo in-gemeen. Ik moet me eroverheen zetten, het gaat tegen al mijn principes in... maar ik zal u helpen. Ik regel wel een gesprek met Neef over die 'dubbelboeking' van zijn *box* in Amersfoort. Zogenaamd een security-onderzoek achteraf...'

'Ja?'

'Als u dan precies op hetzelfde moment bij ons filiaal *Cartesius* aanklopt en die kluis opent, kunt u door hem niet gestoord worden. En dat is zo'n beetje het enige risico dat ik me voor kan stellen.'

Voor hem was het een hele zelfverloochening, Br.: Bieb begreep dat:

'Bedankt, meneer Bax.'

'Ik weet van niets...' meneer Bax verschool zich alweer achter zijn professionele uiterlijk en zijn stalen brilletje.

Br.: Bieb had nog met hem willen overleggen over de cryptische aantekening *Berend, gedraaid mei jl.* Maar hij zag daar maar vanaf, hij moest zijn geluk niet forceren.

'Als we eenmaal weten wat er in die kluis zit,' bedacht hij zich, 'kunnen we altijd nog proberen te begrijpen wat die cryptische aantekening betekent.'

Het was een zonnige dag toen Br.: Bieb.: naar de Utrechtse industriewijk *Cartesius* reed, precies op het moment dat Neef in Dieverloo bezig gehouden werd door twee security-mensen van Ladugård.

Hij kwam aan op een kaal bedrijfsterrein met lage, vierkante gebouwen: 'Wat zit die Ladugård toch op onaantrekkelijke locaties,' dacht hij, 'ik had weleens naar een bosrijker en wat prettiger omgeving gewild. Maar ja, met de huidige overproductie aan bedrijfsgebouwen is dit hier natuurlijk veel goedkoper.'

Alleen het overvloedige torentje maakte dat het opslagbedrijf zich van de andere blokkendozen onderscheidde. Hij werd ontvangen door een alleraardigste jufvrouw aan de balie die met hem meeliep en hem liet zien hoe hij met zijn geheime code kon inloggen.

'Het is hier goed beveiligd, meneer, dus logt u wel goed in, anders gaat het alarm af.'

Ze waren een kale gang met witte wanden doorgelopen en stonden nu in een kleine ruimte met tientallen kluisdeurtjes in de wand, en een tafel in het midden om de inhoud van een kluis op uit te stallen.

Toen de juffrouw zich met een vrolijk 'Doei' teruggetrokken had, ging hij aan de slag. Met een kloppend hart opende hij de kluisdeur en vond er een dun leren tasje. Hij opende het tasje. Er vielen drie langwerpige projectielen uit. Van het type dat Br.: Johan gedood had...

Hij hield de adem in:

'Projectielen. Dodelijk,' zoals hij wist. 'Maar waarom? En waarom hier?'

In het stille gebouw hoorde hij zijn adem suizen. Hij stond daar maar met dat projectiel in zijn hand...

'Wat doet u daar?'

Hij liet het projectiel bijna vallen.

'Doen...?'

Er stond een bewakingsbeambte, met een batch van de firma *Ladugård* op.

'Oh, neemt u me niet kwalijk, u bent een klant.' Zijn barse voorkomen ging in een glimlach over: 'Ik dacht dat u een indringer was. Maar u hebt ingelogd, zie ik. Neem u mij niet kwalijk.'

Hij draaide zich om en verdween.

Het zweet stond Br.: Bieb op het voorhoofd.

'Fotograferen,' dacht hij, 'ik kan niet anders doen dan fotograferen.'

Hij legde het tasje en de drie projectielen om de beurt op tafel en fotografeerde ze van alle kanten. Met handschoenen aan om geen vingerafdrukken achter te laten. Die handschoenen waren wellicht de oorzaak geweest dat die volijverige beambte was komen kijken.

'Alert,' dacht hij nog, 'maar wat mij betreft mogen ze wel wat minder ijverig zijn. Ik sta nog te trillen op mijn benen...'

Op de terugweg voelde Br.: Bieb zich erg alleen. Hij had graag een mede-Br.: meegenomen, maar hij had dat niet gedaan om zo weinig mogelijk opzien te baren. Verwezen zat hij in zijn auto – de kilometers gleden ongemerkt onder hem heen. Van het overige verkeer zag of hoorde hij nauwelijks iets.

'Wat heb ik nu gevonden? Die dodelijke projectielen... Waarom heeft Neef die bewaard? Het zou toch veel veiliger geweest zijn om ze weg te gooien. En wat had die *Berend* ermee te maken die in *mei*...'

'...gedraaid? Ineens dacht hij aan die zuivere ronde vormen die hij daarnet in zijn handen had gehad. Natuurlijk, die waren *gedraaid*... op een draaibank. En die Berend moest de 'draaiër' geweest zijn die ze op een draaibank gemaakt had. In de maand *mei* en *jongstleden*. Een vakman, die Berend: zuiver rond waren ze geweest, die projectielen. Glanzend van oppervlak en evenwichtig in de hand. In hun soort waren het kunstwerkjes.

Nu moest hij nog uitvinden wie die Berend was. Maar dat kon zo moeilijk niet meer zijn, nu hij zover gekomen was.

'Achteraf bleek het heel eenvoudig te zijn, Br.:s. Weet je wie die Berend was die in het bestand van Neef genoemd werd?'

Ze zaten weer als viermanschap bij elkaar. Br.: Bieb was aan het woord:

'Het was die man met de tractor. Weet je nog die tractor die het terrein van het huisje van Neef opreed toen ik daar aan het snuffelen was? Ik heb me toen nog voor hem verborgen moeten houden.'

Br.: Bieb keek de kring rond. Een mals regentje in de Choorstraat zorgde voor een opgeruimde stemming, zowel binnen als buiten.

'Het recherchebureau dat ik er achteraan stuurde, was er gauw mee klaar. Die Berend woont met zijn vrouw in het dorp; hij werkt bij een Philipsvestiging in Hoogeveen, maar voor zijn plezier houdt hij samen met zijn vrouw Marie een stelletje schapen. Hij mag het land rond het

huisje van Neef gratis gebruiken als hij het maar onderhoudt: maaien, hekken repareren, boomstronken opruimen en dergelijke. En hij fungeert als huisbaas voor de huurders, dus ook voor Neef. Hij doet kleine karweitjes, verzorgt de schapen, rijdt op zijn tractor en is daarmee een dagelijkse verschijning in Dieverloo. Neef en Berend kennen elkaar dus goed.'

Br.: Bieb keek er met een lachje op terug:

'Dat is de man waar ik van schrok, toen. En waar jij, Br.: Leerling, met je telefoontje voor waarschuwde toen hij eraan kwam. Hij zat als een ouwe kwajongen op die tractor.'

'Een gammel ding.'

'Klopt. Berend verdient niet veel en klust wat bij, hij scharrelt in scooters en oude tractoren. En het draaiwerk voor het repareren van onderdelen doet Berend ook zelf. Op de draaibank van zijn bedrijf in Hogeveen. "Beunhazen," zou je dat kunnen noemen, maar het wordt door zijn baas gedoogd.'

'Dus hij heeft ook die projectielen voor Neef gedraaid?'

'Nou en of, en daarmee hebben we een link tussen het projectiel dat Br.: Johan gedood heeft en Neef.'

'Eindelijk.'

'Maar nog niet helemaal: het staat alleen op schrift in het bestand dat door ons gestolen is... Een zwakke link.'

'Maar genoeg om de politie naar Berend te laten kijken. Ik heb al eens met meneer Bax gepraat...'

wie meneer Bax was, wisten de Br.:s inmiddels,

'...en we zijn het erover eens dat deze zaak maar beter door hem aangekaart kan worden, beter dan door ons. Inspecteur Muizelaar heeft nog steeds weinig met ons op en de verstandhouding van meneer Bax met de politie is, door de aard van zijn werk, veel beter.'

'Komt er dan schot in ons onderzoek? Maken we nu kans op een doorbraak?'

'Dat denk ik wel. Maar laten we de ledenvergadering van de loge nog maar niet inlichten. Anders maken we ze misschien nog blij met een dode mus.'

Daar waren ze het over eens.

Aanzienlijk opgewekter dan de vorige keer braken ze de vergadering op. De Choorstraat ontving hen met een fris gewassen bestrating die door 't regenbuitje van daarnet besproeid was en in een doorbrekend zonnetje glinsterde. De bloemenman aan de overkant zette net een grote bos chrysanten buiten.

Doorbraak

Hoofdstuk 15

~ Mei ~

Twee politieauto's zochten hun weg door het bos, langs het veldje met de verspreid staande bomen en langs de schapen. Het was een frisse dag in mei met flarden van wolken aan de hemel. Ze stopten voor het huisje waar Neef bezig was zijn bloemen water te geven. Toen hij opkeek, trok hij wit weg.

Politie? In deze uithoek? Dat kon maar één ding betekenen.

Vier mannen stapten tegelijk uit, een arrestatie-team in kogelvrije vesten, de Neef werd schietgevaarlijk geacht. Hij werd snel gefouilleerd en achter in de auto gezet waarin een kooi van grof gaas bleek te zitten.

'Terrein afzetten, huis doorzoeken, bos afzetten en de schietbaan opzoeken.'

Schietbaan? Hoe wisten ze dat hij hier een schietbaan had?

'U bent aangehouden, verdacht van moord – dan wel medeplichtig aan moord – op Johan B. Alles wat u van nu af aan zegt, kan tegen u gebruikt worden.'

Neef dacht er niet aan om wat dan ook te zeggen, hij zat nog te beven op de achterbank van de politieauto. Hoe hadden ze hem gevonden? Hoe wisten ze...? Waarom zeiden zo nadrukkelijk 'dan wel medeplichtig...'? Dachten ze dan of wisten ze dat hij die gekke Jonas aangezet had tot moord? Tenslotte hield hij op met denken. Dit was te erg, zijn wereld stortte in.

Uit de tweede auto kwam een team van de Technische Recherche. In het huisje werd alles wat maar even op bewijsmateriaal leek in kartonnen

dozen verpakt. De schuur annex houtwerkplaats werd uitgekamd en onderdelen en houtvoorraden werden meegenomen. In het bos werd de verborgen schietbaan gefotografeerd en opgemeten. De grond onder en naast de baan werd minutieus onderzocht. Ieder snippertje van mogelijk bewijsmateriaal werd meegenomen.

De politieauto met Neef erin was nog niet weggereden of een nieuwe politieauto verscheen, dit keer met Berend erin. Twee rechercheurs vergezelden hem. Gisteren was de politie al bij Berend geweest, in zijn huisje in het dorp. Ze hadden een vingerafdruk van hem genomen; er was een expert bij geweest die bevestigend had geknikt toen hij die afdruk met zijn archief vergeleken had. Ze hadden hem op het hart gedrukt geen contact op te nemen met Neef en zeker niets tegen Neef te zeggen.

Nu waren ze hier, bij het huisje:

'U hebt dus die stalen pennen – of spitsen, of projectielen – voor die meneer in het bos gemaakt?'

'Ja,' zei Berend verwonderd, 'mag dat dan niet?'

Hij had daar nooit kwaad in gezien en zag het nu ook niet. Als die meneer nou van schieten hield, met een kruisboog? En die spitsen... dat was niet meer dan een vriendendienst geweest.

'Heeft die meneer weleens anderen uitgenodigd om met hem in het bos te komen schieten?'

'Nee, niet dat ik weet. Nee... oh ja, één keer. Toen had hij een man uit het Westen te logeren, wel een paar weken lang, daar ging hij iedere dag mee uit schieten.'

Berend dacht nog even na en zei toen:

'Het leek wel of hij die man in opleiding had. Als ik er 's morgens was voor de schapen, of 's middags met mijn tractor, zag ik ze altijd wel

bezig; of ik hoorde ze in het bos schieten. Zo'n eigenaardig geluid: pfiëff en dan plok als ze het doel raakten. Mocht dat dan niet?'

Daar kreeg hij geen antwoord op. Wel werd er hem een foto voorgelegd:

'Is dat misschien de man die hij leerde schieten?'

'Ja,' had Berend verwonderd gezegd, 'dat is 'm. Een vreemde man, hij leek niet helemaal goed bij zijn hoofd.'

De rechercheurs keken elkaar aan en schreven alles op. Ze hielden niet op met vragen, maar het kleine beetje dat Berend wist, was al gauw uitgeput. Ze vervielen in herhalingen. Aan het eind van de middag schreef één van de twee rechercheurs zijn bevindingen op een i-pad en las die voor.

'Bent u het daarmee eens?'

Hij moest het nog een keer voorlezen voordat Berend het helemaal begreep en 'ja' knikte. De rechercheurs waren tevreden en reden weg, met Berend achterin om thuis gebracht te worden.

De mensen van de Technische Dienst waren ook klaar en verlieten het huisje en het bos. Alleen een stel wapperende rood-witte linten en een zegel op de voordeur sloten het gebied nog af. De konijnen kwamen uit hun hollen, de schapen graasden verder en de vogels kwinkeleerden weer; de rust was weergekeerd. De bewoner zou voorlopig niet – of misschien wel nooit meer – terugkeren.

Diezelfde avond kwam de grote Logevergadering in Delft bijeen, ijlings bijeen geroepen door de A.: Mr.: die wat belangrijks te melden had. Hij wilde dat doen voordat het media-geweld over 'de moord in de Choorstraat' over hen uit zou breken. Het was maar te hopen dat er voor die tijd geen persmuskieten op hen af zouden komen.

De A.: Mr.: opende de bijeenkomst in de 1^e Gr.: en Br.: Red.: kreeg het woord. Hij vertelde over de verdenkingen die ze gekoesterd hadden en van de moeilijkheden die ze gehad hadden omdat niemand hen wilde

geloven. Vooral de politie niet. Stap voor stap ging hij de gebeurtenissen na, die – heel langzaam – tot hun doel geleid hadden.

Toen hij aan de rol van Berend, de klusjesman, toe was, gaf hij het woord aan Br.: Bieb. Die vertelde dat de doorbraak gekomen was toen ze Berend als mogelijke handlanger aan de politie getipt hadden.

'Inspecteur Muizelaar, herstel... hóófdinspecteur Muizelaar had al die tijd beter naar ons geluisterd dan hij ons had laten merken. Maar hij vertrouwde ons nu eenmaal niet en had daarom een essentieel gegeven achtergehouden: er was een vingerafdruk gevonden op het projectiel dat Br.: Johan gedood had! Dat ging ons buitenstaanders niets aan, vond hij. Die vingerafdruk was *niet* van Jonas geweest en ook *niet* van Neef zodat hij onze beschuldigingen eerder als verdachtmakingen zag dan als bijdragen aan zijn onderzoek. Maar toen het later de vingerafdruk van Berend bleek te zijn, veranderde zijn houding, toen nam hij ons serieus.'

Er heerste een sfeer van afwachting in de Voorhof:

'Zou Neef nu veroordeeld kunnen worden?'

Voorzover de kennis van het viermanschap reikte, leek dat wel waarschijnlijk.

'Daar komt artikel 47 van het Wetboek van Strafrecht aan te pas,' zei Br.: Bieb die dat nagezocht had, 'dat artikel maakt "het doen plegen" van een daad net zo strafbaar als de daad zelf, moord in dit geval.'

'En wat gebeurt er met het geld dat Neef geërfd heeft? Dat heeft hij toch illegaal verkregen?'

'Is het geld er nog? Heeft hij het niet opgemaakt?'

'Of verstopt?'

Dat waren vragen die de Achtbare, noch het viermanschap konden beantwoorden.

'We zullen het navragen,' zei de A.: Mr.:

'Als we ertoe kunnen bijdragen dat het hem afgenomen wordt, zullen we dat niet laten,' voegde Br.: Bieb eraan toe.

'Gerechtigheid moet er komen, linksom of rechtsom,' vertolkte Br.: Red.: de mening van de Br.:s.

'Er is nog iets,' Br.: Red.: ging verder. 'We hebben ons afgevraagd waarom Neef zijn moordwerktuigen niet heeft weggegooid: zijn kruisbogen, die projectielen, de stro-pop die zo op Br.: Johan leek.... Zou hij er iets mee voor gehad hebben? Of kon hij er geen afscheid van nemen?'

Br.: Bieb nam het over:

'We hebben erover nagepraat en zijn tot de conclusie gekomen dat Neef niet alleen maar een koele moordenaar was (dat was hij), maar hij moet er ook van genoten hebben. Heer en meester van leven en dood... zulke mensen zijn gevaarlijk. Als ze eenmaal over een drempel heen zijn, hebben ze de smaak te pakken en staan nergens meer voor. Eens een moordenaar altijd een moordenaar...'

'Ik denk dat wij als viermanschap meer gevaar gelopen hebben dan we wisten. En ook de Br.:s van de loge... Als hij erachter gekomen was hoeveel wij al wisten, had hij misschien wel geprobeerd ons uit de weg te ruimen. Op de hem bekende wijze...

Of een willekeurig ander loge-lid, uit rancune...'

Br.: Bieb en Br.: Red.: zagen er nog benauwd uit. Br.: Ll.: bleef er koel onder.

'Vermoedelijk zou hij zijn schietbaan bij zijn huisje in Dieverloo ook weer gebruikt hebben. Vooral als hij het huisje en de grond had kunnen kopen. Dan was hij doorgegaan met schieten, verbeteren van zijn techniek en alles daaromheen. Totdat hij het niet meer kon houden en nog eens zijn vakmanschap moest gaan bewijzen: opnieuw met een misdaad... Misschien.

De avond verliep in een tweeslachtige sfeer: opluchting omdat het raadsel opgelost was, maar ook droefheid omdat Br.: Johan daarmee niet teruggebracht was. Zachtjes pratend, in een somberder licht dan anders, liep de Voorhof leeg. Niemand ging laat naar huis.

Gelukkig hadden de media nog niets in de gaten gehad toen de Br.:s bijeenkwamen en hadden de Br.:s het nieuws van het viermanschap in alle rust kunnen aanhoren. Maar de volgende ochtend was het raak. Het begon met het ochtendnieuws, zodat heel Nederland – en dus ook Delft – kon horen dat de dader van de loge-moord gepakt was. De enkele Br.:s die dat bericht nog niet gehoord hadden, merkten dat al gauw doordat ze van alle kanten door verraste familieleden en bekenden opgebeld werden.

In de Choorstraat scholen bewoners samen om het nieuws te bespreken, in de winkels was het nieuws het onderwerp van de dag. Voor het logegebouw stonden groepjes mensen te kijken, maar kregen niet veel te zien: de onopvallende deur met zijn bronzen plaquette was discreet als altijd, de glasgordijnen achter de ramen waren gesloten.

De ochtendbladen kwamen uit; daarbij overtrof het ochtendblad *De Stenograaf* zichzelf. De krant had het nieuws op zijn bekende wijze groot opgemaakt, de front-pagina schreeuwde het uit:

LOGE MOORDENAAR GEPAKT

in zware, zwarte letters. Een nauwelijks kleinere onderkop gaf aan:

ERFGENAAM SCHULDIG AAN UITLOKKING

De toedracht van de moord en de rol van de erfgenaam werden in korte en krachtige zinnen uiteengezet, voorzien van foto's van de loge-tuin (kennelijk nog van de afgelopen zomer) en van het huisje van de

erfgenaam in Drenthe (razendsnel door een plaatselijke fotograaf opgenomen en doorgeseind).

Tussen alle andere berichten door – over ingestorte flatgebouwen, moeilijkheden met regering en oppositie, afgelaste KLM-vluchten en peperdure advertenties – werd verwezen naar pagina 3 waar een bijna even grote kop getuigde van:

Kleinsteeds Drama schokt de Delftse Samenleving

met zijn vette onderstrepingen.

De regionale redactie had er een romantisch verhaal van gemaakt:

'Wie de Choorstraat – voornaamste winkelstraat in het stadje Delft – inwandelt kan zich niet voorstellen dat hier een even wrede als doortrapte moord is gepleegd. De straat ligt er vredig bij; alleen laat af en toe een samenscholend groepje mensen zien dat er wat aan de hand is. Eerst passeren we de plaatselijke boekhandel: een mooie, grote boekhandel van een gehalte die een provinciestadje^{}) als Delft veel eer aan doet. Op de hoek van de Papenstraat – een eeuwenoud straatje waarvan het dwarse verloop de regelmatige structuur van het Middeleeuwse Delft doorbreekt – ligt de bakkerij *De Diamanten Ring*. In de 16^e eeuw was deze bakkerij al bekend als de *Diamante Rink*. Daar woonde de moordenaar van Willem van Oranje enige tijd voordat hij zijn euveldaad in het nabij gelegen Prinsenhof pleegde.*

Er zijn meer historisch interessante plekken, zoals het prachtige renaissance-geveltje recht tegenover het Cellebroer-sstraatje en enkele winkelpuizen in Jugendstil. En, wat niemand weet maar toch van historisch belang is, op nummer 51 boven de tapijtenwinkel heeft de befaamde kunstvervalser Han van Meegeren gewoond toen hij nog

^{*}) Delftse lezers waren boos dat hun stad hier als een provincieplaatsje werd opgevoerd

bouwkundestudent in Delft was. In de tijd dat hij zich bekwaamde in de schilderkunst, en later in de nog veel moeilijker kunst van vervalsen.

...wie de Choorstraat inwandelt, kan zich niet...

Aan de linkerzijde van de straat, ongeveer halverwege, bevindt zich de voorname tea-room *Lous* die in het drama van de loge-moord een belangrijke rol heeft gespeeld omdat vanuit de achter-gelegen theetuin het dodelijke projectiel is afgevuurd.

Gaan we uiteindelijk naar de vrijmetselaarsloge naast de *tearoom*, dan belanden we bij een onopvallende deur waar alleen een bronzen plaquette en een passer-en-winkelhaak in het bovenlicht aangeven dat zich hier een loge bevindt. Gaat men deze deur binnen^{*)} dan komen we in een lange gang die links en rechts toegang geeft tot enkele bijvertrekken, maar uiteindelijk uitmondt in een mooie 19^e-eeuwse zaal, die door de leden van de loge de *Voorhof* wordt genoemd. In deze zaal komen de broeders wekelijks bijeen, behandelen er hun maçonnieke onderwerpen en spreken daar over levensvraagstukken.

Opvallend is de aanwezigheid – naast een olieverfschilderij van een belangrijk maçon – van een groot portret van Zijne Majesteit de Koning. Hiervan wordt ons verzekerd dat dit niet betekent dat de loge meer (of minder) koningsgezind is dan de gemiddelde Nederlander. Maar de loge geeft hiermee aan 'dat het zich onder het gezag van de Staat stelt,' dat wil zeggen dat men in de loge geen twistgesprekken over staatsvorm, politiek of godsdienst duldt.

Pas vanuit deze zaal – in gedekte tinten van grijs, roodbruin en vlasgeel – komt men in de lommerrijke stadstuin, waar het drama van vorige zomer zich heeft afgespeeld. Ieder jaar organiseert de loge – die een toonbeeld van een mannelijk bolwerk is – een barbecue voor de vrouwen, ook bestemd voor vrienden en aanhang.

"Om te laten zien dat men de Vrouw hoogacht," zoals de officiële opvatting luidt (waarbij ook de partners van mannelijke paren welkom

^{*)} de verslaggever verliet zich hier op zijn geheugen, er was nog geen journalist op bezoek geweest

zijn) en "om de partners van de broeders iets mee te geven van de unieke broederlijke sfeer," die volgens de leden in hun loge aanwezig is.

Ieder jaar werd deze barbecue gehouden en viel nooit op, behalve dat het bij de aanvang iets drukker werd in de Choorstraat van mensen in feestelijke kledij; of dat aan de achterzijde van het gebouw de muziek van het eigen tsigane-orkestje in de belendende tuinen te horen was.

Ieder jaar verliep de barbecue onopgemerkt, behalve afgelopen zomer: ineens klonken de sirenes van politie, brandweer en hulpdiensten. Er was een onverwachte, verraderlijke moord gepleegd, op één van de rustigste en meest gewaardeerde broeders van de Loge. Het *waarom* was niet duidelijk, noch was de pleger van de daad bekend, maar het bleek al gauw dat de moordaanslag met een Middeleeuws wapen – een kruisboog – uitgevoerd was. Naspeuringen van de politie leverden niets op, totdat de broeders zelf...'

Tot zover *De Stenograaf* die zich in details uitputte en verwonderlijk veel feiten boven water had weten te krijgen, waaronder ook het onderzoek in Dieverloo waarover nog geen van de media gerept had.

Andere kranten volgden, TV-West en Hilversum wijdden er berichten aan; later volgden er nog enkele tijdschriften, waaronder de ELSENEUR die met een artikel vol inside-information uitkwam.

Nog dagen bleef het onrustig in de Choorstraat en keken de mensen verschrikt naar het logegebouw als ze het pand passeerden. Pas na geruime tijd raakte het nieuwtje eraf en keerde de straat weer naar zijn normale, rustige toestand terug, een rust die daar al eeuwen lang geheerst had.

Alles was anders dan hij verwacht had: Br.: Red.: zat tezamen met de notaris bij de Officier van Justitie in Den Haag. Hij had nu niet bepaald een gebouw als het Vredespaleis verwacht, maar toch wel een gebouw

dat status, degelijkheid en gezag zou uitstralen. Maar hij was in een anonieme kantoorkolos terechtgekomen, in een steriele nieuwbouwlocatie bij de Utrechtse Baan. Ook de officier was niet wat hij verwacht had. In plaats van een gebrilde heer in driedelig grijs, werden ze ontvangen door een jongensachtige man met zandkleurig haar die hen opgewekt toegrijsde en hen – bij wijze van spreken – ieder moment kon uitnodigen om mee te gaan naar de *hockey*. Zijn kantoor was navenant, geen houten panelen zoals bij de notaris, maar een onaanzienlijke plastic kantoorruimte met een formica bezoektabel in het midden.

Het was nog moeilijk geweest hier te mogen komen. De Officier van Justitie mocht er dan uitzien als een zandkleurige jongen die net van de hockey terugkwam, hij was wel een paus op zijn eigen gebied. Een gebied dat hij met hand en tand tegen manipulators en bemoeials van buiten verdedigde. Hij was moeilijk benaderbaar geweest. Gelukkig had de notaris een goede naam in deze kringen – hij was niet iemand om van een mug een olifant te maken – en toen de Officier hoorde om welke geruchtmakende zaak het ging, was de afspraak gauw gemaakt. Ook Officiers zijn gevoelig voor publiciteit en avontuur.

De notaris deed het woord, af en toe viel Br.: Red.: hem bij, de Officier stelde van tijd tot tijd een vraag. Nu was hij geen kwajongen meer, maar een scherpe jurist die van alles het naadje van de kous wilde weten, vooral als het naadjes van juridische kousen waren. Af en toe vervielen de notaris en de Officier in een onbegrijpelijk rechtskundig debat, het leek wel of ze er plezier in hadden, een plezier dat het belang van de zaak ver overtrof.

Br.: Red.: keek verstrooid over de hoogbouw en de daken van Den Haag, waar een waterig zonnetje bezig was het warrige landschap enige vorm te geven. Met een half oor luisterde hij naar de discussie en kreeg de indruk dat hun zaak niet alleen door de Officier aangenomen zou worden, maar zelfs een grote – bijna zekere – kans van slagen maakte.

En hij had nog meer in petto:

'Als die Neef eenmaal wettelijke en overtuigend veroordeeld is, zal ook het staartje van deze muis weinig moeilijkheden geven,' de Officier hield van beeldspraak, 'wat mij betreft mag u vast beginnen met beslag op zijn geld te leggen, daar zijn voldoende gronden voor. Hij heeft ten onrechte geërfd. Dan kan hij er niet met de buit vandoor gaan voordat we hem geplukt hebben.'

De notaris had daar ook aan gedacht en was blij dat hij er groen licht voor kreeg. Dit zou Neef, hoe het ook met hem afliep, niet meevallen. Een dure advocaat op Br.: Johan's kosten, om maar een voorbeeld te noemen, was er niet meer bij...

Na een stevige handdruk en na het passeren van ettelijke corridors en liften belandden Br.: Red.: en de notaris in hun auto in de parkeergarage onder het gebouw.

'Wacht nog even met starten,' zei de notaris terwijl hij opgewekt in de spelonken van de garage keek.

'Wachten?'

'Ja, ik heb nog een mededeling waarmee ik gewacht heb tot na ons gesprek met de Officier. Ik wilde eerst afwachten hoe 't daar verliep.'

'Ja?'

Br.: Red.: staaarde verwezen in de betonnen spelonken.

'Het gaat over de erfenis,' de notaris wendde zich tot Br.: Red.:, 'nu het geld van Neef vrijvalt – of bijna zeker vrijvalt – is er een bepaling in het testament dat gaat gelden. Een bepaling die niet relevant was toen ik jullie het testament voorlas – jullie zullen het vast niet opgemerkt hebben – maar die nu wel in werking treedt.'

Br.: Red.: zat met zijn handen aan het stuur, onwillekeurig kneep hij ze samen hoewel de notaris nog niets concreets gezegd had.

'Als die bepaling er niet was geweest, zou het geld van de erfenis aan de Staat toevallen; jullie legaat uitgezonderd. Maar zoals je weet, was Br.: Johan bezig met een uitgebreider testament, waarin hij het leeuwendeel van zijn geld aan een ideële Stichting had willen nalaten... Ook al heb ik daar het ontwerp van – van dat nieuwe testament bedoel ik – er is geen denken aan dat ik op grond daarvan het geld zou kunnen claimen. Testament is testament... handtekening is handtekening.

In het huidige – geldige – testament had ik echter een clause ingevoegd die eigenlijk voor later bedoeld was. Er staat namelijk: "bij ontstentenis van erfgenamen krachtens het geldende erfrecht zal de overgebleven som toevallen aan loge Solentium, gevestigd aan de Choorstraat te Delft."

De handen van Br.: Red.: grepen vast om het stuurwiel. Dat was een enorm bedrag, dat wist hij. Zou dat bij hen terechtkomen?

'Br.: Johan heeft nooit aan die verre neef gedacht, hij wist misschien niet eens dat die bestond. Maar ik heb voor alle zekerheid die clause ingevoegd om te voorkomen dat het geld in voorkomende gevallen aan de Staat zou toevallen, dat zou zonde geweest zijn. Nu komt het bij jullie... Zo zie je maar weer waar een notaris goed voor is.'

Br.: Red.: startte zijn auto:

'Notaris, we gaan onszelf op een etentje trakteren. Bel je kantoor maar af: "afwezig wegens dringende werkzaamheden." Ik trakteer. En dan gaan we op ons gemak alle in-and-outs van deze nieuwe ontwikkeling doorspreken. De Br.:s zullen niet weten wat ze horen...'

Zijn ogen glommen, de spanning van de laatste maanden viel van hem af. Eerst hadden ze na veel moeite de dader van de moord achterhaald en nu was er weer deze meevaller voor de loge. Dat *moest* gevierd worden. Hij stuurde zijn auto met vaste hand naar hotel Des Indes op de Lange Voorhout en gaf zijn auto bij de portier af alsof hij dat iedere dag deed:

'Zet 'm maar weg.'

'Heeft u besteld?' vroegen ze binnen.

'Neen,' zei hij opgewekt, 'maar ik wil toch een mooi tafeltje in een hoek van de Grote Zaal. We hebben wat te vieren.'

Het bedienend personeel zag wel in dat er een gulle gast aangekomen was en ontving hen navenant. Levensgrote menukaarten en een wijnlijst doken uit het niets op. De notaris, die een levensgenieter was, maakte een keus, Br.: Red.: volgde hem trouw.

'Laten we met die Jakobsschelpen beginnen, we zitten hier toch dicht bij zee, is 't niet? En dan die soep van kreeft...

Iedere keer als er een gang opgediend werd, zwegen ze eerbiedig en proefden de verfijningen die alleen een sterrenkok op kon dienen. Zelfs de soep van kreeft riep een ondefinieerbare geur op die die soep nog kreeftiger maakte dan Br.: Red.: ooit geproefd had.

'Een mens blijft altijd een Ll:....' dacht hij als goed maçon, '...zelfs als het om verfijningen van het eten gaat.'

Urenlang genoten ze van de maaltijd, het rijke decor van de Grote Zaal en het voorname gemurmel van de gasten omringde hen. Ze aten en gingen door met hun juridische beslommeringen totdat Br.: Red.: de gebeurtenissen in de kleinste kleinigheid begrepen had en in staat was de Ledenvergadering van de loge meer dan adequaat voor te lichten.

Een hoge rekening armer en een mooie ervaring rijker verlieten ze Des Indes. Ze kregen hun auto terug en reden tevreden naar huis. Eén ding stond vast: loge Solentium zou voor de komende eeuw verlost zijn van zijn zorgen om het gebouw.

S l o t
~ Juni ~

De jaarlijkse barbecue was weer aan de gang. Om de grote tafel zaten groepjes mensen te praten, rond het rooster van de barbecue stonden de gasten met hun bordjes klaar om het grillen van het vlees af te wachten. De rook sloeg van de houtskool af en dreef door de tuin.

De Br.:s van loge Solentium hadden er lang over gepraat of ze wel of niet hun jaarlijkse barbecue zouden houden. De verschrikkingen van het jaar daarvoor lagen nog vers in het geheugen, maar de voorstanders hadden aangevoerd dat Br.: Johan 'het vast zo gewild zou hebben.'

'En,' zo zeiden ze, 'als we het nu niet doen, doen we het nooit meer. Dan hebben de duistere machten...' ze dachten aan de dader en zijn boosaardige aanstichter, '...toch nog hun zin gekregen.'

Uiteindelijk hadden ze besloten om de barbecue door te laten gaan. Zo uitbundig was hun feest nu ook weer niet en het zou van zichzelf wel ingetogener worden dan in andere jaren. Bovendien had het feit dat dit feest – als altijd – de partners en familieleden van de Br.:s de gelegenheid gaf de loge in een ontspannen atmosfeer mee te maken, de doorslag gegeven. En ook: de meeste Br.:s hielden ervan elkaar in deze losse atmosfeer te ontmoeten.

In de Voorhof speelde de zigeunerkapel, hun muziek klonk weer door de open deuren en zorgde voor een zomerse sfeer buiten. Binnen zat een groepje liefhebbers, zoals ieder jaar, in de buurt van het orkestje. Buiten werd er gegeten.

Violen, panfluit, hakkebord en bas speelden hun opgewekte zigeunermelodieën; toch leek het alsof ze rustiger en meer ingetogen speelden dan anders.

Toen de primas zijn modulatie van F groot naar D mineur inzette om zijn overgang naar de csardas te maken, kwam opeens de herinnering aan vorig jaar bij hem boven.

Bij die modulatie was het gebeurd...

De primas stakte, het orkestje aarzelde. Maar als Br.: van een koppige en onverzettelijke loge zette hij door, hij kon nu niet – en vooral nú niet – verstek laten gaan.

Hij speelde door...

Ook in de tuin hadden de feestgangers last van hun herinneringen. Verscheidene gasten, en vooral de dames, konden niet voorkomen dat ze af en toe over hun schouder naar de tuinmuur keken, bang dat daar een dodelijke pijl vandaan zou komen...

Zelfs de leden van het viermanschap, die op een nacht voor de duivel *Baphomet* hadden gespeeld, konden niet voorkomen dat ze af en toe in elkaar doken bij de gedachte aan een giftige pijl die vanuit het huis achter hen op hen afgeschoten zou kunnen worden.

Voor beide angsten – gevaar vanaf die muur of gevaar vanuit dat huis – was geen aanleiding meer. De dader was kort na de arrestatie van Neef opgenomen in een inrichting – een hele strenge, zoals inspecteur Muizelaar altijd al gewild had.

...in de Voorhof speelde de zigeunerkapel...

Die dader was volledig ingestort, had onsamenhangende kreten geslaakt en de Loge vervloekt. Hij had de politie met zijn boog bedreigd, en zelfs met een vuurwapen. In zijn verdwazing had hij de Loge aangeduid als het Grote Kwaad en de man die hij gedood had als de baarlijke Duivel. Hij had Neef aangewezen als de profeet Ezechiël die hem had leren schieten, en als de goede Genius die voor het wapen gezorgd had. Dat deel van zijn uitbarsting was onverwacht helder geweest, vol controleerbare feiten, en had geholpen de schuld van Neef wettelijk en overtuigend vast te stellen.

Neef was voorgeleid, de aanklacht tegen hem was opgesteld. Met al zijn voorbereidingen was het duidelijk dat het ophitsen van Jonas met voorbedachten rade was gebeurd: het werd een beschuldiging van moord, er was geen sprake van doodslag.

Zijn geld was geconfisqueerd en lag bij de notaris te wachten tot hij veroordeeld zou zijn, vermoedelijk over enkele maanden. Dan zou de erfenis teruggedraaid kunnen worden en het geld vrijvallen. Loge Solentium was onverwacht rijk geworden.

Br.: Bieb stootte Br.: Red.: aan: 'Zie je wat ik zie?'

'Zeker. Is dat niet...'

'...ja, Br.: Ll.:'

'Hij heeft zijn arm om een meisje geslagen. Is dat niet...'

'...ja, dat is Jantine van de ELSENEUR.'

De slanke gestalte van Br.: Ll.: had Jantine in een liefhebbende greep.

'We hebben Br.: Ll.: er bijgehaald om die Jantin te laten zien dat we jong van hart zijn, en dat we jonge leden hebben...'

'...dat heeft blijkbaar gewerkt; goed gewerkt, mag ik wel zeggen...'

'...en geleid tot een *happy end*. Zo hoort dat bij een goed verhaal.

Als er ooit een chroniqueur komt die dit allemaal op gaat schrijven, mag hij best tevreden zijn met deze afloop.'

'So mote it be,' constateerde Br.: Red:..

Het was prachtig zomerweer. Br.: Hofmeester in zijn blauwe voorschoot zorgde voor de barbecue, Br.: Keldermeester had een passende wijn uitgezocht en de Br.:s van Talent in hun rode vestjes speelden hun vrolijke muziek. De avondzon speelde door de bladeren van de bomen en struiken in de tuin. De A.: Mr.: deed zijn ronde, maakte met iedereen een praatje en hield zich bezig met partners en gasten voor wie de loge nog nieuw was. Het was als vanouds.

Maar toch...

Nooit zou de sfeer van de zomerse barbecue meer dezelfde zijn, bij welk zomerweer dan ook, en onder het gezag van welke A.: Mr.: dan ook. Nog heel lang zou de dood van Br.: Johan in het collectieve geheugen van de loge blijven hangen.

In datzelfde collectieve geheugen dat nog steeds weet had van het grootse inauguratiefeest in 1801, van de feestelijke ingebruikname van het logegebouw in 1895 en van het akelige intermezzo tijdens de oorlogsjaren 1940–1945 toen Br.:s en verzetstrijders omgekomen waren en het gebouw was misbruikt door de Nazi's.

Evengoed als het collectieve geheugen wist van de viering van de Bevrijding in 1945, van de heropvoering van de 1801-inauguratie bij het 175-jarig bestaan van de loge en van de uitgebreide viering bij het 200-jarig bestaan – met lezingen, een tentoonstelling, herinneringsboeken en een groots banket. Loge Solentium was een druk baasje, ondanks zijn verbazend hoge leeftijd.

Het drama van vorig jaar zou door het collectieve geheugen geabsorbeerd worden: de gouden zon van die avond, de vrolijke gasten van toen, de opgewekte muziek... en die plotselinge ommeslag, die wrede dood.

Maar nu was er weer die avondzon, de gasten waren teruggekomen en de muziek was weergekeerd. Loge Solentium veerde op, koppig en onverzettelijk als vanouds.

Loge Solentium? Een Loge om trots op te zijn.

Nabeschouwing

door de

Chroniqueur

Loge Solentium

Dat loge Solentium niet bestaat, moge duidelijk zijn (ook al heb ik er een zegel voor ontworpen). Maar ik heb het wel beschreven als een getrouwe afspiegeling van mijn moederloge Silentium, eveneens gelegen aan de Choorstraat in Delft.

De moord, en alles wat daarmee samenhangt, komt uit mijn fantasie voort, maar verder zijn de gebeurtenissen, zoals inwijdingen, comparities en avond voor belangstellenden zoveel mogelijk naar het leven getekend. Hiervoor geldt echter wel: ik heb de voorbeelden willekeurig gekozen – naar mijn eigen smaak – ze mogen niet als maatgevend voor de loge Silentium worden gezien.

Ook zijn de opvattingen over de Vrijmetselarij, die hier geuit worden, van mij persoonlijk en hoeven niet perse de denkwijzen van de Loge of die van het G.: O.: weer te geven.

Wat de personages in dit verhaal betreft: zoek 't niet te ver. Soms heeft één persoon uit de werkelijkheid drie personages in loge Solentium opgeleverd. Ook heb ik weleens meerdere figuren uit de werkelijkheid omgesmolten tot één figuur in dit verhaal. Bovendien is een enkeling gemodelleerd naar iemand van buiten de Loge.

Verder noem ik in dit verhaal functies die in werkelijkheid niet bestaan. Zo is er in een Loge geen Br.: Filosoof of een Br.: Keldermeester, en wordt de bibliothecaris niet Br.: Bieb genoemd.

De barbecue waarmee ik dit verhaal begin, is gemodelleerd naar de barbecue van loge Silentium in de zomer van 2009. Ik had daar een kort filmpje van gemaakt, waarop ik terug kon vallen. Een DVD ervan moet nog in de archieven van Silentium te vinden zijn.

De verwarde man die de broeders in de Choorstraat lastig viel als zij de loge bezochten, heeft werkelijk bestaan. Hij was hinderlijk, maar werd door de broeders genegeerd. Het gebeurde in dezelfde tijd dat de Evangelische Omroep E.O. een aanval op de Vrijmetselarij inzette, een aanval die de E.O. terug heeft moeten nemen.

Naast het logegebouw van Silentium ligt, net als bij loge Solentium, een tearoom met bijbehorende tuin die aan het terrein van de loge grenst. Alleen heet die tearoom niet *Lous*, maar de eigenaresse ervan juist wel.

Aan de Rotterdamseweg in Delft bevindt zich inderdaad een vereniging van handboogschutters, die echter niet *Cupido* heet. Ik ben er ook nooit geweest. De Afrikaanse boog waarvan in dit verhaal sprake is, heeft in werkelijkheid bestaan. Als kind heb ik zo'n boog gehad – door mijn vader meegenomen uit West-Afrika – compleet met (giftige) pijlen. Pijlen met weerhaken die, als wij ermee schoten, muurvast in de schutting bleven zitten. Levensgevaarlijk.

Het huisje in Drenthe waar Neef woonde, bestaat in werkelijkheid ook. Ik verbleef er vaak in mijn zomervakanties. Ook de boerse man en zijn tractor hebben bestaan. Alleen heet het plaatsje niet Dieverloo, en de boerse man niet Berend.

Een opslagbedrijf met de naam *Ladugård* bestaat niet, maar ik heb het wel gemodelleerd naar een bedrijf dat ook *gård* in zijn naam heeft staan.

En in hoeverre een dagblad als *De Stenograaf* of een weekblad als de ELSENEUR in werkelijkheid bestaan, moet de lezer zelf maar uitmaken.

Tot slot: het gebruik van de drie puntjes :. Ik heb dit boek geschreven voor mijn loge-broeders, die gewend zijn om met die puntjes te leven. Hun rituaalteksten zijn ermee bezaaid: zij zijn aan dat woordbeeld gewend.

Buitenstaanders mogen dit boek gerust lezen (ik geef geen 'geheimen' weg) maar ze zullen aan die :.tjes moeten wennen. Net zo goed als ze zullen moeten wennen aan de vele gebruiken en benamingen die in de Loge gangbaar zijn, maar die op buitenstaanders weleens een vreemde indruk maken.

Tenslotte hoop ik dat ik de broederlijke sfeer en het karakter van een loge van Vrijmetselaren voldoende heb kunnen weergeven. Ik heb het verhaal geschreven als ontspannen vakantielectuur – om mijn broeders een plezier te doen – maar als een ander het zou lezen, hoop ik dat ik iets van de sfeer van een vrijmetselaarsloge – en van het streven van zo'n loge – over heb kunnen brengen.

Het is luchtig geschreven maar toch ernstig bedoeld.

Chroniqueur
Delft 2014